

คส.
495.91
ก.322 ห
ค.14

หนังสือเล่มนี้เป็นสมบัติของห้องสมุดโรงเรียน
สำหรับให้นักเรียนยืมเรียน **ห้ามขาย**

หนังสือเรียนภาษาไทย เล่ม ๓

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

กระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองนครราชสีมา

หนังสือเรียนภาษาไทย เล่ม ๑

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ (ป. ๖)

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

หนังสือเล่มนี้เป็นสมบัติของห้องสมุดโรงเรียน
สำหรับให้นักเรียนยืมเรียน **ห้ามขาย**

จัดพิมพ์โดยองค์การค้าของคุรุสภา

พิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

๕๒ ถนนลาดพร้าว บางกะปิ กรุงเทพมหานคร

มีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

คำนำ

ด้วยกระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาเห็นควรให้มีการจัดทำสื่อการเรียนกลุ่มทักษะ ภาษาไทย ระดับประถมศึกษา ขึ้น เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ อีกทั้งเพื่อให้เหมาะสมกับกาลสมัยและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหนังสือเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ขึ้น ดังคำสั่งแนบท้ายหนังสือนี้

คณะกรรมการได้จัดทำหนังสือเรียนภาษาไทย เล่ม ๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โดยเรียบเรียงเนื้อหาให้นักเรียนอ่านด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน พร้อมทั้งสอดแทรกความรู้ทางภาษาตามที่หลักสูตรกำหนดไว้อย่างครบครัน นอกจากนี้ยังมีแบบฝึกท้ายบทเรียนแต่ละบท เพื่อให้ผู้เรียนฝึกทักษะทางภาษาให้บรรลุผลตามจุดประสงค์ของหลักสูตรด้วย

ในการทำแบบฝึกหรือกิจกรรมท้ายบทดังกล่าวนี้ ขอให้ครูและนักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งในหนังสือโดยเคร่งครัด กล่าวคือ ห้ามทำแบบฝึกกิจกรรมหรือเขียนลงในหนังสือเรียน

กรมวิชาการหวังว่าหนังสือเรียนภาษาไทยเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี และขอขอบคุณทุกท่านที่ได้มีส่วนช่วยเหลือในการจัดทำไว้ ณ โอกาสนี้

ลส
496.91
ก 325 ค
ฉ.14

(นายเอกวิทย์ ณ ถลาง)

อธิบดีกรมวิชาการ

๑๗ มิถุนายน ๒๕๒๕

สารบาญ

หน้า

บทที่ ๑ น้องของปิติ ๑
บทที่ ๒ คำอำลา ๑๔
บทที่ ๓ ประธานนักเรียน ๒๖
บทที่ ๔ แรกนาขวัญ ๓๔
บทที่ ๕ ฤาษีแปลงสาร ๕๑
บทที่ ๖ ขุนดาบผู้เกรียงไกร ๖๕
บทที่ ๗ พระมหากรุณาธิคุณ ๗๗
บทที่ ๘ เพื่อนของเพชร ๙๐
บทที่ ๙ สำคัญที่คำพูด ๑๐๖
บทที่ ๑๐ สังข์ศิลปชัย ๑๒๒

หนังสืออ่านนอกเวลา

พระร่วง ๑๓๖
ระบำดอกฝิ่น ๑๖๕
ไอ้ตุ่น ๑๗๔

ประมวลคำศัพท์ ๑๙๗

บทที่ ๑

น้องของปิติ

ระยะเวลาปิดเรียนภาคปลายเป็นช่วงเวลาที่เนิ่นนานพอสมควร แต่สำหรับปิติ เขามีความรู้สึกว่าวันหนึ่งๆผ่านไปรวดเร็วเหลือเกิน เพราะเขาต้องทำงานหลายอย่าง เป็นต้นว่าเลี้ยงหมูแทนยาย เลี้ยงปลานิลซึ่งขยายออกไปอีกหลายบ่อ ดูแลเจ้านิล และอื่น ๆ อีกจิปาถะ บางครั้งพ่อหรือแม่ก็วานเขาทำธุระต่าง ๆ ให้ด้วย นอกจากนี้ในฐานะที่เขาเป็นผู้นำเยาวชน

คนหนึ่งของศูนย์เยาวชน จึงต้องเข้าร่วมกิจกรรมหลายอย่าง ทั้งที่เป็นประโยชน์แก่เยาวชน และเป็นการพัฒนาท้องถิ่นด้วย ปิติจึงไม่ค่อยได้ตระเวนไปตามบ้านเพื่อนฝูง แล้วพากันเตร็ดเตร่สนุกสนานเหมือนอย่างเคย เขามีความสำนึกทีละน้อย ๆ ว่า ยิ่งโตขึ้นก็ยิ่งมีภาระหน้าที่ต้องรับผิดชอบตัวเอง ครอบครัวและสังคมเพิ่มขึ้น แต่เขาก็มิได้รู้สึกลำบากใจหรือเบื่อระอาแต่อย่างใด เพราะความรู้สึกเช่นนี้ซึมซาบเข้าสู่จิตใจทีละน้อย ๆ จนเป็นส่วนหนึ่งของตัวเขาเอง

มานี ชูใจ ดวงแก้วและสมคิดต่างก็มีความรู้สึกเช่นเดียวกับเขา เวลาที่จะเล่นหัวหรือสนุกสนานกับเรื่องไร้สาระเช่นแต่ก่อนมีน้อยลง วีระกับมานะเรียนสำเร็จชั้นประถมศึกษาแล้ว ต่างเตรียมตัวจะศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษา พวกเด็ก ๆ จึงห่างเหินกันไป นาน ๆ ก็นัดพบปะสังสรรค์สักครั้งหนึ่ง

ขณะนี้น้องชายของปิติอายุห้าขวบแล้ว เป็นเด็กเฉลียวฉลาดและซุกซนมาก ปิติรับภาระคอยดูแลเอาใจใส่น้องแทนยาย พ่อ แม่และพี่ ๆ เขาพยายามทำตัวให้เป็นตัวอย่างที่ดี ฝึกให้น้องรู้จักช่วยตัวเอง และช่วยทำงานง่าย ๆ ได้ น้องรักยายและปิติมาก เวลายายหรือปิติไปไหนก็มักจะอ้อนวอนขอตามไปด้วย

เช้าวันหนึ่งปิติกับน้องกวาดลานบ้านเสร็จแล้วก็ช่วยกันหั่นผักตบชวาเป็นฝอย เพื่อต้มกับปลายข้าวและรำสำหรับเลี้ยงหมู ยายถือปิ่นโตและพานดอกไม้ธูปเทียนจะไปวัด เพราะเป็นวันธรรมสวนะ น้องของ

ปิติเห็นเข้าก็ขอตามไปด้วยเหมือนทุกครั้ง ยายอนุญาตเพราะต้องการปลูกฝังให้หลานรู้จักทำบุญ และยึดมั่นในศาสนาตั้งแต่ยังเล็ก

เมื่อไปถึงศาลาการเปรียญ น้องของปิตินั่งพนมมือฟังพระสวดมนต์อยู่ข้างยาย พอพระสวดมนต์จบ อุบาสกอุบาสิกาทั้งหลายต่างช่วยกันจัดภัตตาหารถวายพระและเณร พระฉันเสร็จก็ให้พร บรรดาผู้ที่มาทำบุญต่างกรวดน้ำแผ่ส่วนกุศลให้บรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้ว จากนั้นทุกคนร่วมรับประทานอาหารด้วยกัน ระหว่างรับประทานอาหารต่างก็สนทนาวิสาสะ เล่าสารทุกข์สุกดิบสู่กันฟัง ทำให้ทุกคนมีความสนิทชิดชอบและสามัคคีปรองดองกันอย่างไม่เสื่อมคลาย

ตอนสายท่านปุญฺญธมฺโมแสดงพระธรรมเทศนาหนึ่งกัณฑ์ เพื่ออบรมจิตใจพุทธศาสนิกชนให้ยึดมั่นอยู่ในศีลธรรม และประพฤติในสิ่ง

ที่ดีงาม น้องของปิตินั่งนิ่งฟังอยู่นานก็สัปหงกโงกเงก ได้ยินเสียงท่านปุญญธมฺโมแว่ว ๆ ว่า “การนอนตื่นสายก็ดี การเป็นคนเกียจคร้านก็ดี” ถึงตรงนี้เขาก็เคลิ้มหลับไป และตื่นขึ้นมาเมื่อยายปลุกจะพากลับบ้าน

“ฟังเทศน์ทีไรละเป็นต้องหลับทุกที เลยไม่รู้ว่าพระท่านสอนอะไร” ยายบ่น หลานชายตอบว่า “ผมได้ยิน และจำได้ว่าพระท่านสอนว่าอย่างไร”

"จำได้แล้วต้องทำตามคำสอนของท่าน อย่าฝ่าฝืนนะ" ยายกำชับหลานก็รับคำอย่างหนักแน่น

ตั้งแต่วันนั้นมา ทุกคนในบ้านต่างพิศวงงงงวยที่น้องของปิติกลายเป็นเด็กเกียจคร้าน นอนตื่นสาย ไม่ช่วยยายและปิติทำงานอย่างเคย กลับมีท่าทางสบายอกสบายใจที่ไม่ต้องทำอะไร ใครจะว่ากล่าวตักเตือนอย่างไรก็ไม่ใส่ใจฟัง พ่อจึงเฆี่ยนตีสั่งสอน น้องของปิติกลับกล่าวหาว่าพ่อเป็นคนไม่ดีที่ลงโทษเขา

ปิติเฝ้าสังเกตพฤติกรรมของน้องชายอยู่เงียบ ๆ ในที่สุดเขาก็อดรนทนไม่ได้ จึงถามน้องว่า "น้องรู้ตัวไหมว่าเป็นคนเกียจคร้าน สันหลังยาว และนอนตื่นสาย ไม่ช่วยพี่ทำงานเลย"

"รู้ ฉันต้องเกียจคร้านและตื่นนอนให้สาย ๆ สบายดี" น้องตอบปิติโกรธจัด เขาแผดเสียงถามน้องอย่างฉุนเฉียวว่า "ใครสอนนิสัยเลว ๆ ให้ หรือว่าเอาอย่างใคร ฮะ" น้องของเขายิ้มแฉ่ง ตอบเสียงฉะฉานว่า "ก็ท่านปุญญธมฺโมน่ะซีสอนฉัน วันนั้นฉันไปฟังท่านเทศน์กับยาย ท่านสอนว่า การนอนตื่นสายก็ดี การเป็นคนเกียจคร้านก็ดี แล้วทำไมใคร ๆ จึงว่านอนตื่นสายหรือเกียจคร้านไม่ดีเล่า"

ปิติอึ้งอยู่ครู่หนึ่ง นึกประหลาดใจว่าเหตุไฉนท่านปุญญธมฺโมจึงจะสอนเช่นนี้ เขาจึงฉุดเอาตัวน้องไปหายาย และถามถึงเรื่องที่ทำให้เกิดความเข้าใจฟั่นเฝือจนทำให้น้องประพฤติผิดเช่นนี้ ยายนิ่งนึกอยู่ประเดี๋ยวก็ร้องว่า "อพิโธ่เอ๋ย . . . นึกออกแล้ว เมื่อวันพระที่แล้วเขาตามยายไปวัดอย่างไรล่ะ ท่านปุญญธมฺโมเทศน์เรื่องการพัฒนาตนเอง ตอนหนึ่งท่านพูดว่าการนอนตื่นสายก็ดี การเป็นคนเกียจคร้านก็ดี ทำให้เราเสียโอกาสที่จะทำการงานให้ได้มาก ๆ ในที่สุดเราก็จะยากจน สงสัยว่าเขาจะได้ฟังแค่ตรงที่ว่า **การนอนตื่นสายก็ดี การเป็นคนเกียจคร้านก็ดี** แล้วคงหลับไป ตื่นขึ้นจึงจดจำเอาตามที่ได้ยิน มิน่าเล่า . . . หัดเป็นคนเกียจคร้านนอนตื่นสาย เพราะฟังไม่จบความนี่เอง" แล้วยายก็หันไปถามหลานชายคนเล็กว่าจริงหรือไม่

น้องของปิติหน้าม่อยรับว่าจริง ปิติจึงพาน้องไปนั่งที่เฉลียงหลังบ้าน เขาเห็นน้องมีความเข้าใจถูกต้องแล้วจึงไม่พูดฟื้นฝอยขึ้นมาอีก เพียงแต่สอนว่า “การฟังอะไรต้องฟังให้จบความจึงจะเข้าใจ ถ้าฟังเพียงครึ่ง ๆ กลาง ๆ ก็ทำให้เข้าใจผิด จำไว้นะ ถ้าฟังแล้วสงสัย ไม่เข้าใจ ต้องถามผู้ใหญ่ให้เข้าใจเสียก่อน จึงเชื่อหรือปฏิบัติตาม”

“ฉันจะเชื่อพี่” น้องชายรับคำเสียงอ่อย เพราะรู้สำนึกว่าตนเองทำผิดไปหลายอย่าง ปิติเห็นน้องมีท่าทางเงื่องหงอยก็สงสาร จึงพูดว่า “พี่จะเล่านิทานให้ฟังเรื่องหนึ่ง คนในนิทานเรื่องนี้ไม่รู้จักฟัง ทำให้ได้รับผลร้ายยิ่งกว่าน้องเสียอีก มีชายคนหนึ่ง เป็นคนฟังไม่เป็น ฟังอะไรก็ไม่ตั้งใจฟังให้จบข้อความ บางครั้งคนอื่นพูดอย่างหนึ่ง ไพล่ไปคิดเป็นอีกอย่างหนึ่ง แล้วไปเล่าต่อผิด ๆ ด้วย วันหนึ่งเขาแอบได้ยินโจรสองคนซุบซิบกันว่า มีสมบัติพัสถานมากมายซ่อนอยู่ในโพรงใต้ฐานเจดีย์ใหญ่ในวัด พอเขาได้ฟังเท่านั้น ก็รีบวิ่งไปที่เจดีย์ใหญ่ เห็นโพรงอยู่ใต้ฐานก็รีบมุดลอดเข้าไปควานหาสมบัติพัสถาน เจดีย์ใหญ่เก่าแก่ก็ทรุดลงทับเขาแบนติดดิน ถ้าเขาตั้งใจฟังขโมยสองคนนั้นพูดต่อไปอีก ก็จะรู้ว่าฐานเจดีย์นั้นเก่าทรุดโทรมมาก ถ้ามีอะไรเข้าไปกระเทือนอยู่ข้างใต้ก็จะทรุดลงทันที ขโมยจึงคบคิดหาวิธีการอยู่ ชายคนนั้นไม่ฟังให้รู้เรื่องจึงต้องตาย น้องจำไว้ การฟังสำคัญมาก ถ้าฟังเป็นจะทำให้เราเป็นคนฉลาด ถ้าฟังไม่เป็นทำให้เราเป็นคนโง่ หรือเป็นอันตรายต่อตัวเองและคนอื่นด้วย ฟังสิ่งใดแล้วต้องคิด ถ้าฟังไม่เข้าใจต้องถาม” น้องชายของเขามีท่าทางแช่มชื่นขึ้น

และรับคำอย่างหนักแน่นว่าจะตั้งใจฟังเรื่องต่าง ๆ จนเข้าใจ ปิติจึงพาน้องไปเล่นกับเจ้านิล

แบบฝึก

๑. เสียงพยัญชนะบางเสียงใกล้เคียงกันมาก ถ้าผู้พูดออกเสียงพยัญชนะนั้น ๆ ไม่ชัด อาจจะทำให้ผู้ฟังเข้าใจความหมายผิดได้

ฝึกอ่านออกเสียง

๑.๑ เนื้อเพลง

ควายไล่ขวิดข้างขวา คว้าขวานมาไล่ขว้างควายไป
ควายขวางวิ่งวนขวักไขว่ กวัดแกว่งขวานไล่ล้มคว่ำขวางควาย

๑.๒ บทร้อยกรอง

ฉันสวมเสื้อสีฟ้า ถือตะกร้าเปิดฝาหงาย
งกเงินเงินกระจาย กลัวงูร้ายไฟไม่มี
เยาวชนซุกซนนัก ช่วยชวนชักรักศักดิ์ศรี
เชื่อฉันงดงามดี ไม่เงื่องหงอยพลอยซบเซา
ดึกแล้วล้างปากฟัน บำรุงขวัญหายเงียบเหงา
ลูกเล็กเด็กตื่นเช้า ช่วยงานเราได้กว้างขวาง

๒. คำบางคำมีหลายพยางค์ หากได้ยินไม่ชัดหรือไม่ครบทุกพยางค์ อาจทำให้เข้าใจความหมายผิด ควรพูดให้ถูกต้องและครบทุกพยางค์

ฝึกอ่านและสังเกต

ควรพูด	**ไม่ควรพูด**
ผมขออนุญาตไปดูหนัง	ผมขอ . . . . ญาตไปดูหนัง (อาจเข้าใจว่าขอญาติไปดูหนัง)

ควรพูด	ไม่ควรพูด
เขาไปรับประทานอาหาร	เขาไปรับ . . . . ทานอาหาร (อาจเข้าใจว่าไปรับแจกทาน)

๓. **ข้อความบางอย่างมีความหมายเฉพาะ ถ้ารู้ที่มาหรือเข้าใจความหมายเดิม จะทำให้เข้าใจเรื่องได้ถูกต้อง**

ฝึกอ่านและสังเกต

๑. ที่นี่รับแก้นาพิกาเสีย

ความหมาย แก้ไขนาฬิกาที่ชำรุดให้ดี

(ไม่ใช่ แก้นาฬิกาดีให้เสีย)

๒. ที่นี่รับตัดเสื้อ

ความหมาย รับตัดเย็บเสื้อจนสำเร็จ

(ไม่ใช่ ตัดเสื้อผ้าที่เย็บแล้วให้ขาด)

๓. ซ้อนส้อมอย่างนี้ดี รับรองไม่ลอกไม่ดำ

ความหมาย ทั้งไม่ลอกและไม่ดำ

(ไม่ใช่ ถ้าไม่ลอกก็ไม่ดำ แต่ถ้าลอกก็จะดำ)

๔. **การฟังคำถามต้องฟังให้ชัด อย่านำความคิดของตนหรือสิ่งที่ตนคิดอยู่ในขณะนั้นไปตัดสินข้อความ จะทำให้เข้าใจความหมายผิด**

ฝึกอ่านและสังเกต

ชายคนหนึ่งไปซื้อเรือมา เพื่อนตะโกนถามว่า “ไปไหนมา” ก็ตะโกนตอบว่า “สามวาสองศอก” เพราะเข้าใจว่าเพื่อนถามว่า “ยาวกี่วา”

๕. คำประกาศ คำโฆษณา เพื่อให้ผู้ฟังสนใจเกี่ยวกับการขายของ ขายสินค้า มักจะมีข้อความไม่ชัดเจน ทำให้ผู้ฟังเข้าใจผิดได้ง่าย

ฝึกอ่านและสังเกต

๑. เสื้อ ๓ ตัว ๑๐ บาท (พอจะซื้อจริงอาจซื้อไม่ได้ เพราะ ๓ ตัว ๑๐ บาท เป็นเสื้อเด็กเล็ก ไม่ใช่เสื้อตัวโต ๆ)

๒. ที่นี่รับจ้างคนงาน เงินเดือน ๕,๐๐๐ บาท ขึ้นไป (พอไปสมัครอาจถูกส่งไปอยู่ที่กันดาร ที่อันตราย หรือถูกหักค่าที่พัก ค่าอาหารหมด ได้รับเงินจริง ๆ อาจไม่ถึง เพราะเราไม่ทราบรายละเอียด)

๖. คนไทยแต่ละภาคออกเสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ต่างกัน นอกจากนี้คำบางคำอาจใช้ในความหมายต่างกัน หรือความหมายเดียวกันอาจใช้คำต่างกันก็มี จึงจำเป็นต้องเรียนรู้ภาษาไทยกลาง เพื่อพูดจาและสื่อความหมายกันรู้เรื่องและเข้าใจตรงกัน

ฝึกอ่านและสังเกต

ภาคใต้

๑. ถาม “ไน้” คือ ถาม “ไปไหน” ตอบ “เท่บ” คือ “กรุงเทพ ฯ” (ภาคใต้นิยมพูดตัดพยางค์หน้าของคำ)

๒. เล่นลูกลม คือ เล่นกังหัน (การเรียกชื่อสิ่งของต่างกัน)

ภาคเหนือบางท้องถิ่น

๑. ผ้าไหม่ คือ ผ้าไหม

๒. อ้ายคำปัน คือ พี่คำปัน (อ้าย หมายถึง พี่ชาย)

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๑. ปากบ่ม่วน คือ พูดไม่เพราะ

๒. อีนางไปเอากะบองมา คือ หนูไปเอาไต้มา (ไต้จุดไฟ)

"ฟังไม่ได้ศัพท์แล้วจับไปกระเดียด
จะขึ้งเคียดผิดพลาดเกิดบาดหมาง
ชาวไทยทั้งเหนือใต้ตกออกกลาง
ไม่จืดจางภาษาเดียวกลมเกลียวกัน"

๗. การใช้คำแนะนำตักเตือน

คำแนะนำตักเตือน คือ คำพูดที่แสดงเหตุผลเพื่อให้ผู้ฟังยินยอมแก้ไขข้อบกพร่องของตน วิธีแนะนำตักเตือน ควรใช้วิธีพูดหว่านล้อมให้ผู้ฟังเห็นด้วยในเหตุผล ผู้แนะนำไม่ควรซ้ำเติมในสิ่งที่ผิด

ฝึกอ่านและพิจารณา

"การฟังอะไรต้องฟังให้จบความจึงจะเข้าใจ ถ้าฟังเพียงครึ่ง ๆ กลาง ๆ ก็ทำให้เข้าใจผิด จำไว้นะ ถ้าฟังแล้วสงสัย ไม่เข้าใจ ต้องถามผู้ใหญ่ให้เข้าใจเสียก่อน จึงเชื่อหรือปฏิบัติตาม"

"พี่จะเล่านิทานให้ฟังเรื่องหนึ่ง คนในนิทานเรื่องนี้ไม่รู้จักฟัง ทำให้ได้รับผลร้ายยิ่งกว่าน้องเสียอีก มีชายคนหนึ่ง เป็นคนฟังไม่เป็น ... (เล่านิทานของการไม่รู้จักฟัง) ชายคนนั้นไม่ฟังให้รู้เรื่อง จึงต้องตาย น้องจำไว้ การฟังสำคัญมาก ถ้าฟังเป็นจะทำให้เราเป็นคนฉลาด ถ้าฟังไม่เป็นทำให้เราเป็นคนโง่ หรือเป็นอันตรายต่อตัวเองและคนอื่นด้วย ฟังสิ่งใดแล้วต้องคิด ถ้าฟังไม่เข้าใจต้องถาม"

๘. ความหมายของคำบางคำขึ้นอยู่กับรูปประโยคหรือข้อความด้วย ควรอ่านหรือฟังให้จบประโยคหรือข้อความก่อน จึงจะเข้าใจความหมายได้ถูกต้อง

ฝึกอ่านและสังเกต

๑. การปลูกผักก็ดี การเลี้ยงสัตว์ก็ดี ... ล้วนเป็นอาชีพสุจริต

๒. การขาดเรียนก็ดี การมาเรียนสายก็ดี ... เป็นสาเหตุให้เรียนไม่ทันเพื่อนทั้งสิ้น

(คำ "ก็ดี" ไม่มีความหมาย เป็นเพียงกล่าวขึ้นมาเพื่อต่อความไปถึงคำอื่น)

ชูใจ ดวงแก้ว สมคิดและปิติทำหน้าที่ปฏิคม พวกเขาเชื้อเชิญผู้ปกครองของเพื่อนรุ่นพี่ไปนั่งเก้าอี้ที่จัดไว้ แล้วนำน้ำมาให้ดื่ม ลุงของวีระและพ่อแม่ของมานะ ตลอดจนผู้ปกครองคนอื่น ๆ คุยกันเบา ๆ ต่างแสดงทรรศนะของตนต่อการศึกษาของบุตรหลาน บางคนจะให้เรียนมหาวิทยาลัยจบขั้นปริญญา บางคนจะให้เรียนวิชาชีพ เช่น เสริมสวย บางคนไม่มีกำลังทรัพย์จะส่งเสียให้บุตรหลานของตนได้ ก็คิดเตรียมวางแผนอนาคตไว้ให้ ทุกคนมีสีหน้าเบิกบานเพราะปลาบปลื้มที่บุตรหลานของตนเรียนสำเร็จด้วยดี

นักเรียนที่จะรับประกาศนียบัตรทยอยเข้านั่งประจำที่ ต่างมีความรู้สึกกึ่งดีใจ กึ่งเศร้าใจ ที่ดีใจเพราะความวิริยะอุตสาหะของตนสัมฤทธิ์ผลแล้ว ที่เศร้าใจเพราะรู้สึกอาลัยอาวรณ์สถานศึกษา ครูบาอาจารย์ เพื่อนฝูงและรุ่นน้อง ยิ่งมองดูรอบ ๆ ห้องพิธีแล้วยิ่งทำให้ตื้นตันใจ ทุกสิ่งทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นสถานที่ที่จัดไว้อย่างประณีตงดงาม สะอาดสะอ้าน โต๊ะแจกประกาศนียบัตรที่แลดูศักดิ์สิทธิ์และสง่างาม หรือข้อความที่เขียนไว้บนม่านนั้น ล้วนแต่แสดงให้เห็นถึงความรักใคร่ผูกพัน ความปรารถนาดีของครูอาจารย์ และเพื่อนรุ่นน้องที่จัดให้ด้วยความเต็มใจ ทุกคนนั่งนิ่งด้วยความรู้สึกตื้นตัน

นักเรียนรุ่นน้องเข้ามานั่งในห้องพิธีทางด้านหลัง ครูอาจารย์ก็เข้านั่งประจำที่ พอเกือบจะถึงเวลา ประธานในพิธีคือ นายอำเภอ ก็มาถึงพร้อมด้วยข้าราชการอีกหลายคน เมื่อประธานในพิธีบูชาพระรัตนตรัยแล้ว พิธีมอบประกาศนียบัตรก็เริ่มขึ้นอย่างมีเกียรติ งานดำเนินไปด้วย

ประกาศนียบัตร ศึกษาระดับประถมศึกษา ปีพุทธศักราช ๒๕๒๖ ใจอาวรณ์ ให้โชคดี

ความเรียบร้อยตามแผนการที่ตระเตรียมและซักซ้อมกันไว้ทุกประการ เมื่อประธานมอบประกาศนียบัตรเสร็จแล้ว ก็มอบรางวัลต่าง ๆ ให้แก่นักเรียนตามรายชื่อที่ครูใหญ่เป็นผู้ประกาศ คนแรกที่ได้รับรางวัล คือ วีระ เขาได้รับรางวัลเรียนดี และเป็นนักเรียนตัวอย่างในทุกด้าน อีกทั้งช่วยกิจการของโรงเรียนในฐานะประธานนักเรียนด้วย เสียงปรบมือดังกึกก้อง ลุงตื้นตันจนแทบจะกลั้นน้ำตาไว้ไม่ได้ มีนักเรียนชั้นอื่นอีกหลายคนที่ได้รับรางวัล เช่น มานีได้รับรางวัลเรียนดี ปิติได้รับรางวัลทำงานดี หัวหน้าชั้นของเขาได้รับรางวัลความประพฤติดี จากนั้นประธานก็ให้โอวาท แล้วอำนวยพรให้ทุกคนโชคดี และได้รับความสำเร็จในชีวิต

ต่อไปเป็นการแสดงบนเวที เริ่มต้นด้วยการรำอวยพรของนักเรียนรุ่นน้อง เนื้อร้องของบทรำ ทำนองเพลง ตลอดจนท่าทางร่ายรำประทับใจผู้ชมเป็นอันมาก โดยเฉพาะเนื้อร้องมีดังนี้

วันเอ๋ยวันนี้ แสนยินดีปรีดาจะหาไหน
รุ่นพี่ศึกษาจบประสบชัย จึงร่วมใจอวยพรสุนทรวจี
ให้ก้าวหน้าพาตนและพาชาติ พันพินาศพัฒนาสง่าศรี
ครูอาจารย์สถานศึกษา ณ ที่นี้ ยังหวังดีผูกพันนิรันดร์เอย

เมื่อถึงรายการของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษา มีตัวแทนทั้งหญิงชายขึ้นไปบนเวทีห้าคน วีระเป็นหัวหน้า เขากล่าวแสดงความรู้สึกในนามของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาทุกคน วีระกล่าวได้ดีมาก เขาพูดออกมาจากน้ำใสใจจริง มิได้เคลือบแคลงแสร้งเสแต่อย่างใด เขาให้คำมั่นสัญญาว่าจะรักษาชื่อเสียงของโรงเรียนโดยประพฤติแต่สิ่งที่ดีงาม และจะตั้งใจศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อเป็นกำลังของชาติบ้านเมือง จะจดจำและปฏิบัติตามคำสอนของครูอาจารย์ตลอดไป วีระยังได้กล่าวฝากเพื่อนรุ่นน้องให้ประพฤติตัวให้ดี จะได้เป็นตัวอย่างแก่นักเรียนรุ่นหลังต่อไป และให้รักษาชื่อเสียงเกียรติคุณของโรงเรียนด้วย ในตอนท้ายเขาย้ำว่าจะไม่ลืมโรงเรียนอันเป็นแหล่งประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ถ้ามีโอกาสช่วยเหลือโรงเรียนได้ด้วยวิธีใด พวกเขาจะไม่ละโอกาสนั้นเลย แล้วนักเรียนทั้งห้าคนอ่านโคลงสี่สุภาพเป็นคำอำลาอาลัย ดังนี้

จำใจจำจากโอ้ จำลา
ไกลห่างสถานศึกษา หม่นเศร้า
เคยเรียนเล่นทุกครา แสนสุข ยิ่งเอย
ฝังจิตคิดค่ำเช้า หมั่นตั้งกตัญญู

ครูอาจารย์ยิ่งล้ำ พระคุณ
สอนสั่งทั้งการุณย์ ทั่วหน้า
เป็นศิษย์ท่านมีบุญ เหลือเอ่ย
จนตราบสิ้นดินฟ้า ไป่ได้ลืมเลือน

เพื่อนเอยต่อแต่นี้ จำไกล กันนา
ทั้งรุ่นน้องอาลัย ยิ่งล้น
คืนวันล่วงลับไป เหินห่าง
ถึงจักลาลับพ้น อย่าร้างไมตรี

พอจบ เสียงปรบมือก็ดังกึกก้องขึ้นอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นนักเรียนทุกคนและครูอาจารย์ร่วมร้องเพลงประจำโรงเรียน จบแล้วก็ร้องเพลงสรรเสริญพระบารมีเป็นการเสร็จพิธี ประธานและคณะกลับไปแล้ว ครูใหญ่และคณะครูพานักเรียนที่เรียนสำเร็จแล้วไปนมัสการและอำลาเจ้าอาวาส ส่วนผู้ปกครองและนักเรียนรุ่นน้องต่างทยอยกลับบ้านของตน เพราะโรงเรียนยังไม่เปิดภาคเรียน

เมื่อไปถึงวัด ครูใหญ่นำนักเรียนไปกราบนมัสการท่านปุญฺญธมฺโม และพระอื่น ๆ ท่านปุญฺญธมฺโมประพรมน้ำพระพุทธมนต์ แล้วให้โอวาท เป็นข้อคิดหลายอย่าง ท่านขอให้ทุกคนพยายามศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เพราะความรู้เปรียบเสมือนแก้วสารพัดนึก และขอร้องพวกที่จะไปศึกษาต่อ เมื่อเรียนสำเร็จแล้วให้กลับมาทำงานในภูมิลำเนาของตน เพื่อช่วยกันสร้างสรรค์ถิ่นที่อยู่ให้เจริญก้าวหน้า ส่วนพวกที่ไม่ได้ไปศึกษาต่อก็ให้แสวงหาอาชีพสุจริตที่ตนถนัด เพื่อเป็นทางทำมาหากินต่อไป ท่านปุญฺญธมฺโมอำนวยพรให้ นักเรียนกราบรับพรแล้วลาท่าน จากนั้นจึงกราบลาครูทุกคน ก่อนแยกย้ายจากกันไปด้วยความประทับใจและอาลัยอย่างยิ่ง

แบบฝึก

๑. คำบางคำออกเสียงแตกต่างจากคำเดิมเมื่อมีคำอื่นมาประสมเป็นคำใหม่ อาจมีความหมายเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงไป

ฝึกอ่านและสังเกต

เกียรติ (เกียด) – เกียรติยศ (เกียด – ติ – ยด)

ประกาศ (ประ – กาด) – ประกาศนียบัตร (ประ – กา – สะ – นี – ยะ – บัด)

ภูมิ (พูม) – ภูมิศาสตร์ (พู – มิ – สาด)

สมาน (สะ – หมาน) – สมานฉันท์ (สะ – มา – นะ – ฉัน)

ชัก (ชัก) – ชักเย่อ (ชัก – กะ – เย่อ)

คุณ (คุน) – คุณภาพ (คุน – นะ – พาบ)

ธรรม (ทำ) – ธรรมชาติ (ทำ – มะ – ชาด)
– ธรรมดา (ทำ – มะ – ดา)
– ธรรมเทศนา (ทำ – มะ – เท – สะ – นา หรือ ทำ – มะ – เทด – สะ – หนา)

๒. การออกเสียงคำ ถ้าออกเสียงไม่ชัดเจน ผู้ฟังอาจฟังไม่รู้เรื่องหรือเข้าใจผิดได้ง่าย

ฝึกอ่านออกเสียง

วันเพ็ญเดือนสิบสอง เราจะลองไปเมืองเหนือ
หาเสื่อบรรทุกเรือ รีบใส่เสื้อเสียเร็วไว
ใช้ผ้าที่เหน็บเอว เช็ดเหงื่อเหลวที่หยดไหล
เห็นนกบินวกไป เอาเกือกขว้างเกือบถูกหัว
เด็กเล็กหกเจ็ดคน ช่วยกันขนเหล็กจากครัว
ลูกน้อยร้องไห้กลัว ปู่หัวเราะเพราะชื่อขำ
แกงเนื้อใส่มะเขือ จะจิ้มเกลือเหลือจะทำ
วันพรุ่งรุ่งเช้าจำ ควักถุงมุ่งทุ่งบัวงาม

๓. **การกล่าวคำอวยพรให้แก่บุคคลที่เป็นผู้ใหญ่กว่า บุคคลที่เสมอกัน และบุคคลที่มีอายุน้อยกว่า ย่อมใช้ถ้อยคำแตกต่างกัน**

ฝึกอ่านและสังเกต

บุคคลที่พูดด้วย	**คำอวยพร**
เป็นผู้ใหญ่กว่าผู้พูด (ต้องอาศัยพระคุณของศาสนา หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่นับถือว่ามีอำนาจมาอวยพรให้)	– ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยจงดลบันดาลให้ท่าน..... – ขออำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายจงดลบันดาลให้ท่าน..... – ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายจงดลบันดาลให้ท่าน.....
เสมอกันหรืออายุน้อยกว่าผู้พูด (ให้พรด้วยตนเอง ไม่ต้องอ้างสิ่งศักดิ์สิทธิ์ก็ได้)	– ขอให้คุณ..... – ขอให้เธอ.....

๔. **การกล่าวคำในโอกาสต่าง ๆ จะใช้ถ้อยคำแตกต่างกันไปตามโอกาส เหตุการณ์และบุคคล**

ฝึกอ่านและสังเกต

โอกาส	**ใจความ**
วันขึ้นปีใหม่ วันครบรอบวันเกิด วันขึ้นบ้านใหม่	– ให้มีความสุข สดชื่น อายุยืนนาน ปราศจากโรคภัย

	– ให้อยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข ปราศจากโรคหรือภัยพิบัติทั้งปวง
วันแต่งงานหรือวันครบรอบแต่งงาน	– ให้สุข สดชื่น อยู่ร่วมทุกข์ร่วมสุขกันตลอดไป และมีลูกหลานประพฤติดีเป็นศรีแก่วงศ์ตระกูล
วันเดินทาง	– ให้เดินทางด้วยความปลอดภัย และประสบความสำเร็จในกิจการที่มุ่งหวัง (โชคดี)
เยี่ยมคนป่วย	– ให้หายป่วยเป็นปกติโดยเร็ว ให้แข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ อายุยืนนาน ไม่ป่วยไข้อีกต่อไป
อำลา	– สวัสดี ลาก่อน วันหน้าพบกันใหม่

๕. **การเน้นความหมายของคำหรือข้อความ ในเวลาพูดอาจใช้เสียงหนักเบา แต่ในการเขียนต้องใช้เครื่องหมาย เช่น สัญประกาศ อัญประกาศ อัศเจรีย์ ฯลฯ**

ฝึกอ่านและสังเกต

๑. ตัดเป็นตัวหนังสือติดไว้ว่า “พิธีมอบประกาศนียบัตรนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา”

๒. ถัดลงมาเป็นตัวหนังสือขนาดโต เขียนว่า
"จากไปใจอาวรณ์ ขออวยพรให้โชคดี"

๓. การทำเช่นนี้ไม่ถูกต้อง

๔. อะไรกันนี่!

บทที่ ๓

ประธานนักเรียน

โรงเรียนเปิดเรียนภาคต้นได้เดือนเศษแล้ว มานี ชูใจ ดวงแก้ว จันทร ปิติและสมคิดเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ บังเอิญทั้งหมดได้เรียนอยู่ห้องเดียวกัน เพชรเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ วีระไปเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ที่โรงเรียนมัธยมประจำอำเภอ ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากโรงเรียนเดิมนัก ส่วนมานะนั้นไปเรียนต่อที่กรุงเทพ ฯ เพราะลุงกับป้าของเขาไม่มี

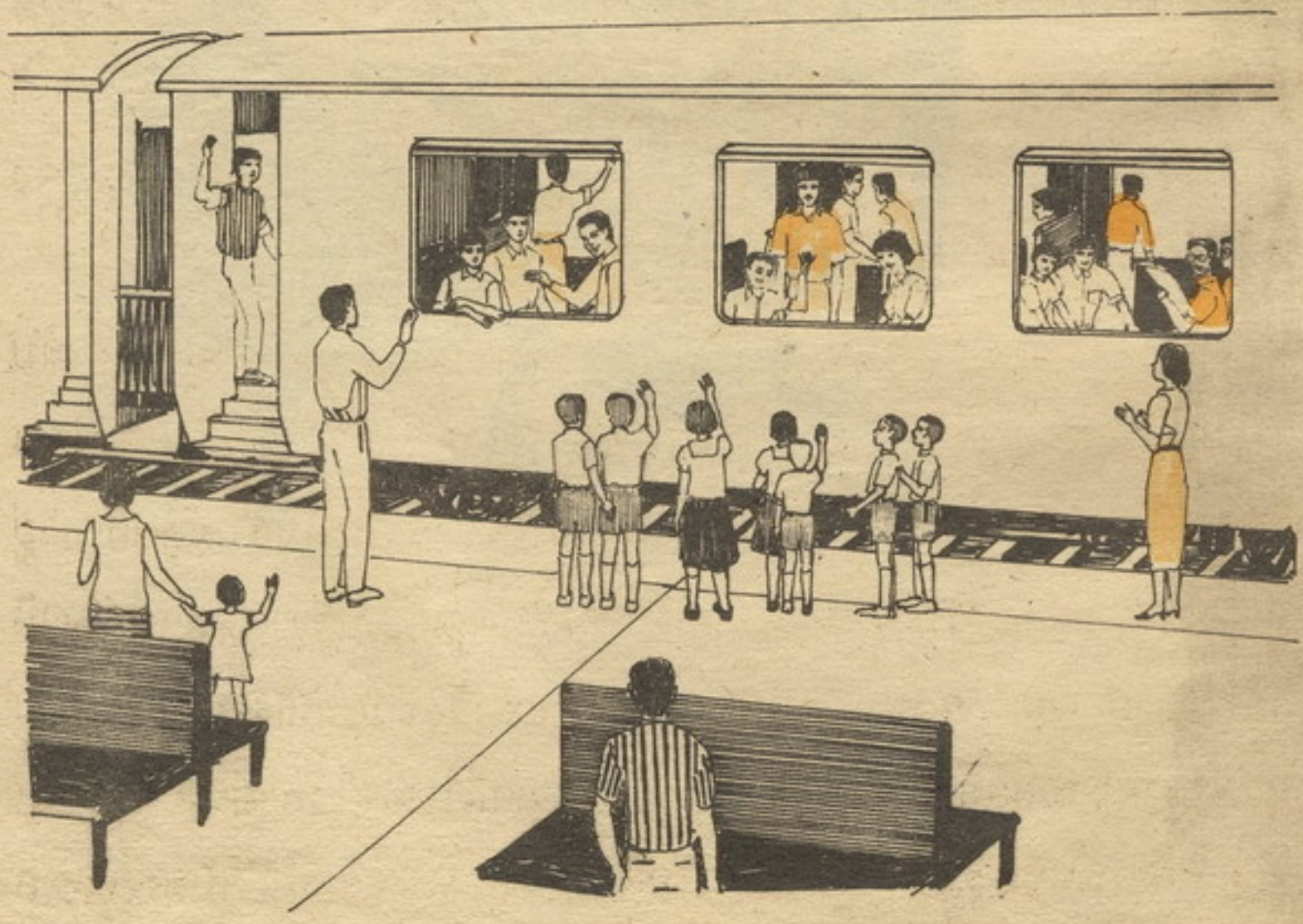

บุตร จึงมาขอมานะให้ไปอยู่เรียนหนังสือด้วย วันที่มานะเดินทาง พวกเพื่อน ๆ ไปส่งเขาที่สถานีรถไฟ ทุกคนต่างอาลัยอาวรณ์ มานีถึงกับแอบร้องไห้ แม่ของมานีก็น้ำตาคลอ มานะสัญญาว่าจะเขียนจดหมายมาเสมอ เมื่อโรงเรียนปิดภาคเรียนก็จะกลับมาเยี่ยม

ทุกปีในระยะนี้ ทางโรงเรียนจะให้นักเรียนเลือกประธานและรองประธานนักเรียนคนใหม่ แทนคนเก่าที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนไปแล้ว ประธานและรองประธานนักเรียนนั้นต้องเลือกจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ เพราะถือว่านักเรียนชั้นสูงสุดของโรงเรียนย่อมมีประสบการณ์มาก สามารถเป็นตัวแทนนักเรียนทั้งโรงเรียน และให้บริการแก่เพื่อนนักเรียนได้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ มีหลายห้องเรียน แต่ละห้องต่างก็ต้องการให้เพื่อนในห้องของตนได้เป็นประธานนักเรียน ดังนั้นปีนี้จึงมีนักเรียนสมัครเข้าแข่งขันเป็นประธานนักเรียนหลายคน แต่ละคนก็หมายมั่นปั้นมือว่าตนต้องได้รับเลือกเป็นประธานนักเรียนอย่างแน่นอน ฝ่ายสนับสนุนก็เก็งกันต่าง ๆ นานา

ปิติสนับสนุนให้หัวหน้าชั้นของเขาเข้าสมัครบ้าง แต่เพื่อนฝูงกลับคาดคั้นให้เขาสมัครด้วย ปิติให้ความเห็นว่าทุกคนควรแบ่งงานกันรับผิดชอบ ไม่ควรให้ใครคนใดคนหนึ่งแบกภาระความรับผิดชอบอยู่คนเดียว ตัวเขาต้องรับผิดชอบงานผู้นำเยาวชนอยู่แล้ว ปิติสนับสนุนให้มานีสมัครด้วย เพื่อน ๆ ทุกคนเห็นชอบ พวกเขาจึงช่วยกันเขียนแผ่นป้ายโฆษณาความสามารถของหัวหน้าชั้นกับมานีไปติดไว้ตามที่ต่าง ๆ ในโรงเรียน เพื่อชักจูงให้คนอื่นเลื่อมใสศรัทธาและลงคะแนนให้ ตอนแรก

แผ่นป้ายโฆษณาดังกล่าวมีติดอยู่ประปราย ตอนหลังมีผู้ชักนำให้ผู้สมัครคนอื่น ๆ จัดทำด้วย ดังนั้นในโรงเรียนจึงมีแผ่นป้ายโฆษณาเต็มไปหมด บางแผ่นก็เขียนได้ดี เช่น "ประธานดีเป็นศรีแก่โรงเรียน" "เลือกประธานได้เหมาะสมจะไม่ระทมตลอดปี" "ได้ประธานที่สามารถ ท่านจะปราศจากกังวลใจ"ฯลฯ บางแผ่นมีข้อความน่าขบขันและวาดรูปการ์ตูนประกอบ เช่น "โปรดเลือกผมจะแจกลูกอมทุกวัน (ฟันผุไม่รู้นะ)" "เลือกผมเป็นประธานจะให้ลอกการบ้านฟรี ๆ (ถูกตีไม่รู้ด้วย)" "ผมประสิทธิ์คนตัวนิดแต่ใจโต"ฯลฯ

เวลาพักกลางวัน มีการพูดหาเสียงเป็นกลุ่ม ๆ ตามใต้ต้นไม้บ้าง ในห้องเรียนบ้าง บางครั้งมีการหาเสียงประชันกันจนถึงขั้นทุ่มเถียงกันเพราะถือหางคนละฝ่าย ครูเวรต้องคอยดูแลไม่ให้มีการทะเลาะวิวาท ผู้สมัครแต่ละคนต่างแถลงนโยบายและอุดมคติของตนในการที่จะช่วยพัฒนาโรงเรียน บางคนเจนจัดในการพูดก็พูดได้คล่อง บางคนไม่เคยพูดต่อหน้าที่ประชุมก็พูดกล้อมแกล้มตะกุกตะกัก คนฟังพากันวิพากษ์วิจารณ์อย่างสนุกสนาน มานีขึ้นไปพูดครั้งใด ชูใจกับจันทรจะไปยืนฟังอยู่ข้างหน้า เป็นต้นเสียงปรบมือให้ทุกครั้ง ทุกคนลงความเห็นว่า มานีเป็นตัวเก็งคนหนึ่ง ปิติสนับสนุนหัวหน้าชั้นของเขาอย่างออกหน้าออกตา เมื่อใดที่หัวหน้าชั้นกล่าวแถลงนโยบาย ปิติจะคอยซักถาม เพื่อให้เขาพูดแจกแจงนโยบายได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย ทำให้คนฟังสนใจมากเป็นพิเศษ ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ในการประชันหาเสียงของผู้สมัครอยู่ในสายตาของบรรดาครูตลอดเวลา

ทางโรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้สมัครหาเสียงเป็นเวลาสองสัปดาห์ เพื่อให้นักเรียนอื่น ๆ ได้ศึกษาและจำหมายเลขผู้ที่เขาจะเลือกเป็นตัวแทน ดังนั้นทุก ๆ วันจึงมีการโจษจันกันถึงตัวเก็งที่จะได้เป็นประธานนักเรียน ผู้สมัครคนหนึ่งแอบแจกขนมเพื่อน เพื่อเป็นอามิสสินจ้างให้เลือกตน แต่เพื่อนก็รู้ว่าเขาเป็นคนเฉื่อยแฉะ ไม่เหมาะที่จะเป็นตัวแทนของพวกเขา จึงไม่มีใครสนใจ บางคนรู้ตัวว่าตัวเองไม่สามารถเป็นตัวแทนที่ดีได้ จึงรีบไปขอถอนชื่อออกจากการแข่งขันก็มี

สถานที่เลือกตั้งประธานนักเรียนจัดในโรงอาหารเช่นเคย ครูใช้กล่องกระดาษกล่องใหญ่หลายกล่อง แต่ละกล่องเจาะช่องด้านบน

สำหรับให้หย่อนบัตร ตั้งไว้บนโต๊ะห่างกันประมาณ ๓ เมตร มีแผ่นกระดาษขนาด ๓ × ๔ นิ้ว ตั้งใหญ่วางซ้อนกันอยู่ข้างกล่องแต่ละกล่อง เพื่อให้เขียนหมายเลขของผู้สมัครที่ต้องการเลือก ข้าง ๆ ตั้งกระดาษมีปากกาปลายสักหลาดสำหรับเขียนวางไว้แห่งละ ๑ แท่ง พอถึงเช้าวันเลือกตั้ง เมื่อเชิญธงชาติขึ้นสู่ยอดเสาและสวดมนต์แล้ว ครูใหญ่ให้นักเรียนที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นประธานนักเรียนออกมายืนหน้าเสาธง มีทั้งหมด ๗ คน เป็นชาย ๕ คน หญิง ๒ คน ตอนนี้นักเรียนที่ถือหางคนใดก็ร้องหนุนกันจนเสียงดังแซ่ดไปหมด ครูใหญ่ยกมือขึ้นเป็นอาณัติสัญญาณ ทุกคนจึงเงียบ จากนั้นครูใหญ่ให้ผู้สมัครแนะนำตัวเองอย่างเป็นทางการทีละคน แล้วเน้นหมายเลขประจำตัวของตนทุกคนจนครบ ๗ คน ครูใหญ่กล่าวชี้แจงให้นักเรียนทั้งหลายทราบถึงประโยชน์ของการมีประธานนักเรียน

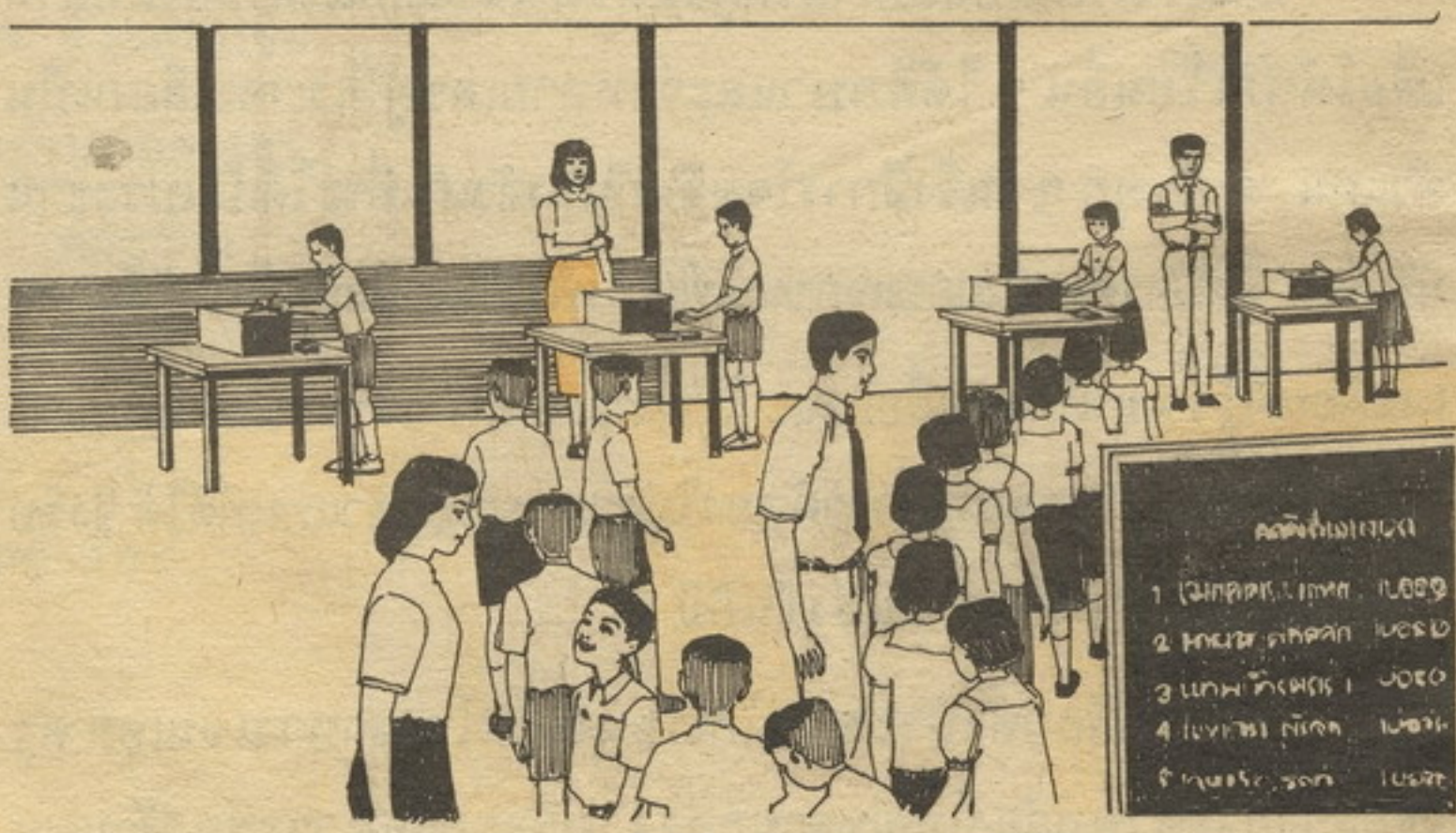

และวิธีลงคะแนนให้แก่ผู้ที่ตนเลือก แล้วให้นักเรียนกลับไปห้องเรียนก่อน จากนั้นจึงให้ครูประจำชั้นปล่อยนักเรียนมาลงบัตรเลือกตั้งทีละชั้น เริ่มจากชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ หน้าโรงอาหารมีกระดานแผ่นหนึ่งเขียนชื่อและหมายเลขของผู้สมัครทุกคนไว้ พวกนักเรียนที่เข้าไปลงคะแนนก็เดินไปที่โต๊ะวางกล่องบัตรทีละคน ดึงแผ่นกระดาษซึ่งวางซ้อนกันอยู่ออกมาแผ่นหนึ่ง แล้วใช้ปากกาปลายสักหลาดเขียนเฉพาะหมายเลขของผู้ที่ตนเลือกเพียงคนเดียว หย่อนบัตรนั้นลงในกล่องแล้วกลับไป คนอื่น ๆ ก็ทำเช่นเดียวกัน เมื่อครบทุกคนแล้ว นักเรียนชั้นนั้นก็กลับไปเรียนเป็นปรกติ ชั้นอื่นก็มาลงคะแนน ผลัดเปลี่ยนกันเช่นนี้จนครบหมดทุกห้องเรียน

เมื่อทุกชั้นลงคะแนนเรียบร้อยแล้ว คณะอนุกรรมการที่ครูใหญ่แต่งตั้งไว้เพื่อตรวจนับคะแนน มีทั้งครูและนักเรียนชั้นประถมศึกษา

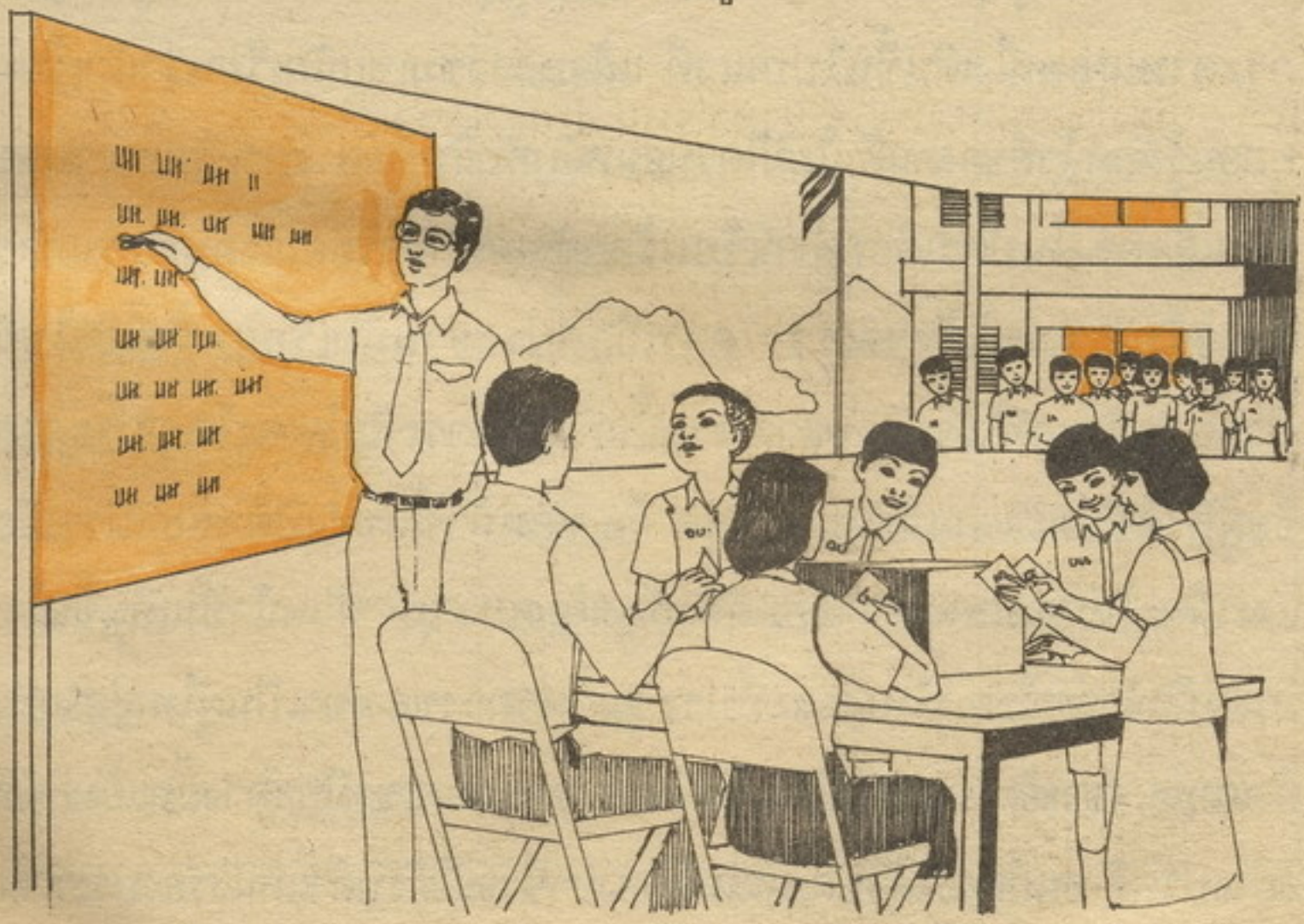

ปีที่ ๖ ต่างช่วยกันตรวจนับคะแนนอย่างรวดเร็ว คนอื่นที่สนใจก็มาเฝ้าดูอย่างตื่นเต้น ส่วนพวกที่สมัครเป็นประธานนักเรียนต่างใจเต้นตึ้กตั้ก คอยเงี่ยหูฟังเสียงขานหมายเลขตัวเองอยู่ตลอดเวลา คณะอนุกรรมการตรวจนับคะแนนเรียบร้อยแล้ว จึงส่งผลการตรวจนับให้คณะกรรมการ ซึ่งมีครูใหญ่เป็นประธานกรรมการเพื่อวินิจฉัยและประกาศเป็นทางการต่อไป

เวลาประมาณ ๑๕.๐๐ น. เสียงระฆังดังเป็นสัญญาณให้นักเรียนเข้าห้องประชุม โรงอาหารซึ่งเมื่อตอนเช้าจัดเป็นที่ลงคะแนนเลือกตั้งก็ดัดแปลงใหม่ให้เป็นห้องประชุมอีกครั้งหนึ่ง พวกนักเรียนรู้สึกตื่นเต้น ต่างอยากรู้ว่าผู้ที่ตนเลือกไว้จะได้รับตำแหน่งประธานนักเรียนหรือไม่ ขณะที่เดินเป็นแถวมาเข้าห้องประชุมจึงคุยกันจ้อกแจ้กจนครูต้องดอยเตือน เมื่อนักเรียนและครูทุกคนเข้ามานั่งในห้องประชุมเรียบร้อยแล้ว ครูใหญ่ถือกระดาษแผ่นหนึ่งเดินขึ้นไปบนเวที แล้วกล่าวชมเชยนักเรียนว่านักเรียนทุกคนรู้จักหน้าที่ของตนดี ไม่มีใครนอนหลับทับสิทธิ์เลย การเขียนหมายเลขที่ตนเลือกลงในบัตรเลือกตั้งก็เรียบร้อยชัดเจน ทำให้คณะอนุกรรมการตรวจนับคะแนนได้รวดเร็ว การเลือกประธานนักเรียนครั้งนี้จึงไม่มีปัญหาว่าข้อมูลที่ได้จะผิดพลาด จากนั้นก็ถึงเวลาระทึกใจ ครูใหญ่ประกาศชื่อผู้ที่ได้รับคะแนนเสียงมากที่สุด คือ หัวหน้าชั้นของปิติ เสียงปรบมือและเสียงโห่ร้องแสดงความยินดีดังก้องห้องประชุม หัวหน้าชั้นเดินขึ้นไปบนเวทีแล้วคำนับครูใหญ่และที่ประชุม ท่าทางของเขาเป็นผู้ใหญ่สมกับตำแหน่ง เขาซ่อนความปีติยินดีไว้ในใจ ภายนอกเขามีท่าทางยิ้มแย้มยินดีอย่างปรกติ คนที่สองได้รับคะแนนรองลงมาซึ่งจะได้รับตำแหน่งรองประธาน

นักเรียนคือ มานี เสียงปรบมือและเสียงโห่ร้องดังขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ทั้งครูและนักเรียนในที่ประชุมต่างเห็นด้วยเป็นเอกฉันท์ และชมว่าเหมาะสมมาก เพราะมีทั้งชายและหญิง จะได้เป็นตัวแทนของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงด้วย ส่วนผู้ที่ไม่ได้รับเลือกก็ไปแสดงความยินดีกับผู้ที่ได้รับเลือกโดยไม่รู้สึกเสียหน้า และไม่มีการประท้วง เพราะรู้ดีว่าคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการตรวจนับคะแนนด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม ไม่ให้ใครมีสิทธิพิเศษหรืออภิสิทธิ์แต่อย่างใด

เพื่อน ๆ พากันยินดีกับหัวหน้าชั้นและมานีอย่างจริงใจ เพราะยอมรับว่าหัวหน้าชั้นเป็นคนดี ขยันขันแข็ง ทำงานให้แก่ส่วนรวมอย่างเต็มอกเต็มใจและเอาจริงเอาจัง ส่วนมานีนั้นเป็นขวัญใจของเพื่อนฝูงมาแต่ไหนแต่ไรแล้ว

ครูใหญ่ให้ประธานและรองประธานกล่าวต่อที่ประชุมอีกครั้งหนึ่ง ทั้งสองคนกล่าวขอบใจเพื่อนทุกคนที่ให้เกียรติ และมอบความไว้วางใจให้เป็นตัวแทน เขาให้คำมั่นสัญญาว่าจะซื่อสัตย์ต่อเกียรติและความไว้วางใจที่ได้รับอย่างเต็มความสามารถ

แบบฝึก

๑. คำที่มีเสียง ร ล ควบกล้ำ ต้องฝึกออกเสียงให้ชัดเจน เพื่อไม่ให้ผู้ฟังเข้าใจผิด

๑.๑ ฝึกออกเสียง ร กล้ำ

ครบ ครู ปรกติ ฟรี
ปรับปรุง ปรวนแปร ประปราย
แพร่งพราย แพรวพราว พร้อมพรั่ง
กริ่งเกรง กรีดกราย เกรอะกรัง
ครอบครัว คราวครั้ง คร่ำครวญ
ขรุขระ ขรัวตา เสียงขรม
ตรอมตรม ตรวจตรา ตรึงตรวน
คราดครูด ปรู๊ดปร๊าด แปรปรวน
กะพรวน กรุ๋งกริ๋ง พริ้งเพราะ

๑.๒ ฝึกออกเสียง ล กล้ำ

กลาง กลับ กล่อง กล่าว ใกล้
คลอ คล่อง ปล่อย ปลาย พลาด
คลาไคลไกลพลับพลา ต้องคลาดคลาด้วยขลาดเขลา
กลบเกลื่อนจนเกลี้ยงเกลา ให้คลุกเคล้ากลับปลอมแปลง
ปลุกปลอบอย่าผลีผลาม ปลดปล่อยกล้ามดุกล้องแกล้ง
ไกล่เกลี่ยคลายคลางแคลง ไม่เปลี่ยนแปลงแผลงเผลอไผล

๑.๓ คำที่มี ร ควบกล้ำกับ จ ซ ศ และ ส จะไม่ออกเสียง ร เป็น **คำควบไม่แท้**

เศรษฐีประเสริฐสร้าง อาศรม เสร็จแฮ
เสริมส่งศรัทธานิยม สร่างเศร้า
สร้อยศรีสระสรงผม กำสรด สิ้นนา
แสร้งโศกกำสรวลเย้า เล่นไซร้ ไป่จริง

๑.๔ คำที่มี "ทร" ออกเสียงเป็น "ซ" เป็น**คำควบไม่แท้**

ต้นไทรทรุดโทรมสิ้น อินทรีบินผ่านผันผาย
พุทราเนื้อเป็นทราย ทราบว่าหวานซ่านอินทรีย์
เรื่องทรามไม่ควรแทรก ทรวดทรงแปลกไม่ต้องหนี
ในทรวงแสนสุขดี เหมือนมีทรัพย์ไม่อับจน

๒. การใช้ข้อความที่เป็นเหตุเป็นผล ต้องใช้ประโยคให้ถูกต้อง

ฝึกอ่านและสังเกต

ฉันสมัครเป็นประธานนักเรียน **เพราะ**ตั้งใจจะพัฒนาโรงเรียนให้ดีขึ้น

ฉันตั้งใจจะพัฒนาโรงเรียนให้ดีขึ้น **ฉันจึง**สมัครเป็นประธานนักเรียน

๓. การพูดโฆษณา ต้องรู้จักลำดับความคิดก่อนพูด เพื่อให้เข้าใจง่าย ผู้ฟังจะเชื่อและคล้อยตาม

ฝึกอ่านและสังเกต

ถ้าฉันได้เป็นประธานนักเรียน (ชักชวนให้ผู้อื่นเลือกตน)
ฉัน**จะ**อุทิศเวลาเพื่องาน (ประโยชน์ที่จะได้)
เมื่อฉันเป็นประธานแล้ว (ชักชวนให้ผู้อื่นเลือกตน)
ฉัน**จะ**ปรับปรุงโรงเรียนให้ดีขึ้น (ประโยชน์ที่จะได้)

๔. ข้อความที่ใช้ในการโฆษณาชวนเชื่อ คือถ้อยคำที่ชักจูงให้ผู้อื่นเชื่อและกระทำตาม ซึ่งจะเป็นจริงหรือไม่จริงก็ได้

ฝึกอ่านและสังเกต

ผู้พูดคนที่ ๑

พี่น้องที่รักทั้งหลาย

ถ้าท่านเลือกผมเป็นประธานของท่าน **ผมจะถมคลองหน้าโรงเรียนหมดเพื่อดับกลิ่นเหม็น** พวกเราจะได้เรียนกันได้อย่างเต็มที่

ผู้พูดคนที่ ๒

เพื่อนนักเรียนที่รัก

เมื่อข้าพเจ้าได้เป็นประธานนักเรียน ข้าพเจ้าสัญญาว่าจะขจัดขยะมูลฝอยให้หมดไปจากโรงเรียน **จะควบคุมแม่ค้าให้ขายของราคาถูกและมีคุณภาพ** ไม่ให้ค้ากำไรเกินควร และจะจัดหาทุนช่วยพวกเราที่ขาดแคลนเครื่องเรียน เสื้อผ้าและอาหารกลางวันด้วย

๕. ในการฟังหรืออ่านข้อความ จะต้องพิจารณาข้อความนั้นให้ละเอียดถี่ถ้วน ก่อนที่จะตัดสินใจเชื่อว่าอะไรจริงหรือไม่จริง และวิพากษ์วิจารณ์ได้ถูกต้อง

ฝึกอ่านและวิพากษ์วิจารณ์

อ่านข้อความที่เป็นคำพูดของคนที่ ๑ และ ๒ ในข้อ ๔ แล้วพิจารณาจะพบว่า

คนที่ ๑ ผู้พูดไม่เข้าใจหน้าที่ของประธานนักเรียน ที่พูดว่า จะถมคลองนั้นเป็นไปไม่ได้

คนที่ ๒ ผู้พูดไม่เข้าใจหน้าที่ของประธานนักเรียน ที่พูดว่า จะควบคุมแม่ค้านั้นเป็นหน้าที่ของครูผู้บริหารโรงเรียน ประธานนักเรียนจะไปควบคุมไม่ได้

๖. การเน้นความหมายของคำให้หนักแน่นและได้ความกระชับขึ้น จนเกิดภาพหรือเสียงขึ้นในใจ อาจใช้เสียงของวรรณยุกต์ หรือคำมาประกอบ

ฝึกอ่าน

เสียงร้องกรีด	เสียงร้อง**กรี๊ด**
เสียงคนพูดจอแจ	เสียงพูด**จ้อกแจ้ก**
หัวใจเต้นตึก ๆ	หัวใจเต้น**ตึ๊กตั้ก**
พี่ของฉันอ้วนม่าก	พี่ของฉันอ้วน**มั่กบั้ก**

๗. การจัดห้อง หรือการเตรียมจัดสถานที่ จะต้องเขียนแผนผังขึ้นก่อนเพื่อให้ทุกคนรับรู้เหมือนกันหมด และดำเนินการได้ถูกต้อง
เช่น แผนผังการจัดสถานที่เพื่อเลือกตั้งประธานนักเรียน

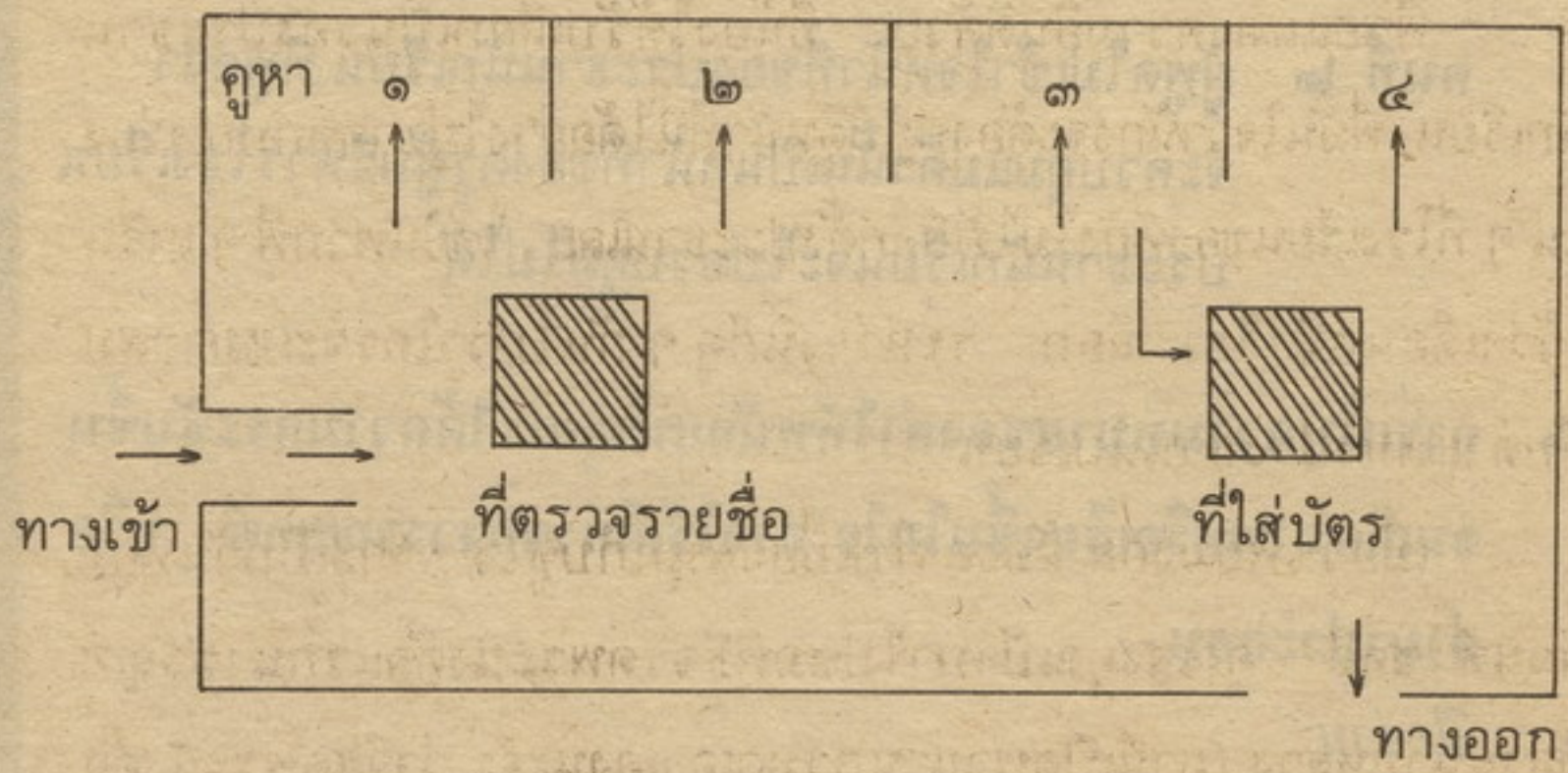

บทที่ ๔

แรกนาขวัญ

๑๗/๒๖ ซอยวัดเชิงหวาย บางซื่อ
กรุงเทพฯ
๘ มิถุนายน ๒๕๒๖

มานี น้องรัก

พี่ขอแสดงความยินดีด้วย ที่น้องได้รับเลือกเป็นรองประธานนักเรียน พี่มั่นใจว่าน้องจะต้องปฏิบัติหน้าที่นี้ได้อย่างไม่ขาดตกบกพร่องแน่ ๆ ที่โรงเรียนของพี่ยังไม่ได้เลือกตั้งประธานเลย ได้ยินพวกพี่ ๆ เกริ่นไว้ว่าเดือนหน้าจึงจะเลือก ระหว่างนี้ก็ดู ๆ กันไปว่าใครจะเหมาะสมกับตำแหน่งประธานนักเรียน

เมื่อวันพืชมงคล น้องคงไปเที่ยวสนุกกับชูใจเพราะเป็นวันหยุด ส่วนพี่โชคดี คุณลุงคุณป้าพาไปชมพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญที่ท้องสนามหลวง (มานีเปิดพจนานุกรมดูเอาเองนะจ๊ะ ว่าจรดพระนังคัลแรกนาขวัญแปลว่าอะไร) ก่อนไป พี่เรียนถามคุณลุงว่า วันพืชมงคลเหตุใดจึงมีพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญด้วย คุณลุงอธิบายให้พี่ฟังจนพี่เข้าใจทะลุปรุโปร่ง พี่อยากให้มานีรู้เรื่องด้วย พี่จะเล่าให้ฟังนะจ๊ะ

ความจริง วันพืชมงคลนี้เป็นพระราชพิธีสองพิธี คือ พระราชพิธีพืชมงคลและพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ พิธีพืชมงคลเป็นพิธีสงฆ์

ส่วนพิธีจรดพระนังคัลเป็นพิธีพราหมณ์ แต่เนื่องด้วยทั้งสองพิธีนี้ทำพร้อมกันในตอนบ่ายและเช้าวันรุ่งขึ้น จึงเรียกชื่อติดกันว่า พระราชพิธีพืชมงคลและจรดพระนังคัล เราเรียกกันสั้น ๆ ว่าพิธีแรกนาขวัญ พิธีนี้จัดขึ้นในเดือนพฤษภาคมหรือเดือนหกของทุกปี ระยะนี้เป็นต้นฤดูฝน หรือจะเรียกเป็นศัพท์ก็เรียกว่า วสันตฤดู ซึ่งเริ่มต้นของการปลูกพืชพรรณธัญญาหารและการไถหว่าน การแรกนานี้เป็นธรรมเนียมมาแต่โบราณที่ผู้เป็นใหญ่ในแผ่นดินคือพระเจ้าแผ่นดิน จะต้องเป็นผู้ลงมือไถนาเองเป็นคราวแรก เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ราษฎร ชักนำให้มีใจรักการเกษตร เพราะเป็นสิ่งสำคัญที่จะได้อาศัยเลี้ยงชีวิตต่อไป แต่การที่ต้องมีพิธีรีตองเพิ่มเติมขึ้นมาจากการไถนาตามธรรมดานั้น ก็เพราะว่างานเกษตรสมัยโบราณอาศัยน้ำธรรมชาติ คือน้ำฝนเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นพระเจ้าแผ่นดินจึงห่วงกังวลว่าฝนจะตกมากไป น้อยไป หรือด้วงเพลี้ยและสัตว์ต่าง ๆ จะทำอันตรายต่อพืชผลของราษฎร จึงหาวิธีที่จะทำให้ราษฎรขวัญดีคือมีกำลังใจในการทำนาโดยมีการเสี่ยงทายให้รู้ล่วงหน้า จะได้มั่นอกมั่นใจ เพราะการที่จะไปป้องกันแก้ไขน้ำฝนซึ่งเป็นของธรรมชาติให้ตกลงมาพอดีกับความต้องการย่อมเป็นไปไม่ได้ ใช่ไหมจ๊ะ ไม่เหมือนสมัยนี้ ฝนแล้งเราก็มีฝนเทียม มีเทคโนโลยีต่าง ๆ ช่วยเหลือ (นั่นแน่...พี่ใช้คำทันสมัยนะ) ดังนั้นจึงต้องอาศัยคำอธิษฐานเอาความสัตย์เป็นที่ตั้งตามทางพุทธศาสนาบ้าง บูชาเซ่นสรวงตามทางไสยศาสตร์บ้าง เพื่อให้เกิดกำลังใจและเป็นที่มั่นใจว่าจะเป็นไปตามความปรารถนา เพราะบ้านเมืองเราเป็นเมืองเกษตรกรรม กสิกรคือชาวนาส่วนใหญ่ยังเชื่อถือในเรื่องมิ่งขวัญและสิ่ง

ศักดิ์สิทธิ์ตามแบบที่โบราณเคยเชื่อถือมา จึงมีพิธีรีตองเกี่ยวกับการทำไร่ทำนาหลงเหลืออยู่ เขาก็ยังเก็บประเพณีเดิมที่ดีงามแสดงถึงประวัติและวัฒนธรรมในอดีตของชาติเราไว้ให้คนรุ่นหลังได้รู้

ด้วยเหตุนี้ มานีจะได้ยินโฆษกสถานีวิทยุกระจายเสียง กล่าวถึงพิธีแรกนาขวัญว่ามีการเสี่ยงทายให้พระโค (วัวนั่นแหละ แต่เป็นวัวหลวงที่ได้รับการแต่งตั้งใช้ไถนาในพระราชพิธีจึงเรียกว่า พระโค) กินเลี้ยงของเสี่ยงทาย ๗ อย่าง คือ ข้าวเปลือก ข้าวโพด ถั่ว งา เหล้า น้ำ หญ้า ถ้าพระโคกินอะไร ก็มีคำทำนายว่าในปีนั้น ๆ จะมีสิ่งใดอุดมสมบูรณ์ ถ้าพระโคกินเหล้าคงไม่แปลว่าเหล้าจะอุดมสมบูรณ์หรอกนะ ถ้าจริงละก็คงแย่แน่ ๆ เชียว

ที่จริงคุณลุงเล่ายาวมาก มีนิทานด้วย แต่พี่จำไม่ได้ จำได้เฉพาะที่สำคัญ ๆ เท่านั้น ถ้ามานีอยากฟังนิทาน คราวหน้าพี่จะเขียนเล่ามาให้ฟังนะจ๊ะ เอาละ...ทีนี้พี่จะเล่าถึงพิธีแรกนาขวัญที่พี่ไปชมมาให้ฟัง คุณลุงคุณป้าพาพี่ไปที่ท้องสนามหลวงแต่เช้าเพราะเกรงคนจะแน่น ก็จริงดังคาด พอไปถึงคนเต็มไปหมดแล้ว แทบไม่มีที่จะยืน พี่ตัวไม่สูงเลยแย่หน่อย ต้องกระเย้อกระแหย่งชะเง้อมองจนเมื่อยคอ เห็นบ้างไม่เห็นบ้าง ประมาณ ๐๗.๓๐ น. ขบวนแห่พระยาแรกนาก็เข้ามาในปะรำพิธีพราหมณ์ เสียงปี่เสียงกลองดังสนั่น ช่างภาพหนังสือพิมพ์ถ่ายรูปเห็นแสงไฟพึ่บพั่บ มีถ่ายทอดแพร่ภาพทางโทรทัศน์ด้วย คุณป้าบอกว่าผู้ที่แต่งตัวเป็นพระยาแรกนาคือปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แต่บางทีก็เป็นอธิบดีกรมการข้าว เพราะตรงกับงานในตำแหน่งหน้าที่ พระยาแรกนาแต่งตัวเหมือนเทวดา

(ในรูปภาพนะจ๊ะ พี่ไม่เคยเห็นเทวดาตัวจริงหรอก) มองไกล ๆ เห็นเสื้อคลุมยาว และหมวกโบราณมียอดแหลม มีคนในขบวนแห่มากมาย แต่งตัวแปลก ๆ สีต่าง ๆ กัน นางเทพี ๔ คน แต่งตัวสวยมาก หาบกระเช้าทอง๒คน กระเช้าเงิน ๒ คน ในกระเช้ามีข้าวเปลือกพันธุ์ดีถึง ๘ พันธุ์ ซึ่งได้จากนาสาธิตในบริเวณพระราชวังดุสิตของในหลวง มีพระโครูปร่างแข็งแรงคู่หนึ่งพร้อมกับไถที่ประดับประดางดงาม พราหมณ์แต่งชุดสีขาว กระหมวดผมมุ่นเป็นมวยอยู่ท้ายทอย พระยาแรกนาจุดธูปเทียนถวายสักการะเทวรูปสำคัญในโรงพิธี(พี่ได้ทราบในเวลาต่อมาว่าเทวรูปสำคัญมีเทวรูปพระอิศวร พระพรหม พระนารายณ์ เป็นต้น) แล้วตั้ง

สัตยาธิษฐานหยิบผ้านุ่งเสี่ยงทาย ผ้านุ่งเสี่ยงทายมี ๓ ผืน ขนาด ๖ คืบ ๕ คืบ และ ๔ คืบ ตามลำดับ พระยาแรกนาหยิบได้ผืนแคบที่สุด พราหมณ์ทำนายว่าปีนี้น้ำฝนจะมีมาก (ถ้าได้ผืนกว้าง แปลว่าน้ำฝนจะน้อยลงตามลำดับเหมือนกัน)

ประมาณ ๐๘.๓๐ น. พระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินมาถึงพลับพลาที่ประทับ พระยาแรกนาพร้อมด้วยเทพีทั้ง ๔ คน นำขบวนผ่านหน้าพระที่นั่ง พระยาแรกนาเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ถวายบังคมแล้วไปยังลานแรกนา คุณลุงบอกว่าพระยาแรกนาได้รับพระราชทานพระธำมรงค์สวมในเวลาไถนา และพระแสงปฏักสำหรับบังคับพระโคด้วย ตอนนี้เจ้าพนักงานจูงพระโคเทียมแอก พระยาแรกนาเจิมพระโคและไถ แล้วจึงไถดะไปโดยรี ๓ รอบ โดยขวาง ๓ รอบ นางเทพีหาบกระเช้าข้าวเปลือกมาให้พระยาแรกนาหว่านลงในพื้นที่ที่ไถแล้ว พระยาแรกนาจึงไถกลบอีก ๓ รอบ พนักงานปลดพระโคออกจากแอก พระยาแรกนาและเทพีกลับเข้าไปยังโรงพิธีพราหมณ์

จากนั้นพราหมณ์ก็ให้พระโคกินของเสี่ยงทาย ๗ สิ่ง ปรากฏว่าปีนี้พระโคกินข้าวเปลือก โหรหลวงทำนายว่า ธัญญาหาร ผลาหาร (โหรท่านบอกอย่างนี้ ถ้ามานีไม่รู้ความหมายก็ถามพจนานุกรมนะจ๊ะ) บริบูรณ์ดี

หลังจากเสร็จพระราชพิธีแล้ว พระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานโล่และประกาศนียบัตรรางวัลแก่ชาวนาที่ชนะการประกวดผลผลิตข้าวจากภาคต่าง ๆ เสร็จแล้วเสด็จพระราชดำเนินกลับ

พอพระเจ้าอยู่หัวเสด็จกลับเท่านั้นแหละ มานีเอ๋ย ผู้คนที่ยืนดูพิธีอย่างสงบอยู่เมื่อกี้นี้ต่างกรูกันเข้าไปตรงที่แรกนา ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ทั้งคนไทยและชาวต่างประเทศ เข้าไปแย่งกันเก็บเมล็ดข้าวเปลือกที่พระยาแรกนาหว่านเมื่อสักครู่นี้อย่างอุตลุด คุณลุงบอกว่า เขาเอาไปปนกับพันธุ์ข้าวของเขาเพื่อให้งอกงาม ส่วนคนไม่ทำนาก็เอาไปเพื่อเป็นสิริมงคล พี่นึกอยากได้มาฝากน้อง จะเข้าไปแย่งกับเขาบ้าง คุณป้าก็ฉุดเอาไว้ บอกว่าพี่ยังไม่เคยประเดี๋ยวโดนเหยียบ เอาไว้ปีหน้าค่อยเข้าไปแย่งกับเขา แล้วคุณลุงคุณป้าก็พาพี่กลับบ้าน

มานีคงอ่านจดหมายของพี่จนเหนื่อยแล้วซีท่า จดหมายฉบับนี้เป็นจดหมายฉบับแรกในชีวิตที่พี่เขียนได้ยาวที่สุด และใช้เวลาเขียนอยู่สองวันแน่ะ ปีหน้าพี่อยากให้มานีไปชมพิธีแรกนาขวัญด้วยกันจัง ไม่แน่นะปีหน้าคุณลุงคุณป้าอาจจะมาขอเธอไปอยู่กับพี่ก็ได้ แต่อย่าเลยนะสงสารพ่อกับแม่

เอาละ วันนี้พี่จะขอจบเสียที ฝากกราบพ่อกับแม่ด้วยว่าพี่เคารพรักและคิดถึงมาก นอนฝันถึงทุกคืน เจ้าโต้งกับพวกของมันเป็นอย่างไรบ้าง ยังออกไข่ให้มานีขายเป็นปรกติอยู่หรือเปล่า พืชผักสวนครัวของเราคงทุ่นรายจ่ายค่ากับข้าวของแม่เหมือนเดิมใช่ไหมจ๊ะ สงสารมานี

คงรดน้ำต้นไม้อยู่คนเดียว ว่าง ๆ ก็หัดให้เจ้าโตตัวเก่งลากรถเข็นน้ำมารดต้นไม้บ้างก็ดีนะ

หวังว่าทุกคนคงสบายดีนะจ๊ะ คุณลุงคุณป้าสบายดี ส่วนพี่ถ้าเลิกคิดถึงบ้านได้ ก็คงสบายขึ้นเยอะ

รักคิดถึงเสมอ

มานะ

แบบฝึก

๑. ตัวสะกดต่างกันที่ออกเสียงเป็นตัวสะกดมาตราเดียวกัน เรียกว่า ตัวสะกดไม่ตรงแม่

ฝึกอ่านและสังเกต

ตัวสะกด	ตัวอย่างคำ
แม่กก ก ข ค ฆ	สุข วรรค เมฆ
(ออกเสียง ก สะกด)	
แม่กด ด จ ช ซ ฎ ฏ ฐ ฑ	เสร็จ ราช ก๊าซ กฎ ปรากฏ
ฒ ต ถ ท ธ ส ศ ษ	อิฐ ครุฑ วัฒนา อนุญาต รถ
(ออกเสียง ด สะกด)	บาท โกรธ โอกาส เลิศ โทษ
แม่กบ บ ป พ ฟ ภ	บาป ภาพ กราฟ โลภ
(ออกเสียง บ สะกด)	

แม่กน น ณ ญ ร ล ฬ บริเวณ ขวัญ พร ผลาหาร มงคล

(ออกเสียง น สะกด) ปลาวาฬ

๒. **คำบางคำออกเสียงตัวสะกดของคำหน้าเป็น อะ กึ่งเสียง เรียกว่า ออกเสียงกึ่งมาตรา**

ฝึกอ่านและสังเกต

ธรรมดา ธรรมชาติ ราชการ ปรกติ อุตลุด

ผลิตผล เทวรูป ไสยศาสตร์ โทรทัศน์ วิทยุ

ข้อสังเกต ตัวสะกดของคำบางคำมีลักษณะน่าจะออกเสียงเป็น อะ กึ่งเสียง แต่กลับไม่ออกเสียง

ฝึกอ่านและสังเกต

ธรรมเนียม (ทำ–เนียม)

ผลผลิต (ผน–ผะ–หลิด)

อธิษฐาน (อะ–ทิด–ถาน)

๓. **การอ่านคำบางคำที่มาจากภาษาต่างประเทศ มักออกเสียงไม่ตรงกับที่เขียน และอ่านตามความนิยม**

ฝึกอ่านและสังเกต

ชอล์ก (ช้อก)

มิเตอร์ (มิ–เต้อ)

รถแทรกเตอร์ (รด–แทร้ก–เต้อ)

เทคโนโลยี (เท็ก–โน–โล–ยี่ หรือ เท็ก–โน–โล–ยี)

๔. คำทุกคำแบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ตามลักษณะ ความหมาย และวิธีใช้คำนั้น ๆ

ฝึกอ่านและสังเกต

เครื่องแต่งกาย ผ้านุ่ง ผ้าถุง กางเกง เสื้อ หวี แปรง

เครื่องประดับ แหวน สร้อย ต่างหู จี้

เครื่องเขียน ดินสอ สมุด ไม้บรรทัด ยางลบ

การทำนา ไถ คราด ไถดะ เกี่ยว ตกกล้า

๕. ตัวสะกดและตัวการันต์บางคำ ทำให้ความหมายของคำแตกต่างกัน

ฝึกอ่านและสังเกต

โหรทำนายว่าถ้าเขา**โหน**ต้นไม้ เขาจะตกต้นไม้ตาย

การปลูก**พืช**ไม่ควรปลูกให้ติดกันเป็น**พืด**

พ่อค้าขายของราคา**เยา**ให้แก่**ผู้เยาว์**ทุกคน

เขาจะไปซื้อ**เสา**ในวัน**เสาร์**หน้า

สุนัขเป็น**สัตว์**ที่มีความซื่อ**สัตย์**

๖. การบรรยายภาพหรือเรื่องราวต่าง ๆ จะต้องมีขั้นตอนและลำดับความคิดไว้ก่อน อาจเขียนหรือนึกคำถามในใจไว้ แล้วนำคำตอบมาเรียงลำดับกัน เพื่อที่จะไม่พูดหรือเขียนซ้ำซากวกวน และเก็บความสำคัญที่ควรเน้นได้ละเอียดถี่ถ้วน

ฝึกอ่านและสังเกต

๖.๑ มองจากส่วนรวมก่อน

ภาพนี้เป็นภาพอะไร
อยู่ที่ไหน
รูปร่างลักษณะเป็นอย่างไร
ขนาดและสีเป็นอย่างไร
มีการกระทำอะไรในภาพ

๖.๒ พิจารณาส่วนย่อย

มีอะไรที่สะดุดตา
มีอะไรที่มีลักษณะพิเศษไม่เหมือนปกติที่เคยพบเห็น
มีส่วนประกอบอะไรบ้าง

๖.๓ ความคิดเห็นส่วนตัว

มีอะไรทำให้ประทับใจ
เห็นแล้วเกิดความรู้สึกอย่างไร
คาดการณ์ว่าจะก่อให้เกิดอะไรต่อไป
อะไรที่เกิดนั้นมีคุณค่าต่องานและส่วนรวมหรือไม่

บทที่ ๕

ฤาษีแปลงสาร

"สามจอก สี่จอก กรอกเข้า เมรีขี้เมาก็หลับไป" เสียงน้องของปิติตะโกนร้องเป็นทำนองเพลงกลับไปกลับมาหลายครั้ง จนมานี ชูใจดวงแก้วและสมคิดซึ่งนั่งดูปิติแปรงขนเจ้านิลอยู่สงสัยว่าน้องของปิติร้องเพลงอะไร จึงถามปิติ ปิติตอบว่า ตั้งแต่น้องของเขาไปดูละครลิงมาก็ร้องอย่างนี้ตลอดวัน ยายบอกว่าเป็นบทร้องของละครลิง เรื่องพระรถ-เมรี เพื่อน ๆ อยากให้ยายเล่าเรื่องให้ฟัง ปิติจึงรีบแปรงขนเจ้านิลจนเสร็จแล้วพาเพื่อน ๆ ขึ้นไปหายาย ยายกำลังเด็ดผักตำลึงไว้แกงเลียงและแกงจืด พวกเด็ก ๆ จึงเข้าไปช่วย ครู่เดียวก็เสร็จ พอเสร็จแล้วมานีจึงเข้าไปประจบขอให้ยายเล่าเรื่องพระรถ-เมรีให้ฟัง ยายเต็มใจที่จะเล่าเรื่องต่าง ๆ ให้ลูกหลานฟังอยู่แล้ว จึงบอกให้ปิติไปหยิบหนังสือพระรถ-เมรีมาให้ เผื่อหลงลืมตอนใดจะได้เปิดทบทวนความจำ

ยายเล่าว่า พระรถหรือพระรถเสนเป็นลูกของนางเภากับพระรถสิทธิ์ นางเภามีพี่สาวสิบเอ็ดคน จึงมีคนเรียกพวกนางว่า นางสิบสอง เมื่อพวกนางยังเล็กได้พลัดพรากจากพ่อแม่ นางยักษ์ซึ่งแปลงร่างเป็นคนเก็บไปเลี้ยงไว้ นางยักษ์แปลงรักพวกนางสิบสองมาก ต่อมาพวกนางรู้ว่ามาอยู่ในเมืองยักษ์ก็มีความกลัว จึงพากันหลบหนีไป นางยักษ์โกรธมาก ผูกพยาบาทไว้ว่าจะต้องตามทำลายล้างให้ได้ แล้วตั้งใจคอยฟังข่าว

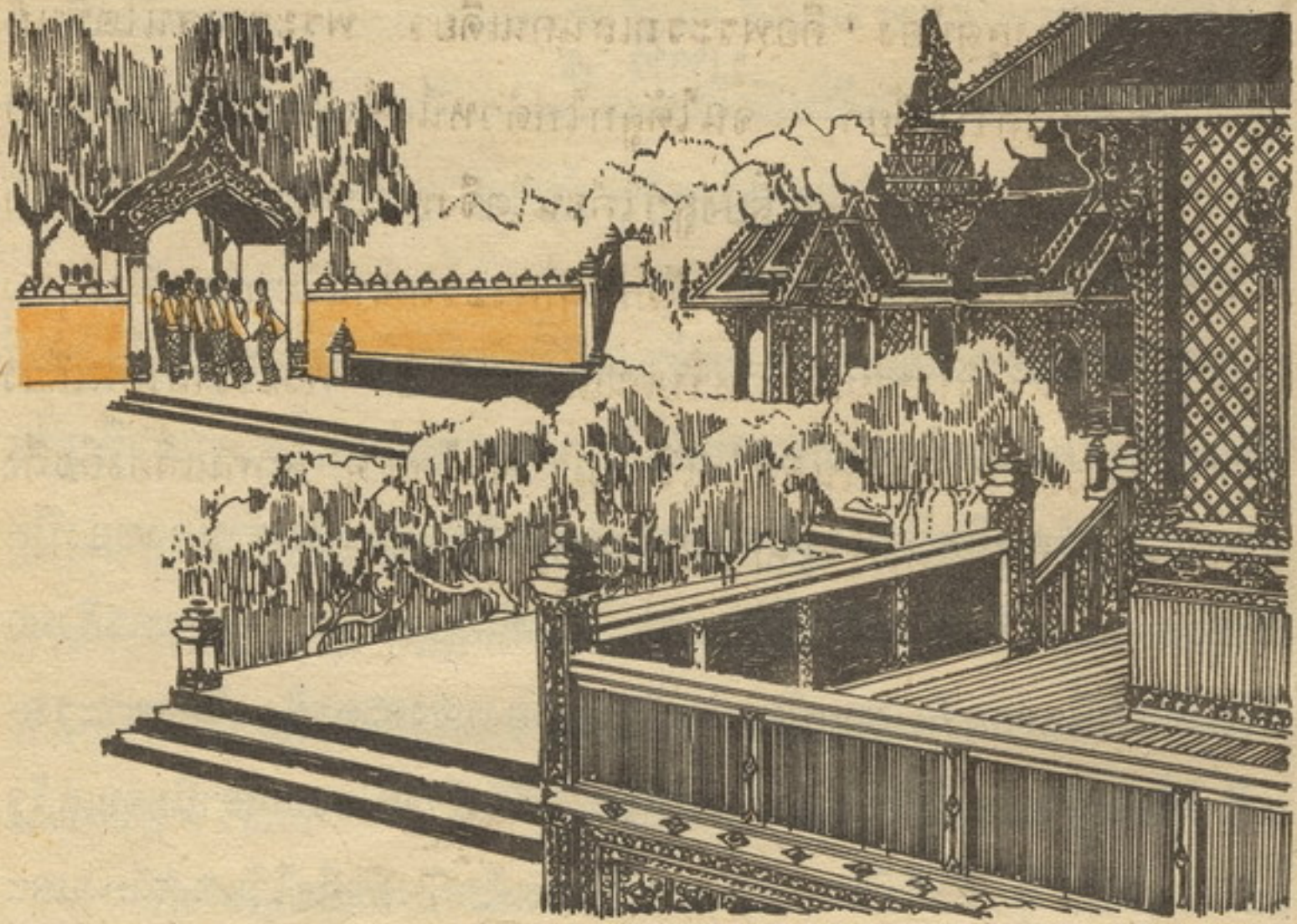

นางสิบสองอยู่ทุกวันคืน นางสิบสองหนีมาถึงเมืองของพระรถสิทธิ์ และได้เป็นชายาของพระรถสิทธิ์ทั้งสิบสองคน นางยักษ์ได้ทราบข่าว เห็นเป็นโอกาสจะได้แก้แค้น จึงแปลงร่างเป็นนางงามมาทำเสน่ห์ให้พระ-รถสิทธิ์หลงใหล และยุยงพระรถสิทธิ์ให้สั่งเสนาควักนัยน์ตาของนางสิบสองออกเสีย เสนาควักนัยน์ตาของนางสิบเอ็ดคน ยกเว้นนางเภาเสนามีความสงสารจึงควักออกเพียงข้างเดียว แล้วขังนางสิบสองไว้ในอุโมงค์ ส่วนนัยน์ตาของนางสิบสองนั้น นางยักษ์แอบส่งไปให้นางเมรีลูกเลี้ยงของนางเก็บไว้ พร้อมกับกำชับไม่ให้บอกใคร ขณะนั้นนางสิบสองกำลังมีครรภ์ ได้รับทุกขเวทนามาก เมื่อคลอดลูกออกมาลูกก็ตาย เหลือ

ลูกนางเภาน้องสุดท้อง คือพระรถเสนคนเดียว พระรถเสนโตขึ้นก็ออกจากอุโมงค์ไปเที่ยว จนได้ลูกไก่ตัวหนึ่งซึ่งหลุดตกลงมาจากปากเหยี่ยว พระรถเสนเลี้ยงลูกไก่จนโตจึงพาไปท้าพนันชนไก่กับชาวเมือง ได้ชัยชนะทุกครั้ง ของเดิมพันที่พระรถเสนเรียกร้องเมื่อได้รับชัยชนะคืออาหารสิบสามห่อสำหรับตนและแม่กับป้า พระรถเสนหาเลี้ยงแม่กับป้าด้วยการท้าพนันชนไก่เรื่อยมา จนใคร ๆ พากันเลื่องลือถึงความเก่งกาจของไก่พระรถเสนไปทั่วเมือง

นางยักษ์แปลงได้ยินข่าวก็รู้ว่าพระรถเสนเป็นใคร จึงคิดจะกำจัดเสีย นางแสร้งทำเป็นป่วย และทูลขอให้พระรถสิทธิ์ใช้พระรถเสนไปเอายาชื่อมะม่วงหาว มะนาวโห่ ที่เมืองของนางมารักษาจึงจะหาย พระรถสิทธิ์ทรงทำตามนางยักษ์แปลงต้องการทุกประการ นางยักษ์แปลงชี้ทางที่จะไปเมืองของนางให้ และมอบสารตราให้พระรถเสนนำไปส่งให้นางเมรีลูกเลี้ยงของนางด้วย พระรถเสนไม่มีโอกาสที่จะล่วงรู้ข้อความในสารนั้นเลย เพราะนางยักษ์แปลงผนึกกล่องสารอย่างดี พระรถเสนทูลขอร้องพระรถสิทธิ์ให้ทรงช่วยดูแลแม่และป้าของตนด้วย พระรถสิทธิ์ทรงรับคำ พระรถเสนได้ม้าวิเศษจากพระอินทร์ จึงสามารถเดินทางไปเมืองนางยักษ์ได้

ระหว่างทาง พระรถเสนหยุดพักค้างคืนที่อาศรมพระฤาษีตนหนึ่ง พระฤาษีตนนี้มีฌานแก่กล้า และกอปรด้วยเมตตาธรรม เมื่อพระรถเสนเล่าสาเหตุที่ตนจะต้องเดินทางไปยังเมืองดังกล่าว พระฤาษีก็หยั่งรู้ทันทีว่าเหตุการณ์จะเป็นอย่างไร ดังนั้นเมื่อพระรถเสนนอนหลับ พระฤาษีจึงเปิดสารนางยักษ์ออกดูก็เป็นจริงตามที่พระฤาษีคาดคะเน คือนางยักษ์เขียนบอกลูกเลี้ยงของนางว่าได้ส่งพระรถเสนมาให้เป็นอาหาร มาถึงกลางวันก็ให้กินพระรถเสนเสียในเวลากลางวัน มาถึงกลางคืนก็ให้กินในกลางคืน คำกลอนตอนนี้กล่าวว่า

แม้นถึงกลางวันกินกลางวัน ถ้ามันถึงกลางคืนโดยถวิล
จงให้พวกยักษ์หักคอกิน ในกลางคืนให้สิ้นอย่าเหลือเลย

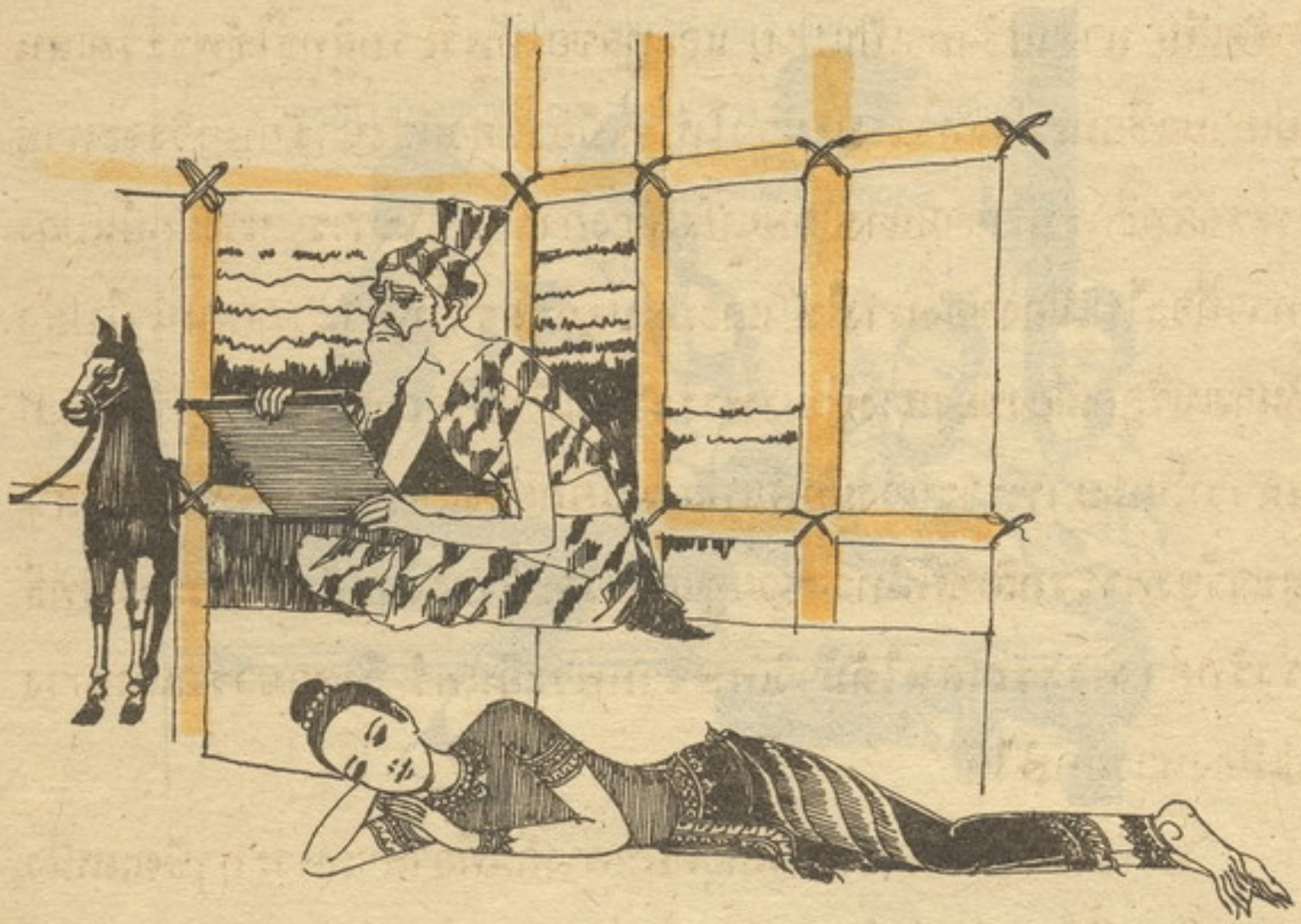

พระฤาษีสงสารพระรถเสน เพราะพระรถเสนเป็นคนดีมีกตัญญูต่อบิดา–มารดา จึงแปลงข้อความในสารเสียใหม่ว่า นางยักษ์ได้ส่งพระรถเสนมาให้เป็นสวามีนางเมรี มาถึงกลางคืนก็จงรับในเวลากลางคืน มาถึงกลางวันก็ให้รับในกลางวัน ดังคำกลอนว่า

มาถึงกลางคืนรับกลางคืน แม้นงามชื่นถึงวันนะโฉมฉาย
จงรับกลางวันพรรณราย เป็นคู่เคียงโฉมฉายเจ้าเมรี

พระฤาษีแปลงสารเสร็จก็ปิดผนึกสารตราไว้เรียบร้อยดังเดิม พระรถเสนตื่นขึ้นก็ลาพระฤาษีเดินทางต่อไป โดยไม่รู้ว่าพระฤาษีแปลงสาร เมื่อไปถึงเมืองนางยักษ์ และนางเมรีได้รับสารแปลง ก็มิได้

เคลือบแคลงสงสัยแต่ประการใด เร่งจัดพิธีอภิเษกสมรสตามบัญชาของมารดาทันที

พระรถเสนอยู่กับนางเมรีระยะหนึ่งก็รู้เรื่องราวทั้งหมด เพราะนางเมรีไม่รู้ว่าพระรถเสนเป็นลูกของนางสิบสอง จึงเล่าความจริงให้ฟังว่านางเก็บนัยน์ตาของนางสิบสองไว้พร้อมทั้งยารักษาตา ถึงแม้พระ-รถเสนจะรักใคร่นางเมรีมาก แต่ก็ไม่เท่าความรักที่มีต่อมารดา วันหนึ่งพระรถเสนชวนนางเมรีดื่มสุรา นางเมรีไม่เคยดื่ม แต่ด้วยความรักที่มีต่อพระรถเสนเป็นล้นพ้น นางจึงยอมดื่ม ในที่สุดก็เมาแล้วหลับไป พระรถเสนได้ขโมยห่อนัยน์ตาของนางสิบสอง พร้อมทั้งยารักษาตา

และมะม่วงหาว มะนาวโห่ ขึ้นม้าวิเศษหนีกลับไปยังบ้านเมืองของตน นางเมรีตื่นขึ้นรู้ว่าพระรถเสนหนีไปก็ออกติดตาม แต่ตามไปไม่ทัน นางเสียใจมากจึงกลั้นใจตาย พระรถเสนกลับมาถึงบ้านเมืองแล้วรักษานัยน์ตาของมารดาและป้าจนหายเป็นปรกติ นางยักษ์ทราบเรื่องเข้ามีความเสียใจจนหัวใจแตกสลาย พอนางยักษ์ตาย เวทมนตร์ที่ทำเสน่ห์ให้พระรถสิทธิ์หลงใหลก็เสื่อมคลาย พระรถสิทธิ์กลับมีพระสติดังเดิม จึงรับนางสิบสองมาเป็นชายาครองสุขสืบมา

"สามจอก สี่จอก กรอกเข้า เมรีขี้เมาก็หลับไป" น้องของปิติร้องขึ้นอีกเมื่อยายเล่าจบ

"สงสารเมรีจัง" มานีพูดด้วยน้ำเสียงเศร้า ๆ

"ฉันคิดว่าพระรถเสนทำถูกแล้วนะ" ปิติพูด ชูใจ ดวงแก้วและสมคิดพยักหน้าเห็นด้วย

"ฉันก็คิดว่าพระรถเสนทำถูก แต่เธอลองบอกเหตุผลซิว่าทำถูกอย่างไร จะตรงกับที่ฉันคิดหรือเปล่า" มานีถามปิติ

"ข้อแรก พระรถเสนต้องรักแม่มากกว่านางเมรี พระรถเสนเป็นคนกตัญญู เรื่องจะเพิกเฉยไม่ช่วยแม่และป้านั้นเห็นจะเป็นไปไม่ได้"

"ถ้าพระรถเสนบอกความจริงแก่นางเมรี และขอนัยน์ตากับยารักษาตา นางเมรีก็คงไม่ให้ เพราะนางต้องรักษาคำสั่งของแม่ยักษ์ของนางเหมือนกัน" ชูใจเสริม ปิติอ้างเหตุผลต่อไปว่า "ข้อสอง. ถ้าพระรถเสนมัวชักช้าอยู่กับนางเมรีต่อไป ไม่นานนางยักษ์แปลงจะต้องรู้

ความจริง แล้วจะต้องตามมาเล่นงานพระรถเสนอย่างแน่นอน จริงไหมจ๊ะ เมรี เอ๊ย มานี" มานีค้อนขวับ "อย่ามาเรียกฉันว่าเมรีนะ ฉันไม่ใช่ยักษ์และไม่ขี้เมา" เพื่อน ๆ พากันหัวเราะครื้นเครง

ยายรู้สึกพอใจที่เห็นพวกเด็ก ๆ รู้จักวิเคราะห์หาเหตุผลจากเรื่องที่ได้ฟัง ยายมั่นใจว่า พวกเขาจะต้องรู้จักใช้ความรู้ ความคิด พิจารณาสิ่งต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลก่อนที่จะเชื่อหรือปฏิบัติตาม

"นางยักษ์ใจร้ายตาย ผมชอบจังเลย" น้องของปิติพูด แล้ววิ่งลงไปเล่นข้างล่าง

"ยายคะ พระฤาษีเปิดจดหมายนางยักษ์ออกอ่านโดยไม่ได้รับอนุญาต ไม่เป็นการเสียมารยาทหรือคะ" มานีถาม ยายหัวเราะชอบใจพลางตอบว่า "ธรรมเนียมไทย ผู้เป็นใหญ่หรือผู้ใหญ่มีหน้าที่คอยสอดส่องดูแลทุกข์สุขของผู้น้อยหรือลูกหลาน เมื่อพบความทุกข์ก็ขจัดปัดเป่าไป นี่ถ้าพระฤาษีไม่เปิดสารอ่านดู พระรถเสนก็ตายไปแล้วน่ะซี ผู้ใหญ่ที่ไม่ดูแลทุกข์สุขหรือความ

ประพฤติของลูกหลานน่ะ เป็นผู้ใหญ่ที่ใช้ไม่ได้นะ ถ้าเห็นหนังสือหรือจดหมายดูท่าไม่ชอบมาพากลถึงลูกหลาน จะต้องตรวจตราดู เพื่อป้องกันเหตุร้ายไม่ให้สายเกินแก้"

"พระรถเสนคงคางเหลืองไปแล้วนะ ถ้าพระฤาษีแปลงสารไม่เก่ง" ดวงแก้วออกความเห็น

"เก่งอย่างไร" ชูใจถาม

"ก็เธอไม่เห็นหรือ กลับคำพูดนิดเดียว ความหมายก็เปลี่ยนไปหมดเลย มาถึงกลางวันให้กินกลางวัน มาถึงกลางคืนให้กินกลางคืน เปลี่ยนคำว่า กิน เป็น รับ เสีย พระรถเสนก็ปลอดภัย และโชคดีไปเลย" ดวงแก้วอธิบาย

จริง ๆ นะ ภาษานี่สำคัญ เขียนกลับกันนิดเดียว ความหมายก็ผิดไปได้ อย่างใจดีกับดีใจ นี่ก็ไม่เหมือนกันเลย" ปิติสนับสนุน

"อ้อ! ยายคะ แล้วลายมือของพระฤาษีที่แก้จดหมายเหมือนกันกับลายมือของนางยักษ์หรือคะ" มานีถาม ยายยิ้ม "โธ่! ก็พระฤาษีมีฤทธิ์แก้ปั๊บเสกปุ๊บ ลายมือก็เหมือนลายมือนางยักษ์เปี๊ยบเลยน่ะซี" ทุกคนพากันหัวเราะชอบอกชอบใจ

แบบฝึก

๑. มาตราตัวสะกดบางมาตราใช้ตัวสะกดตรงแม่

ฝึกอ่านและสังเกต

แม่กง – โหม่ง แขวง เขม็ง แขยง โขยง

แม่กม – เกษม แฉล้ม ชโลม ตะล่อม ชะลอม

แม่เกย – เฉลย เขนย ขโมย ขยาย ตะลุย

แม่เกอว – ผิว หาว แก้ว มะนาว

๒. การแบ่งวรรคตอนไม่ถูกต้อง จะทำให้ความหมายของคำหรือข้อความนั้นเปลี่ยนไป

ฝึกอ่านและสังเกต

พระรถเสนต้องรักแม่มากกว่านางเมรี

ไม่ใช่ พระรถเสนต้องรักแม่มา กกว่านางเมรี

ถ้าพระรถเสนมัวชักช้าอยู่กับนางเมรีต่อไป

ไม่ใช่ ถ้าพระรถเสนมัวชัก ช้าอยู่กับนางเมรีต่อไป

๓. คำคำเดียวอาจมีความหมายหลายอย่าง

ฝึกอ่านและสังเกต

จอก – นางเมรีดื่มสุราหลาย**จอก**จึงเมาแล้วหลับไป

– ในสระมี**จอก**แหนลอยเต็มไปหมด

ค้อน – มานี**ค้อน**ปิติเพราะปิติชอบพูดยั่ว

– วีระใช้**ค้อน**ตอกตะปูที่ลังใส่ผลไม้

เทียม – กระเป๋าใบนี้ทำด้วยหนัง**เทียม**

– พ่อนำวัวเข้ามา**เทียม**เกวียน

รัก – พระรถเสนต้อง**รัก**แม่มากกว่านางเมรี

– เวลาทำเครื่องเขินต้องลง**รัก**ปิดทอง

สาย – จันทรหาของที่ทำหายจนมาโรงเรียน**สาย**

– ถนน**สาย**นี้ตัดผ่านหลายจังหวัด

๔. การใช้คำจะต้องใช้ให้เหมาะสมกับเวลา บุคคล และสถานที่

ฝึกอ่านและสังเกต

คำพูดทั่วไป	คำพูดกึ่งแบบแผน	คำพูดแบบแผน
แม่	คุณแม่	มารดา
พ่อ	คุณพ่อ	บิดา
กิน	รับประทาน	รับประทาน
หมอ	คุณหมอ	นายแพทย์
คนไม่สบาย	คนไข้	คนไข้ ผู้ป่วย
(แทนตัวผู้พูด) หนู ฉัน	ฉัน ดิฉัน	ข้าพเจ้า
ผม	กระผม	ข้าพเจ้า
ออกลูก	คลอดลูก	คลอดบุตร
มีท้อง	มีครรภ์	ตั้งครรภ์
ตาย เสีย สิ้นไปแล้ว	ตาย เสียชีวิต สิ้นชีวิต	ถึงแก่กรรม

๕. การนำคำที่มีความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันมาประสมกัน จะช่วยเน้นความหมายของคำนั้นให้ชัดเจนขึ้น

ฝึกอ่านและสังเกต

หลง	(เข้าใจผิดพลาด)	หลงลืม	(จำไม่ได้ทั้งหมด)
ลืม	(จำไม่ได้ นึกไม่ออก)		
ทบ	(หักกลับ)	ทบทวน	(พิจารณาอย่างละเอียด)
ทวน	(ย้อน สวนกลับ)		
เลื่อง	(ลือ)	เลื่องลือ	(กล่าวถึงต่อ ๆ กันไป)
ลือ	(กล่าวถึงอย่างเซ็งแซ่)		
เก่ง	(กล้า เข้มแข็ง ไม่แพ้ใคร)	เก่งกาจ	(เก่งกล้า–สามารถมาก)
กาจ	(กล้า เก่ง)		

๖. คำที่มีเสียงสระและมีตัวสะกดอยู่ในมาตราเดียวกัน จะมีเสียงสัมผัสคล้องจองกัน เรียกว่าคำสัมผัส

ฝึกอ่านและสังเกต

๑. เ–ือ : เสือ เผื่อ เพื่อ เชื้อ เนื้อ

เ–ือ + ตัวสะกดแม่กด : เลือด เชือด เดือด

เ–ือ + ตัวสะกดแม่กน : เรือน เพื่อน เปื้อน เหมือน

๒. มานีมีเพื่อน รักเหมือนดวงใจ

จะไปแห่งไหน ก็ไปด้วยกัน

๓. สวัสดีปีใหม่ ขอให้สุขสันต์
อยู่สุขทุกวัน ทั่วกันทุกคน
๔. จากไปใจอาวรณ์ ขออวยพรให้โชคดี

๗. คำที่มีเสียงพยัญชนะต้นเหมือนกันหรือคล้ายกัน จะมีเสียงสัมผัสคล้องจองกัน เรียกว่าสัมผัสพยัญชนะ

ฝึกอ่านและสังเกต

๑.	ศ	โศกเศร้า	ศักดิ์ศรี
	ส	สงสัย	สามเส้น
	ซ	ซุกซน	ซอกซอน
	ข	ขวนขวาย	ขัดขวาง
	ค	ค้นคว้า	ควบคุม
	ฝ	ฝักใฝ่	ฝึกฝน
	ฟ	ฟูมฟาย	ฟักแฟง
๒.	ข–ค	ข่าวคราว	คุยเขื่อง
	ช–ฉ	ชื่นฉ่ำ	เฉยชา
	ถ–ท	ถ่องแท้	ทับถม
	ผ–พ	เผยแพร่	พงศ์เผ่า
	ฝ–ฟ	ฝันเฟื่อง	ฟั่นเฝือ

๓. นกน้อยนอนแนบน้ำ ในนา
ตมเตอะติดเต็มตา ตื่นเต้น

๔. ขอฝันใฝ่ในฝันอันเหลือเชื่อ
ขอสู้ศึกทุกเมื่อไม่หวั่นไหว

๕. จำใจจำจากเจ้า จำจร

บทที่ ๖

ขุนดาบผู้เกรียงไกร

"แอ่ อิ๊ แอ แอ้ แอ่ แอ๋....แอ๊ะ"

"อุ๊ย! เสียงอะไร ตลกจังปิติ" มานีหันไปมองดู เห็นปิติถือไม้ยาวประมาณสองศอกทั้งสองมือ ทำท่าร่ายรำท่าพรหมสี่หน้าอยู่ ปากก็ส่งเสียงร้อง

"เสียงปี่น่ะซี มานีก็ อะไรกัน ฟังไม่รู้ว่าเป็นเสียงปี่หรอกหรือ"

"ทีแรกก็ฟังเป็นเสียงปี่อยู่หรอก พอเสียงแอ๊ะ ตอนหลังนี่ ชักไม่แน่ใจ" ปิตินั่งลงบนแท่นใต้ต้นจำปี วางไม้ลงข้างตัว มองดูมานีกับจันทร สาละวนดึงเส้นไหมพรมออกจากไจแล้วพันไว้กับแกนม้วนกระดาษ ปีนี้จันทรร่าเริงแจ่มใส หน้าตาผิวพรรณดีขึ้นกว่าเดิมมาก

"อ้าว! ทำไมไม่รำต่อล่ะจ๊ะ" จันทรถาม

"เหนื่อยแล้ว เห็นพวกเธอแกว่งมือพันด้ายก็เวียนหัวเสียอีก กินฝรั่งจิ้มพริกกะเกลือดีกว่า แหม คิดถึงมานะจัง"

"นั่นน่ะซี ฉันจึงเหงา วันหยุดก็เลยอยากให้พวกเธอมาเที่ยวที่บ้านบ่อย ๆ " มานีพูด

"พี่มานะคงคิดถึงเจ้าโต้งนะ ตอนนี้มานียังเอาไข่ไปขายหรือเปล่าจ๊ะ" จันทรถาม มานีพยักหน้า พอดีเสียงกริ่งจักรยานดัง กริ๊ง กริ๊ง มาแต่ไกล

"วีระมาละซี ฉันจำเสียงกริ่งจักรยานได้" ปิติพูดโดยไม่หันไปมอง วีระจูงจักรยานเดินมากับชูใจ พอชูใจเห็นปิตินั่งกินอะไรอยู่ก็ร้องเอะอะ

"ปิติอย่าเพิ่งกินหมดนะ เหลือไว้ให้ฉันกินบ้าง"

"เยอะแยะ นั่นไง เหลืออีกตั้งหลายลูก ฝรั่งพันธุ์ยักษ์ที่มานะปลูกไว้" ปิติบอก

"เพชรไม่มาด้วยหรือคะ พี่วีระ" มานีถาม

"หมู่นี้พี่ไม่ค่อยได้พบเพชร ตั้งแต่พี่ย้ายไปเรียนโรงเรียนมัธยม เพชรไม่ค่อยไปหาพี่ นาน ๆ พี่ไปหาเขาที่บ้านแต่ก็ไม่เจอ แม่ของเขา

บอกว่า เพชรไปรับจ้างล้างจานที่ร้านใหม่ รายได้ดีกว่าเดิม บางวันเขามีเงินมาให้แม่ตั้งร้อยสองร้อย" วีระตอบ

"โอ้โฮ ล้างจานได้มากอย่างนั้นเชียวหรือนี่" จันทรอุทานด้วยความสนใจ

"น่าไปรับจ้างบ้างนะ เอ๊ะ! เพชรเขาไปรับจ้างที่ร้านไหนหนอ" ปิติรำพึง แต่ไม่มีใครบอกเขาได้ว่าเพชรไปทำงานรับจ้างอยู่ที่ไหน

"นี่ไม้อะไรปิติ" วีระหยิบไม้ซึ่งใช้ถือแทนดาบของปิติขึ้นดู

"ดาบของฉันเอง ฉันใช้แทนดาบ"

"หัดฟันดาบหรือ จะเอาอย่างพระยาพิชัยดาบหักหรือไง" วีระเย้า

"พระยาพิชัยดาบหักอยู่ที่ไหน วีระ" ปิติถามอย่างสนใจ

"อยากจะฟังหรือ จะเล่าให้ฟัง" วีระถาม ทุกคนรับว่าอยากฟัง ต่างตั้งอกตั้งใจคอยฟัง

วีระจึงเล่าเรื่องพระยาพิชัยดาบหักให้เพื่อน ๆ ฟังด้วยน้ำเสียงแจ่มใสชัดเจนว่า พระยาพิชัยดาบหักเกิดที่บ้านห้วยคา แขวงเมืองพิชัย เมื่อประมาณสองร้อยกว่าปีมาแล้ว ปัจจุบันนี้บ้านห้วยคาเป็นอำเภอตรอนอยู่ในจังหวัดอุตรดิตถ์ นามเดิมของท่านชื่อจ้อย หรือทองดี ชอบหัดเพลงมวยมาตั้งแต่เยาว์ โดยเที่ยวเสาะหาอาจารย์สอนมวยฝีมือดีตามท้องถิ่นต่าง ๆ แล้วฝากตัวเป็นลูกศิษย์ เมื่อหัดมวยจากครูถิ่นหนึ่งจนชำนาญแล้ว ก็ย้ายไปหัดกับครูในท้องถิ่นอื่นต่อไป จนมีความเก่งกล้าสามารถ ไม่มีผู้ใดในเขตแขวงเมืองพิชัยจะเทียมทานได้ นายทองดีจึง

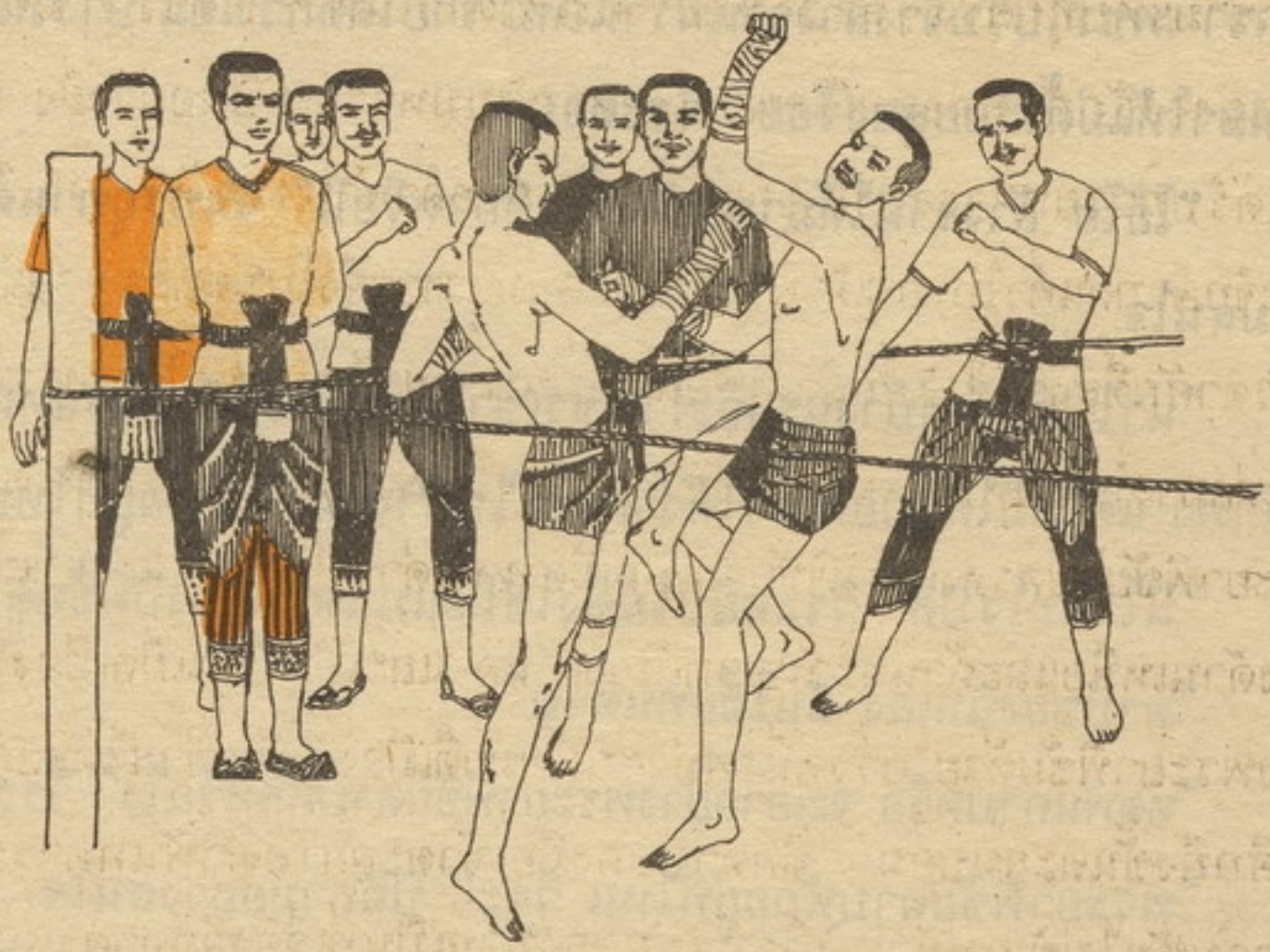

เดินทางออกจากเมืองพิชัยไปเที่ยวหาคู่ชกในเมืองอื่น พร้อมกันนั้นก็ได้ไปขอหัดเพลงดาบกับอาจารย์ในเมืองต่าง ๆ ที่ผ่านไปอีกด้วย

เมื่อนายทองดีเดินทางมาถึงเมืองตาก ประจวบกับระยะนั้นมีงานประจำปี และมีการแข่งขันชกมวยชิงเงินรางวัลของเจ้าเมืองด้วย นายทองดีเห็นเป็นโอกาสที่จะได้แสดงฝีมือ จึงขอสมัครเข้าชกกับนักมวยมีชื่อของเมืองตาก และชกได้ชัยชนะไปหลายคน สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชขณะนั้นดำรงตำแหน่งเจ้าเมืองตาก ชื่อ พระยาตากสิน เห็นฝีมือของนายทองดีเข้าก็พอใจ ชักชวนนายทองดีให้มาอยู่เมืองตากและมาทำราชการด้วยกัน

ครั้นสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชเสด็จขึ้นเถลิงถวัลย์ราชสมบัติ ณ กรุงธนบุรี นายทองดีก็ได้ติดตามไปอยู่ด้วย และร่วมในงานพระราช-

สงครามแทบทุกครั้ง ได้สร้างเกียรติประวัติไว้ในพงศาวดารว่า มีความซื่อตรงจงรักภักดีต่อสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชเป็นอย่างยิ่ง และยังได้รับการยกย่องว่าเป็นยอดนักรบที่เก่งกล้าสามารถด้วย จนเป็นที่ประจักษ์แก่คนทั่วไป สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชจึงโปรดเกล้า ฯ ให้เลื่อนบรรดาศักดิ์สูงขึ้นไปเป็นลำดับ จนได้เป็นพระยาสีหราชเดโช ทหารเอก และต่อมาเมื่อตำแหน่งเจ้าเมืองพิชัยว่างลง จึงโปรดเกล้า ฯ ให้ดำรงตำแหน่งพระยาพิชัยไปครองเมืองพิชัยอันเป็นเมืองหน้าด่านที่สำคัญปลายเขตแดนทางด้านเหนือและด้านตะวันออกเฉียงเหนือ และเป็นบ้านเกิดเมืองนอนของพระยาพิชัยด้วย ครั้งหนึ่งพม่ายกทัพมาตีเมืองพิชัย ท่านได้ต่อสู้กับ

ข้าศึกถึงขั้นตะลุมบอน ถือดาบสองมือเข้าตะลุยไล่ฆ่าฟันทหารพม่า
จนดาบหักไปข้างหนึ่ง วีรกรรมของท่านเป็นที่เลื่องลือมาตราบเท่า

ทุกวันนี้ จนได้รับสมญาเป็นเกียรติประวัติว่า “พระยาพิชัยดาบหัก”

ทุกคนนั่งนิ่งฟังวีระ ต่างปล่อยความคิดล่องลอยไปตามเรื่องราวที่ได้ยิน พลันบังเกิดภาพขึ้นในจินตนาการ เห็นบุรุษร่างใหญ่กำยำกำดาบกระชับมั่นอยู่สองมือ ยืนเด่นเป็นสง่าในสมรภูมิ แสงอาทิตย์ส่องกระทบดาบทั้งคู่เป็นประกายแปลบปลาบ เบื้องหลังของท่านเป็นเหล่าทหารหาญยืนจังก้าถืออาวุธพร้อมสรรพ ดวงตาทุกคู่จ้องเขม็งไปเบื้องหน้าคอยทีอยู่โน่น.... ทหารพม่าถืออาวุธวิ่งกรูเข้ามาอย่างชะล่าใจ อุปมาเหมือนหมู่แมลงเม่ากำลังถลาร่อนเข้าสู่กองไฟอันร้อนแรง ที่ไหนจะเหลือรอดกลับไป

ใกล้เข้ามา....ใกล้เข้ามา จนได้ระยะเหมาะแก่การเข้าห้ำหั่นตะลุมบอน แล้วพระยาพิชัยผู้แกล้วกล้าก็ชูดาบขึ้น พลางร้องสั่งทหารทั้งปวงให้เข้าตะลุยไล่ด้วยชั้นเชิงที่อาจหาญ เสียงโห่ร้องประสานกับเสียงอาวุธกระทบกันดังกึกก้องไปทั่วสมรภูมิ ฝุ่นผงจากพื้นดินปลิวตลบขึ้นบังแสงแดดจนมัวมืดครึ้ม มองเห็นภาพการต่อสู้เลือนรางเหมือนมีม่านบาง ๆ กางกั้นไว้ทำให้เห็นไม่ชัด แต่ร่างใหญ่ที่เคลื่อนไหวด้วยจังหวะเพลงดาบอันคล่องแคล่วของพระยาพิชัยนั้น เห็นได้ถนัดชัดเจนในมโนภาพ ท่านกวัดแกว่งดาบที่คมกริบทั้งสองมือเข้ารุกไล่ฟาดฟันข้าศึกรวดเร็วจนมองตามแทบไม่ทัน เมื่อข้าศึกกรูเข้ามาก็ต้องผงะหงายเพราะคมดาบบ้างก็ถลาล้มเพราะแรงเท้าถีบด้วยชั้นเชิงของเพลงมวย และไม่อาจลุกขึ้นมาได้เพราะปลายดาบตวัดสังหารด้วยจังหวะของเพลงดาบ ข้าศึกมีจำนวนมาก ยิ่งตายก็ยิ่งหนุนกันมาหนาแน่นขึ้น พระยาพิชัยกระชับดาบสองมือมั่น ฟาดฟันข้าศึกอย่างไม่ลดละ เสียงดาบกระทบกันดังเป็นจังหวะกระชั้นถี่ เกิดประกายแปลบปลาบ ทันใดนั้น ปลายดาบข้างหนึ่งของท่านก็หักกระเด็นขณะที่ฟันข้าศึกลงไปเต็มเหนี่ยว....พระยาพิชัยสู้ศึกจนดาบหัก! แต่ท่านหาได้ย่อท้อไม่ ยังกวัดแกว่งดาบรุกไล่พิฆาตฆ่าฟันข้าศึกล้มตายลงเป็นระนาว ไม่ช้าข้าศึกก็ย่อท้อต่อเพลงดาบและพลังใจอันแข็งแกร่งของท่านที่นำทหารตะลุยรบ ต่างแตกพ่ายกระจายไปทั่วสารทิศ ทหารหาญของไทยก็ตามไล่ล้างอย่างไม่ยอมไว้ชีวิต เสียงโห่ร้องสำแดงชัยชนะดังก้องกัมปนาท ฝุ่นผงที่ปลิวตลบค่อย ๆ จางลง จางลง เสียงของวีระค่อย ๆ ดังแจ่มชัดขึ้น มโนภาพก็ค่อย ๆ เลือนหายวับไป

แม้ขุนดาบผู้เกรียงไกรจะสิ้นชีวิตไปแล้ว แต่เกียรติประวัติของท่านยังคงอยู่ให้อนุชนได้เห็นเป็นแบบอย่างของความรักชาติ ความกล้าหาญเด็ดเดี่ยว ยอมเอาชีวิตเข้าป้องกันข้าศึกที่เข้ามารุกราน เพื่อรักษาผืนแผ่นดินไว้ให้เราลูกหลานไทยสืบมาจนทุกวันนี้ ที่จังหวัดอุตรดิตถ์มีอนุสาวรีย์ของพระยาพิชัยดาบหักเพื่อเป็นเครื่องรำลึกถึงวีรกรรมของท่านที่ประทับอยู่ในความทรงจำของคนไทยอย่างไม่มีวันลืมเลือนเลย

ทุกคนมีใบหน้าอิ่มเอิบด้วยความรู้สึกปีติตื้นตันใจต่างนั่งนิ่งอยู่ ปิติยกไม้ทั้งสองอันขึ้นลูบคลำ เขากำลังคิดถึงอะไรสักอย่างหนึ่ง

เพราะดวงตาทั้งคู่ของเขาเหม่อมองไปข้างหน้า จนกระทั่งมานีเอ่ยขึ้นเบา ๆ ว่า "ฉันเห็นแม่กวักมือเรียกอยู่ที่บันได ก๋วยเตี๋ยวคงเสร็จแล้ว เราไปกินอาหารกลางวันกันเถอะ"

แบบฝึก

๑. คำที่ผันด้วยไม้ตรี (๋) จะมีเฉพาะคำที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะอักษรกลางเท่านั้น

ฝึกอ่านและสังเกต

ก๊าซ	สามก๊ก	ก๊อกน้ำ	ผ้ากุ๊น	ดังกริ๊ง
เจ๊ง	นะจ๊ะ	ไหลจ๊อก	จั๊กจี้	จุ๊บแจง
โต๊ะ	ตั๊กแตน	ตุ๊กตา	ตุ๊กแก	ตุ๊ดตู่
บ๊วย	บ้องแบ๊ว	โป๊ะ	แข็งเป๊ก	แตกเปรี๊ยะ
แอ๊ะ	เอ๊ะ	โอ๊ะ	อุ๊ย	อ๊อดแอ๊ด

๒. คำหลายคำออกเสียงเหมือนกัน แต่สะกดต่างกันและความหมายก็ต่างกันด้วย เรียกว่าคำพ้องเสียง เวลาใช้ต้องให้ถูกต้องตรงความหมาย

ฝึกอ่านและสังเกต

พัน - พรรณ - พันธุ์

มานีกับจันทร**พัน**เส้นไหมพรมกับแกนม้วนกระดาษ

ปีนี้จันทรร่าเริงแจ่มใส หน้าตาผิว**พรรณ**ดีขึ้นกว่าเดิมมาก

มานะปลูกฝรั่ง**พันธุ์**ยักษ์

ไจ - ใจ

มานีกับจันทรสาละวนดึงเส้นไหมพรมออกจาก**ไจ**

ทุกคนมีใบหน้าอิ่มเอิบด้วยความรู้สึกปีติตื้นตัน**ใจ**

พรหม - พรม

ปิติทำท่าร่ายรำท่า**พรหม**สี่หน้า

ท่านปุญญธมฺโมประ**พรม**น้ำพระพุทธมนต์แก่คณะครูและนักเรียน

๓. คำคำเดียวอาจมีความหมายหลายอย่าง ต้องสังเกตรูปประโยคหรือจุดประสงค์ของเรื่อง ของผู้พูด หรือของผู้เขียน จึงจะเข้าใจถูกต้อง

ฝึกอ่านและสังเกต

เขาถือไม้ยาวประมาณสอง**ศอก**แล้วยกชูขึ้นจน**ศอก**ของเขาตั้งได้ฉาก

จันทรแกว่งมือ**พัน**ด้ายอยู่อย่างนั้นนับ**พัน**ครั้ง

ฉันเองเป็นคนถวายอาหารที่หลวงตากำลัง**ฉัน**อยู่

น้องเป็น**หัด**และปวด**ฟัน**แม่จึงห้ามไม่ให้**หัดฟัน**ดาบ

๔. คำบางคำมีความหมายใกล้เคียงกัน แต่ใช้สลับที่หรือใช้แทนกันไม่ได้ ต้องเลือกใช้ให้ถูกต้องและตรงกับความหมายที่ต้องการ

ฝึกอ่านและสังเกต

พระยาพิชัยต่อสู้กับข้าศึกถึงขั้น**ตะลุมบอน** ถือดาบสองมือเข้า**ตะลุย**ไล่ฆ่าฟันทหารพม่า

ฝุ่นผงจากพื้นดินปลิวตลบขึ้นบังแสงแดดจน**มัว**มืดครึ้ม มองเห็นภาพการต่อสู้**ราง ๆ** เหมือนมีม่านบาง ๆ กางกั้นไว้ทำให้เห็นไม่ชัด

๕. **วรรณยุกต์ที่กำกับคำที่ใช้อักษรต่ำ จะมีเสียงไม่ตรงกับรูปวรรณยุกต์ที่ปรากฏอยู่**

ฝึกอ่านและสังเกต

เสียงวรรณยุกต์ / อักษร	สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
อักษรต่ำ	เพลง		เพล่ง	เพล้ง	
	พรม		พร่ม	พร้ม	
	คลอง		คล่อง	คล้อง	
	แคลว		แคล่ว	แคล้ว	
	ทอ		ท่อ	ท้อ	
	โนน		โน่น	โน้น	
	ลา		ล่า	ล้า	
	รอย		ร่อย	ร้อย	

๖. คำที่มีตัว ร และ ล หากเขียนสลับกันแล้วความหมายจะเปลี่ยนไป

ฝึกอ่านและสังเกต

ตั้งใจ**เรียน**อย่าเวียนล้อ**เลียน**เพื่อน
อยู่บน**เรือน**อย่าลืม**เลือน**เปื้อนหมั่นถู
ของขึ้น**รา**ต้อง**ลา**ไกลไม่น่าดู
รักจะอยู่อย่า**ลัก**ของของเขาไป
เป็นครั้ง**แรก**อยาก**แลก**เงินเกินกำลัง
รกรุง**รัง**จะใส่**ลัง**ไว้ที่ไหน
เราคนเก่งเก็ง**กำไร**ซื้อ**กำไล**
ทิ้งผ้า**ลาย**เรียง**ราย**ไว้ห่อให้ดี

บทที่ ๗

พระมหากรุณาธิคุณ

ข่าวแพร่สะพัดไปทั่วตลอดจนถึงจังหวัดใกล้เคียงว่า พระบาท-สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะเสด็จพระราชดำเนินยกช่อฟ้าพระอุโบสถหลังใหม่ของวัดหลวงประจำจังหวัด และจะประทับที่ศาลากลางจังหวัดเพื่อทรงเยี่ยมราษฎร พสกนิกรต่างรู้สึกชื่นชมยินดีที่จะได้เข้าเฝ้า ฯ แทบพระยุคลบาทอย่างใกล้ชิด ทางราชการก็เตรียมการรับเสด็จ ฯ อย่าง

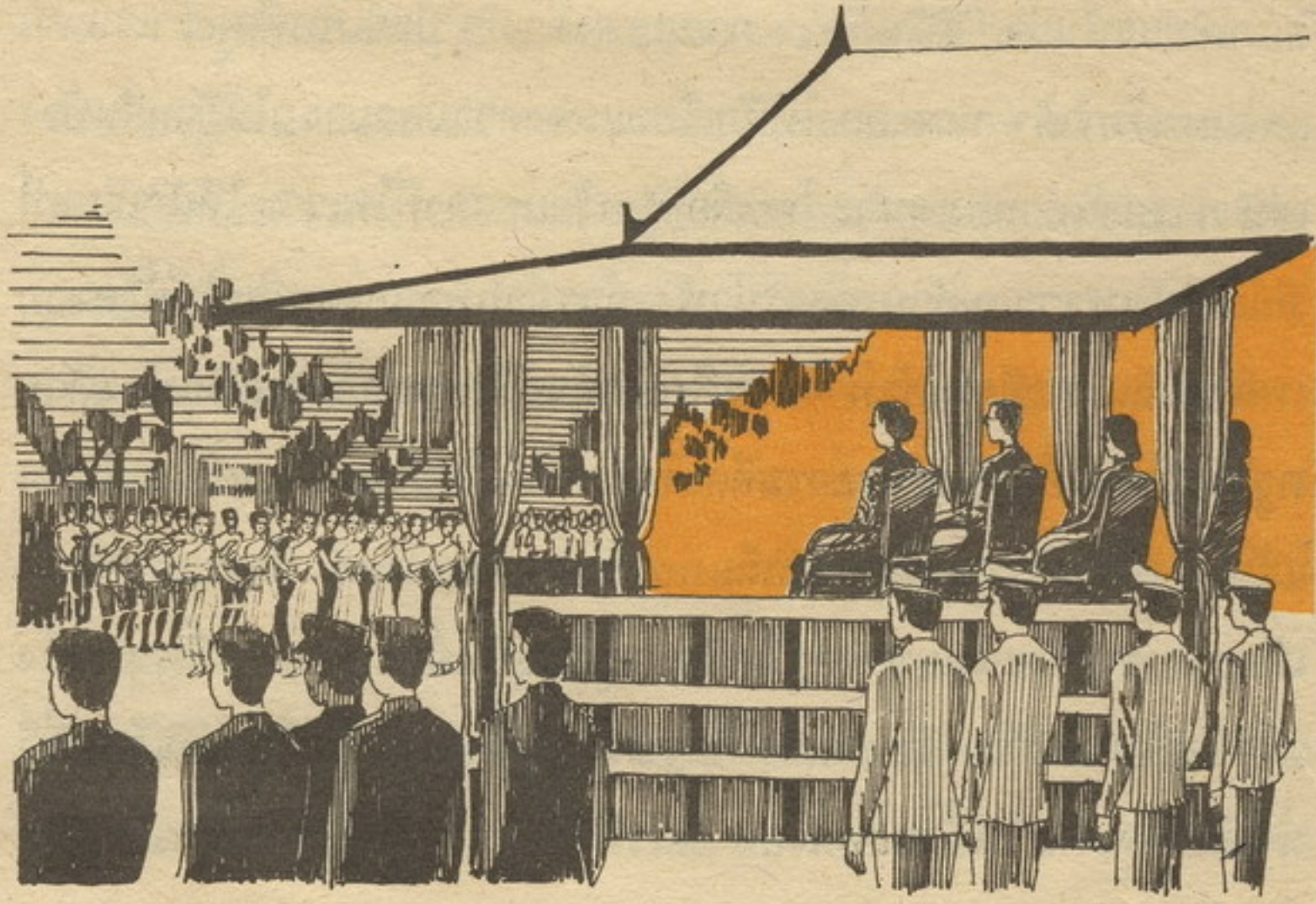

แข็งขัน และมีหมายกำหนดการว่าตอนกลางคืนหลังจากพระองค์เสวยพระกระยาหารแล้ว จะมีการแสดงเล็ก ๆ น้อย ๆ เฉพาะพระพักตร์พอเป็นที่สำราญพระราชหฤทัย

ครูใหญ่แจ้งให้ครูและนักเรียนทราบว่า โรงเรียนได้รับคัดเลือกให้จัดรายการแสดงร่วมกับโรงเรียนมัธยมประจำอำเภอหนึ่งรายการ จึงเชิญครูทุกคนมาประชุมปรึกษาหารือ พวกครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันไปหลายอย่าง บางคนเห็นว่าควรจะจัดส่งการแสดงประเภทร่ายรำที่เคยฝึกซ้อมไว้จนคล่องแล้วเพื่อไม่ให้เสียเวลาเรียนของนักเรียน บางคนเห็นว่าควรคิดจัดการแสดงแปลก ๆ จะได้ไม่น้อยหน้าอำเภออื่น ครูไพลินออกความเห็นว่า “ดิฉันคิดว่า การแสดงต่าง ๆ ประเภทฟ้อนรำเราเคยแสดงมามากแล้ว น่าจะลองให้นักเรียนแสดงความสามารถในด้านอื่นบ้าง เช่น การอ่านทำนองเสนาะ โดยเลือกบทร้อยกรองที่ไพเราะ ให้นักเรียนที่มีน้ำเสียงเพราะ ๆ อ่าน คงจะน่าฟัง การอ่านทำนองเสนาะให้ทั้งความเพลิดเพลินและมีคุณค่าทางการศึกษาด้วย” ครูหลายคนเห็นพ้องด้วย ครูใหญ่ให้คนอื่น ๆ แสดงความคิดเห็นอีก เมื่อไม่มีใครเสนอความเห็นอื่นแล้ว จึงให้อภิปรายกันว่าจะเลือกการแสดงแบบใดดี ที่ประชุมลงมติเห็นชอบตามข้อเสนอของครูไพลิน ครูใหญ่จึงตั้งกรรมการขึ้นชุดหนึ่งเพื่อคัดเลือกบทร้อยกรอง และให้ครูประจำชั้นทุกชั้นคัดเลือกนักเรียนที่มีน้ำเสียงไพเราะไว้ชั้นละหนึ่งคน แล้วจึงจะคัดเอาคนที่เสียงไพเราะที่สุดเป็นผู้อ่านทำนองเสนาะ

ครูประจำชั้นนำเรื่องที่ประชุมมาเล่าให้นักเรียนฟัง และให้ช่วยกัน คัดเลือกผู้ที่สมควรจะไปอ่านทำนองเสนาะเฉพาะพระพักตร์ ห้อง ป. ๖/๑ ต่างเห็นพ้องต้องกันว่าจันทรเป็นผู้ที่เหมาะสมที่สุดเพราะเสียงของจันทรแจ่มใส สำเนียงหวานมีกังวานไพเราะเป็นที่สุด เพื่อน ๆ พากันปรบมือสนับสนุนจันทรด้วยความชื่นชอบ มานีสะกิดให้จันทรลุกขึ้นแสดงความขอบใจเพื่อน ๆ ตอนแรกจันทรตื่นตกใจจนใบหน้าขาวซีด มิรู้ที่จะทำอย่างไร พอมานีสะกิดจึงระงับใจได้ ลุกขึ้นยืนยิ้มแหย แล้วกล่าวขอบใจเพื่อน ๆ อย่างกระอ้อมกระแอ้ม

พอเลิกเรียน มานี ชูใจและจันทรเดินกลับบ้านด้วยกัน จันทรปรารภว่า “ฉันภูมิใจมากที่ได้รับเกียรติในครั้งนี้ แต่ฉันไม่สบายใจเลยที่เพื่อน ๆ เลือกฉันเป็นคนอ่านทำนองเสนาะ”

"ทำไมล่ะจ๊ะ จันทร" มานีถาม จันทรถอนใจยาวพลางตอบว่า "เธอไม่ดูรูปร่างหน้าตาของฉันบ้างหรือจ๊ะ อัปลักษณ์ออกอย่างนี้ จะให้ฉันสะเออะไปแสดง พวกเธอไม่รู้สึกทุเรศบ้างหรือ" มานีกับชูใจอุทานเกือบพร้อมกัน "โธ่ถัง!"

"ไม่มีใครรังเกียจเธอเลยจันทร รูปธรรมนามธรรมทำเองไม่ได้ และความพิการของเธอก็มีแต่คนเห็นใจ อย่ามองตัวเองเป็นคนมีปมด้อยซีจ๊ะ" ชูใจปลอบ จันทรมองเพื่อนทั้งสองด้วยแววตาแสดงความรักใคร่ "เธอสองคนดีต่อฉันเหลือเกิน เพื่อนรัก ฉันเป็นคนโชคดีที่ได้เธอเป็นเพื่อน"

"เธอต้องตั้งใจฝึกซ้อมอ่านทำนองเสนาะ พยายามเป็นตัวจริงให้ได้นะจ๊ะจันทร พวกเราจะดีใจมาก ถ้าเธอได้ไปอ่านถวายพระเจ้าอยู่หัว" มานีพูด จันทรพยักหน้ารับคำอย่างหนักแน่น ผลปรากฏว่า จันทรได้รับคัดเลือกให้เป็นผู้อ่านทำนองเสนาะจริง ๆ

บทร้อยกรองที่กำหนดให้อ่าน คือ "โคลงสยามานุสสติ" ซึ่งเป็นพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๖ มีข้อความดังนี้

รักราชจงจิตน้อม ภักดี ท่านนา
รักชาติกอบกรณีย์ แน่วไว้
รักศาสน์กอบบุญตรี สุจริต ถ้วนเทอญ
รักศักดิ์จงจิตให้ โลกซ้องสรรเสริญ
ยามเดินยืนนั่งน้อม กมล
รำลึกถึงเทศตน อยู่ยั้ง

เป็นรัฐมณฑล ไทยอยู่ สราญฮา
ควรถนอมแน่นตั้ง อยู่เพี้ยงอวสาน
ใครรานใครรุกด้าว แดนไทย
ไทยรบจนสุดใจ ขาดดิ้น
เสียเนื้อเลือดหลั่งไหล ยอมสละ สิ้นแล
เสียชีพไป่เสียสิ้น ชื่อก้องเกียรติงาม
หากสยามยังอยู่ยั้ง ยืนยง
เราก็เหมือนอยู่คง ชีพด้วย
หากสยามพินาศลง ไทยอยู่ ได้ฤา
เราก็เหมือนมอดม้วย หมดสิ้นสกุลไทย

ครูใหญ่ให้จันทรฝึกร้องเพลง "ความฝันอันสูงสุด" ซึ่งเป็นเพลงพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชด้วย มีเนื้อร้องดังนี้

ขอฝันใฝ่ในฝันอันเหลือเชื่อ ขอสู้ศึกทุกเมื่อไม่หวั่นไหว
ขอทนทุกข์รุกโรมโหมกายใจ ขอฝ่าฟันผองภัยด้วยใจทะนง
จะแน่วแน่แก้ไขในสิ่งผิด
จะรักชาติจนชีวิตเป็นผุยผง
จะยอมตายหมายให้เกียรติคำรง
จะปิดทองหลังองค์พระปฏิมา
ไม่ท้อถอยคอยสร้างสิ่งที่ควร ไม่เรรวนพะว้าพะวังคิดกังขา
ไม่เคืองแค้นน้อยใจในโชคชะตา ไม่เสียดายชีวาถ้าสิ้นไป

นี่คือปณิธานที่หาญมุ่ง
หมายผดุงยุติธรรม์อันสดใส
ถึงทนทุกข์ทรมานนานเท่าใด
ยังมั่นใจรักชาติองอาจครัน

โลกมนุษย์ย่อมจะดีกว่านี้แน่ เพราะมีผู้ไม่ยอมแพ้แม้ถูกหยัน
คงยืนหยัดสู้ไปใฝ่ประจัญ ยอมอาสัญก็เพราะปองเทิดผองไทย

จันทรฝึกซ้อมอ่านทำนองเสนาะและร้องเพลงได้อย่างชำนิชำนาญ พอจวนจะถึงวันที่จะต้องไปแสดงเฉพาะพระพักตร์พระเจ้าอยู่หัว ครูใหญ่จัดให้จันทรซ้อมใหญ่โดยให้นักเรียนทั้งโรงเรียนได้ฟัง

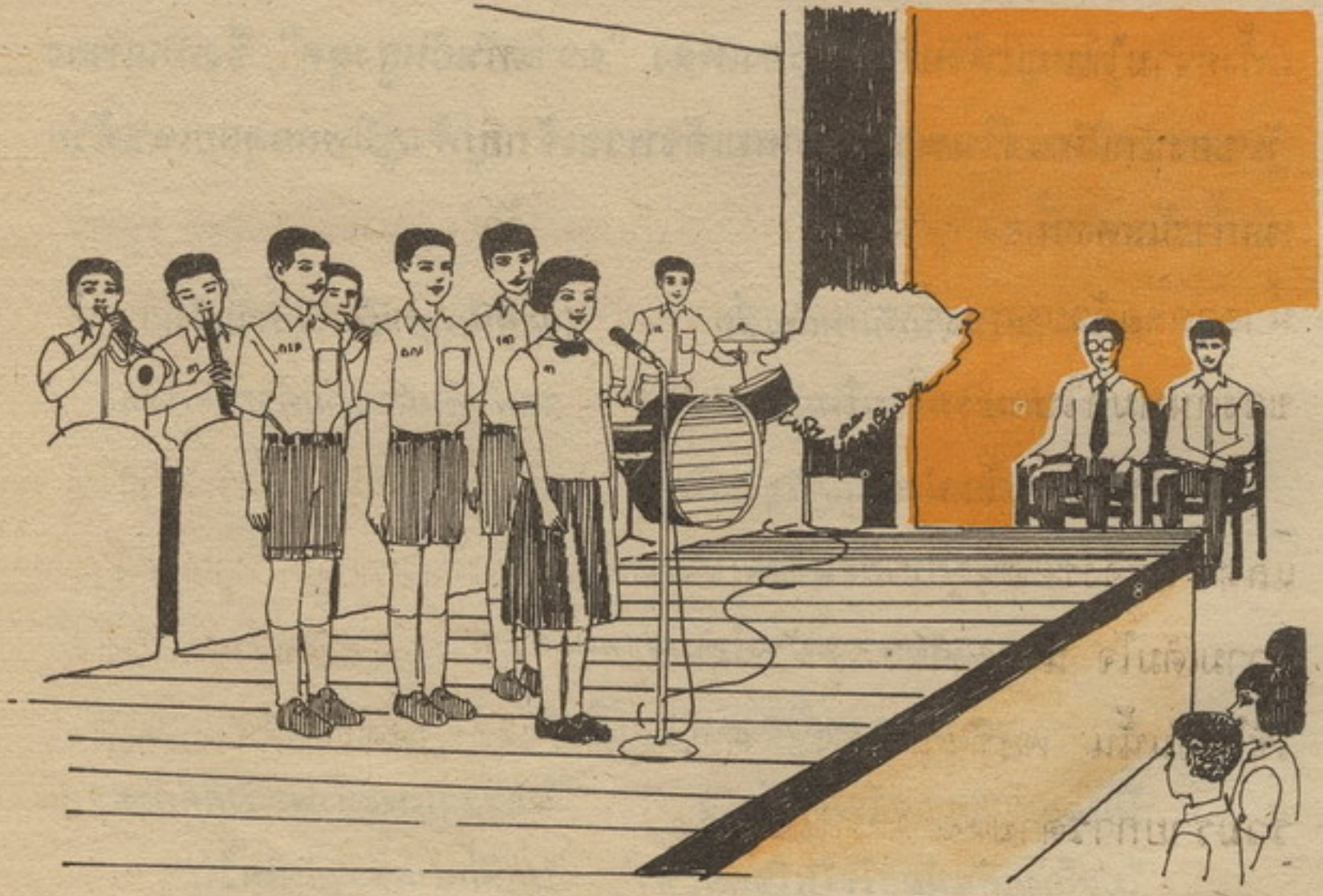

การแสดงเริ่มต้นด้วย จันทรอ่านโคลงสยามานุสสติสองบทเป็นทำนองเสนาะ ส่วนสองบทหลังร้องเป็นทำนองเพลงมาร์ช โดยมีนักเรียนชายโรงเรียนมัธยมประจำอำเภอมาร่วมร้องด้วยสามคน และมีวงดนตรีบรรเลงด้วย

ตอนที่จันทรอ่านทำนองเสนาะโคลงสยามานุสสติและร้องเพลงความฝันอันสูงสุดนั้น ภายในห้องประชุมเงียบกริบ ได้ยินแต่เสียงหวานแจ่มใส ชัดเจน ก้องกังวานไพเราะ บทร้อยกรองและเนื้อเพลงมีเนื้อความโน้มน้าวให้รำลึกถึงความเป็นชาติ กอปรกับน้ำเสียงที่แฝงด้วยอารมณ์ของผู้ขับทำนอง ทำให้ผู้ฟังทุกคนนั่งนิ่งประหนึ่งถูกสะกดด้วยมนต์ขลัง บังเกิดความซาบซึ้งซ่านซ่าไปทั้งกายและใจ เพลงมาร์ชสยามานุสสติมีทั้งความไพเราะด้วยเสียงหวานแหลมของจันทร ประสานกับเสียงห้าวทุ้มของนักเรียนชายสามคน และความคึกคักฮึกหาญของจังหวะดนตรี พอการแสดงจบลง ทุกคนก็ปรบมือดังกึกก้องด้วยความชื่นชมยินดี จันทรน้ำตาคลอด้วยความตื้นตันใจ ความรู้สึกอับอายในรูปร่างอัปลักษณ์ของตนหมดไปอย่างสิ้นเชิง

จันทรขอร้องให้ครูใหญ่พามานีไปเป็นเพื่อนตนด้วยในวันที่จะไปแสดง ครูจึงขออนุญาตต่อพ่อแม่ของมานี พ่อแม่ของมานีก็อนุญาตด้วยความเต็มใจ น้าของจันทรสนับสนุนจันทรมากถึงกับตัดเสื้อผ้าชุดใหม่ให้ใช้ในวันนั้น พอถึงวันแสดง ครูใหญ่ก็พาเด็กทั้งสองไปที่จังหวัดเพื่อร่วมรายการตามหมายกำหนดการ

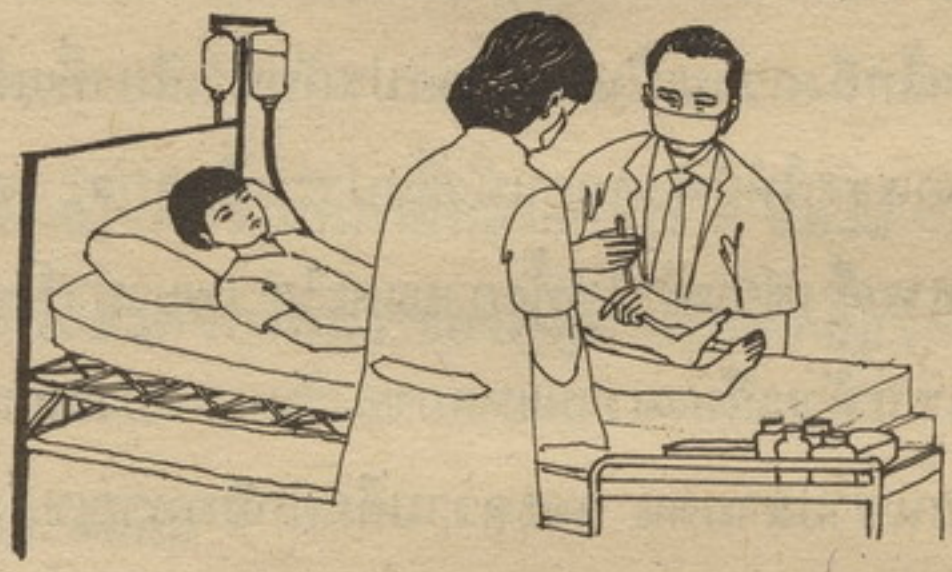

ตอนเช้า หลังจากวันที่ไปร่วมงานที่จังหวัด เมื่อเชิญธงชาติขึ้นสู่ยอดเสาและสวดมนต์แล้ว ครูใหญ่ออกมายืนเบื้องหน้าแถวนักเรียน แล้วกล่าวด้วยเสียงสั่นเครือมีน้ำตาคลอเบ้าตาว่า “นักเรียนที่รักทั้งหลาย ครูขอแจ้งข่าวดีที่สุดให้นักเรียนทราบว่า จันทรได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้แพทย์หลวงรับตัวไปรับการผ่าตัดขาที่กรุงเทพแล้ว ไม่ช้าจันทรก็จะกลับมาและเดินได้เป็นปรกติหายจากความพิการ”

แบบฝึก

๑. **คำที่ใช้ตามหลังจำนวนของคน สัตว์ สิ่งของ นั้น จะใช้แตกต่างกันตามลักษณะของคำนาม ที่นำหน้าจำนวนเลข หรือจะใช้ตามหลังคำนามก็ได้**

ฝึกอ่านและสังเกต

แม่ซื้อผ้า ๒ **ชิ้น** มาตัดเสื้อ ๒ **ตัว**
จันทรอ่านโคลงสยามานุสสติ ๒ **บท**
ครูจัดแบ่งนักเรียนออกเป็น ๒ **แถว**
ครูหลาย**คน**เห็นพ้องด้วย
เทียน**เล่ม**นี้ทำด้วยขี้ผึ้งแท้
รองเท้า**คู่**ที่มานีใส่เก่ามากแล้ว
ครูใหญ่ตั้งกรรมการขึ้น**ชุด**หนึ่ง

๒. **คำบางคำตัดทอน ย่อ หรือขยายมาจากคำอื่น ๆ ต้องคำนึงถึงคำเดิมจึงจะเข้าใจความหมายได้ง่าย**

ฝึกอ่านและสังเกต

รักชาติ**กอบ**กรณีย์ แน่วไว้ (กอบ มาจาก ประกอบ หมายถึง การกระทำ)

รำลึกถึง**เทศ**ตน อยู่ยั้ง (เทศ มาจาก ประเทศ หมายถึง ถิ่นที่อยู่)
"โธ่ถัง!" มานึกับชูใจอุทานเกือบพร้อมกัน (โธ่ถัง มาจาก พุทโธ พุทธัง)
นักเรียนที่มีน้ำเสียง**ไพเราะ**อ่านคงจะน่าฟัง (ไพเราะ มาจาก เพราะ)

๓. การอ่านบทร้อยกรองที่เป็นคำประพันธ์ประเภทโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน จะให้รู้เรื่องดี ละเอียดถี่ถ้วนและถูกต้องนั้น จะต้องเข้าใจความหมายของคำยากหรือคำที่ย่อจากคำเดิม แล้วเรียบเรียงเป็นประโยคความเรียงที่สมบูรณ์

รักราชจงจิตน้อม *ภักดี ท่านนา*
รักชาติกอบกรณีย์ *แน่วไว้*
รักศาสน์กอบบุญตรี *สุจริต ถ้วนเทอญ*
รักศักดิ์จงจิตให้ *โลกซ้องสรรเสริญ*

๓.๑ แปลคำยากและทำความเข้าใจกับคำที่ย่อจากคำเดิม

คำ	**ความหมาย**
จงจิต	ตั้งใจ
น้อม	อ่อนน้อม นอบน้อม
ภักดี	ซื่อตรง
ท่าน	ในที่นี้หมายถึง พระมหากษัตริย์
ชาติ	กำเนิด ในที่นี้หมายถึงประเทศ
กอบ	ทำ

คำ	ความหมาย
กรณีย์	สิ่งที่ควรทำ
แน่ว	แน่วแน่ ตรงดิ่ง ไม่ว่อกแว่ก
ศาสน์	คำสั่งสอน
ตรี	สาม ในที่นี้หมายถึง กาย วาจา ใจ
สุจริต	ประพฤติซื่อตรง ทำความดี
ถ้วน	ครบ เต็มบริบูรณ์
เทอญ	เถิด
ศักดิ์	อำนาจ ความสามารถ กำลัง ฐานะ
ซ้อง	ร้องพร้อม ๆ กัน ทำพร้อม ๆ กัน ร้องสรรเสริญ
สรรเสริญ	ยกย่อง

๓.๒ เรียงคำเป็นประโยค เติมประธาน (นาม สรรพนาม) กริยาหรือกรรม

รักราชจงจิตน้อม ภักดี ท่านนา

เรารักพระมหากษัตริย์ก็จงตั้งใจอ่อนน้อมและซื่อตรงต่อพระองค์ท่าน

รักชาติกอบกรณีย์ แน่วไว้

เรารักประเทศชาติก็ต้องตั้งใจให้แน่วแน่ที่จะกระทำในสิ่งที่ดีงามตลอดไป

รักศาสน์กอบบุญตรี สุจริต ถ้วนเทอญ

เรารักจะให้ศาสนาคงอยู่อย่างมั่นคงก็ต้องทำสิ่งที่เป็นบุญกุศลด้วยใจจริงและซื่อสัตย์

รักศักดิ์จงจิตให้ โลกซ้องสรรเสริญ

เรารักศักดิ์ศรีของเรา ไม่ชอบให้ใครดูหมิ่น ก็ต้องตั้งใจทำแต่สิ่งที่ดีงามให้คนทั้งหลายกล่าวยกย่องสรรเสริญ

๓.๓ เรียบเรียงประโยคให้กะทัดรัดและตรงตามความหมายของบทร้อยกรอง

เรารักพระมหากษัตริย์ เราต้องจงรักภักดีต่อพระองค์

เรารักชาติ เราต้องตั้งใจปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีงาม

เรารักที่จะให้ศาสนาอยู่อย่างมั่นคง เราก็ต้องทำแต่สิ่งที่ดีงามด้วยความซื่อสัตย์ทั้งกาย วาจา ใจ

เรารักศักดิ์ศรีของเราก็ต้องทำแต่ความดีงาม เพื่อไม่ให้ใครดูหมิ่น

๔. การสนทนาโต้ตอบกัน ต้องคำนึงถึงบุคคลที่สนทนาด้วย และเลือกใช้ถ้อยคำให้ถูกต้องเหมาะสม

ฝึกอ่านและสังเกต

ผู้ถาม	คำถาม	คำตอบ
นายอำเภอ	อาการเป็นอย่างไรบ้าง	(ชาย) มีอาการดีขึ้นมาก แล้วครับ
		(หญิง) มีอาการดีขึ้นมาก แล้วค่ะ
พระบาท-สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	อาการเป็นอย่างไรบ้าง	(ชาย) เดชะพระบารมีปกเกล้าปกกระหม่อม ข้าพระพุทธเจ้ามีอาการเป็นปกติแล้วพระพุทธเจ้าข้า ขอรับใส่เกล้าใส่กระหม่อม
		(หญิง) เดชะพระบารมีปกเกล้าปกกระหม่อม ข้าพระพุทธเจ้ามีอาการเป็นปกติแล้วเพคะ ขอรับใส่เกล้าใส่กระหม่อม

บทที่ ๘

เพื่อนของเพชร

เวลาประมาณ ๐๑.๔๕ น. พ่อกับแม่ของเพชรวิ่งกระหืดกระหอบมาปลุกลุงของวีระ แล้วบอกว่าเพชรไปโรงเรียนแต่เช้าจนป่านนี้ยังไม่กลับบ้าน เขาไปเที่ยวหาตามร้านอาหารทุกร้าน ได้สอบถามเจ้าของร้านดูก็ไม่มีใครเห็นเพชรเลย และแวะแจ้งความที่สถานีตำรวจไว้แล้ว ลุงกับป้าจุดตะเกียงแล้วซักไซ้ไล่เลียงจนวีระตื่นขึ้น พอรู้เรื่องก็รู้สึกตกใจมาก นานแล้วที่วีระไม่ได้เล่นหัวใกล้ชิดกับเพชรเหมือนเดิม เพราะเขาต้องเรียนและศึกษาค้นคว้าหนักขึ้น วีระลุกจากที่นอนมานั่งฟังเรื่องราวอยู่ด้วย แม่ของเพชรเอาแต่ร้องไห้สะอึกสะอื้น ตอนหนึ่งนางเล่าว่าเมื่อตอนก่อนเพลเล็กน้อยมีชายสองคนขี่รถจักรยานยนต์นำเงินมาให้นาง ๓๐๐ บาท บอกว่าลูกชายฝากมาให้ พอนางซักถามถึงเพชร ชายสองคนนั้นก็รีบขึ้นรถจักรยานยนต์ขับหนีไป

แม่ของเพชรหยิบธนบัตรฉบับละร้อยบาทสามฉบับจากชายพกชูขึ้นให้ดู วีระรับธนบัตรมาส่องดูกับแสงตะเกียง แล้วบอกให้ลุงกับป้าดูลักษณะของธนบัตร พ่อกับแม่ของเพชรเข้ามาดูด้วย ทุกคนก็ไม่เห็นว่าธนบัตรทั้งสามฉบับจะมีลักษณะแปลกผิดสังเกตแต่อย่างใด ลุงถามถึงร้านอาหารที่เพชรไปรับจ้างล้างจาน พ่อของเพชรเล่าว่า เป็นร้านอาหารที่มาตั้งใหม่และใหญ่โตหรูหรามากกว่าร้านอื่น ๆ ลูกของเจ้าของร้านเพิ่ง

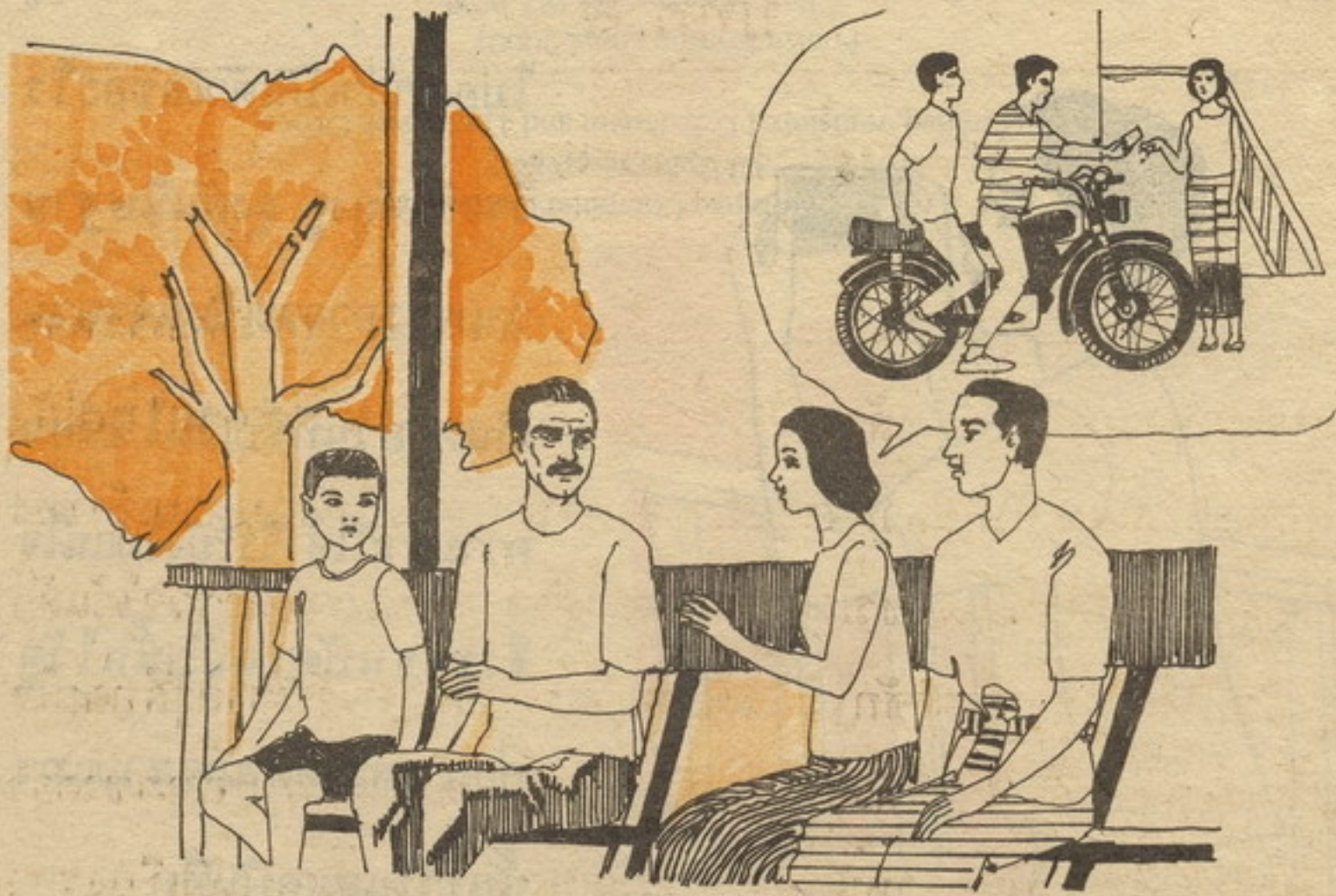

ไปเข้าเรียนชั้นเดียวกับเพชรเมื่อต้นปีนี้ จึงรู้จักสนิทสนมเป็นเพื่อนกัน และชักชวนให้เพชรไปล้างจานที่ร้านของเขา เจ้าของร้านใจดีมาก บางทีให้ค่าจ้างถึงร้อยสองร้อยบาท

วีระพลิกธนบัตรดูอย่างละเอียดก็เห็นฉบับหนึ่งมีตัวเลขเขียนไว้ตัวเล็ก ๆ เป็นสามแถว ดังนี้

๓๕–14–๗

๓๖–22–๓๔

๓๕–2–๗

เขารู้สึกแปลกใจมากแต่ก็ดู
ไม่ออกว่าเป็นตัวเลขอะไร
วีระชี้ให้ลุงดู ลุงสันนิษฐาน
ว่าเพชรอาจจะเขียนจำนวน
เงินหรือวันที่รับเงินไว้เตือน
ความจำก็ได้ วีระยังไม่แน่ใจ
จึงขอธนบัตรฉบับนั้นไว้ดู
ก่อน และจดตัวเลขสามแถว
นั้นไว้ในสมุดบันทึก

เช้าวันรุ่งขึ้น วีระรีบไปที่บ้านของเพชรแต่เช้า ปรากฏว่าเพชรยังไม่กลับมา แม่ของเพชรยังร้องไห้ไม่หยุด ส่วนพ่อของเพชรไปฟังข่าวที่สถานีตำรวจ น้องทุกคนก็เป็นทุกข์ถึงเพชร เมื่อวีระไปโรงเรียน เขาแวะไปเล่าเรื่องนี้ให้เกษตรอำเภอและครูไพลินฟัง พร้อมกับมอบธนบัตรเพื่อขอให้ไปตรวจสอบดูว่าเป็นธนบัตรปลอมหรือไม่ จากนั้นเขาไปหาปิติ มานีและชูใจที่โรงเรียนเดิม แล้วเล่าเรื่องของเพชรให้ฟัง ทุกคนตกใจมาก ก่อนวีระจะไปโรงเรียนของเขา ปิติขอจดตัวเลขสามแถวไว้ดูด้วย

พักกลางวัน หลังจากรับประทานอาหารแล้ว ปิติ มานีและชูใจชวนกันไปนั่งเล่นที่ใต้ต้นจามจุรี เด็กทั้งสามต่างครุ่นคิดถึงเรื่องของเพชรและปริศนาตัวเลขสามแถว พวกเขารู้จักเพื่อนของเพชรดี เพราะเรียนอยู่

ชั้นเดียวกับเพชร เมื่อเช้าก่อนเข้าเรียน พอรู้เรื่องของเพชรจากวีระก็รีบไปถามเพื่อนของเพชรทันที เขาปฏิเสธว่าไม่รู้เรื่อง และแสดงความทุกข์ร้อนที่เพชรหายไป พวกเขาทราบว่าขณะนี้ครูใหญ่และพ่อของเพชรกำลังช่วยเจ้าหน้าที่ตำรวจสืบหาเพชรอยู่

"๓๔ – ๓๕ – ๓๖ เอ! ตัวเลขอะไรหนอ เขียนเป็นเลขไทยก็มีเลขอารบิคก็มี แถมมีวรรณยุกต์ เอก โท เสียด้วย" ปิติรำพึง

"วรรณยุกต์ เอก โท เออ จริงด้วยนะ ตรงท้ายบรรทัดที่สองมีวรรณยุกต์เอก ท้ายบรรทัดที่สามมีวรรณยุกต์โท ฉันคิดว่า มันน่าจะเป็นตัวเลขที่เพชรเขาซ่อนอะไรไว้แน่ ๆ" มานีพูด

"ถ้ามีวรรณยุกต์ ก็น่าจะมีตัวหนังสือ" ชูใจพูดขึ้นลอย ๆ ปิติตาลุก "ถ้าตัวเลขเป็นตัวพยัญชนะ ดูซิว่ามันตรงกับพยัญชนะตัวอะไรบ้าง"

"พยัญชนะตัวที่สามสิบสี่....ตรงกับตัวอะไร" มานีนิ่งคิดอยู่ประเดี๋ยวก็ร้องขึ้นอย่างตื่นเต้น "พยัญชนะตัวที่สามสิบสี่ ตรงกับตัว ย สามสิบห้าตัว ร สามสิบหกตัว ล เออ... แล้วตัวเลขอารบิคล่ะ"

"ตัวหนังสือเป็นคำ ๆ ก็ต้องประกอบด้วย พยัญชนะ สระ ตัวสะกด และวรรณยุกต์" ชูใจพูด

"ถ้าตัวเลขไทยเป็นพยัญชนะ สมมติว่าตัวเลขอารบิคเป็นสระ ดูซิว่าจะประสมเป็นคำได้ไหม" ปิติก้มลงพิจารณาตัวเลขสามแถวที่จดไว้อย่างพินิจพิเคราะห์

"สระตัวที่สิบสี่ ตรงกับสระ...เดี๋ยวคิดดูก่อน ว้า...จำไม่ได้" มานีครุ่นคิด ชูใจรีบวิ่งไปที่ห้องเรียน คว้าสมุดภาษาไทยลงมาเปิดดู "สระโอ" ชูใจร้องอย่างตื่นเต้น

"เลขเจ็ดไทย ตรงกับตัว ง.... ร-โ-ง โรง ได้คำหนึ่งแล้ว ไชโย!" ปิติเผลอร้องด้วยความดีใจ

"ไหนดูบรรทัดที่สองซิ ปิติอย่าเสียงดังซี เดี๋ยวใคร ๆ สงสัย" มานีจุ๊ปากเบา ๆ พลางชะโงกหน้ามองดูตัวเลข "สระตัวที่ยี่สิบสอง สระอะไรหนอ ดูซิ ชูใจ เร็วเข้า..ฉันตื่นเต้นจนแทบจะระงับไม่ไหวแล้ว" ชูใจก้มลงดูที่สมุดแล้วตอบเบา ๆ "สระเออ จ้ะ"

"พยัญชนะตัวที่สามสิบหกตรงกับตัว ล ตัวที่สามสิบสี่ตรงกับตัว ย ล-เ-ือ-ย เลือย เอก เลื่อย...โรงเลื่อย!" ปิติกระซิบ ใบหน้าขาวซีดด้วยความตื่นเต้นสุดขีด

"บรรทัดที่สาม สระตัวที่สองตรงกับสระอา" มานีบอก

"พยัญชนะตัวที่สามสิบห้าตรงกับตัว ร พยัญชนะตัวที่เจ็ดตรงกับตัว ง" ชูใจกระซิบกระซาบ ตาจ้องเขม็งดูตัวเลขแถวที่สาม

"ร–า–ง ราง โท ร้าง .....โรงเลื่อยร้าง! โรงเลื่อยร้างอยู่ที่ไหนหนอ" ปิติรู้สึกว่าหัวใจของเขาเต้นไม่เป็นส่ำ ความลับเงื่อนงำที่เพชรเขียนเป็นปมปริศนาตัวเลขบนธนบัตรคลี่คลายแล้ว!

"เราจะทำอย่างไรดี" มานีถาม

"ไปบอกตำรวจ" ชูใจเสนอ

"เราต้องไปเรียนให้ครูใหญ่ทราบก่อน" มานีพูด "เร็วเข้าเถอะเดี๋ยวจะช้าเกินการ" เด็กทั้งสามรีบนำแผ่นกระดาษที่จดตัวเลขสามแถวไปพบครูใหญ่ทันที

เมื่อเด็กทั้งสามเล่าเรื่องให้ฟังโดยละเอียดแล้ว ครูใหญ่ก็รีบรุดไปที่สถานีตำรวจทันที ตลอดเวลาตอนบ่ายวันนั้น ปิติ มานีและชูใจเรียนหนังสือไม่รู้เรื่องเลย เฝ้าคอยจ้องดูที่ประตูหน้าโรงเรียนก็ไม่เห็นครูใหญ่กลับมา พอเลิกเรียนทั้งสามรีบตรงไปยังบ้านของเพชร พบลุงกับป้าอาเขย อาสะใภ้ เกษตรอำเภอ แม่ของเพชร และกำนันกำลังสนทนากันอยู่ พอทั้งสามคนไปถึงก็ได้ทราบรายละเอียดจากเกษตรอำเภอว่า พบตัวเพชรแล้ว โดยครูใหญ่และตำรวจสองนายไปที่โรงเลื่อยร้างห่างจากตัวอำเภอไปทางทิศเหนือประมาณสามกิโลเมตร โรงเลื่อยแห่งนี้ทิ้งร้างไว้นานหลายปี เพราะเจ้าของหมดสัมปทานการทำป่าไม้ และไม่มี

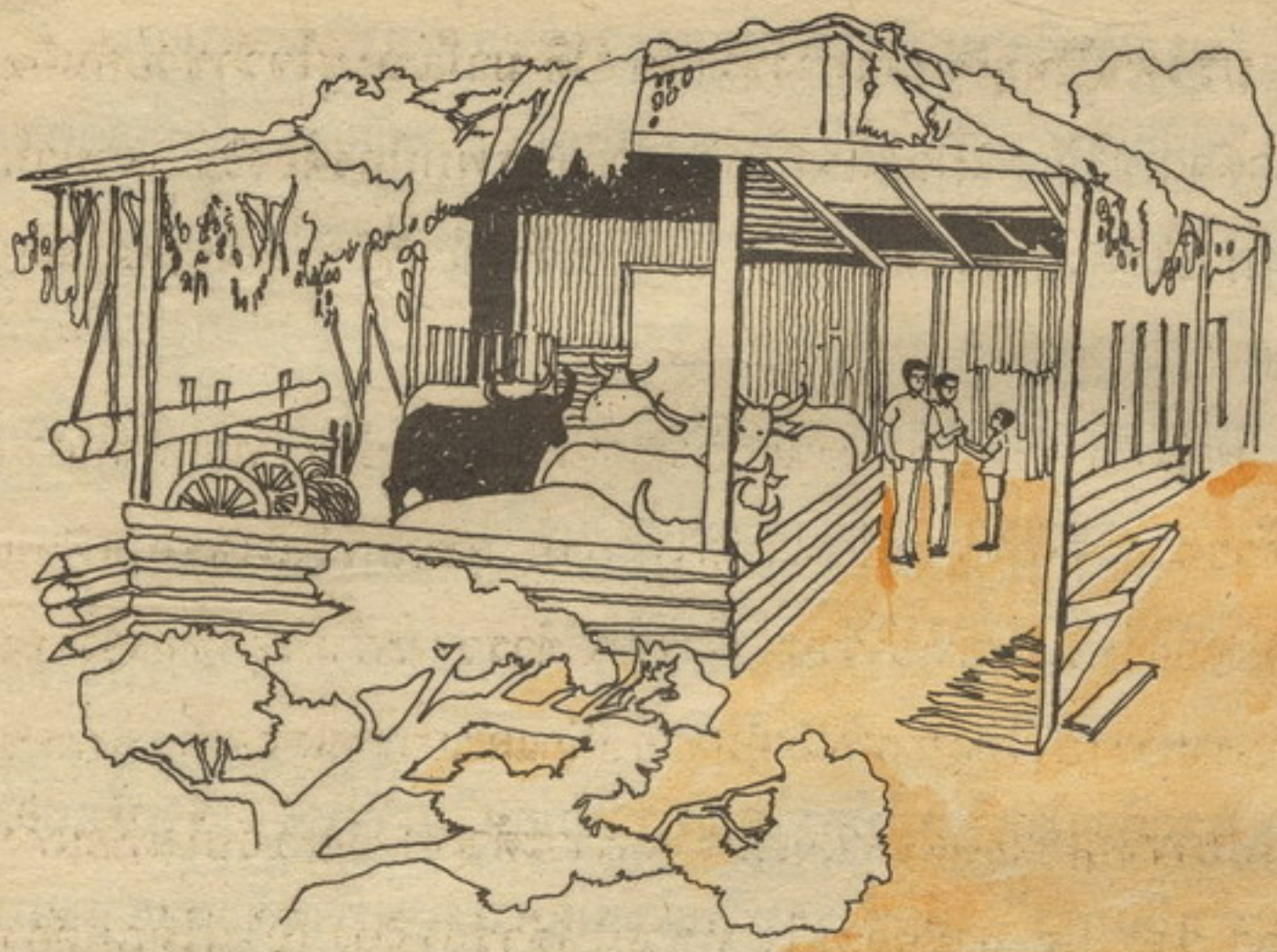

ผู้ใดเข้าไปกล้ำกรายแถวนั้น จนเถาวัลย์ขึ้นคลุมรกรุงรังไปหมด พวกมิจฉาชีพกลุ่มหนึ่งได้ยึดเอาสถานที่นี้เป็นที่กักขังวัวควายของชาวบ้านที่ไปขโมยมาได้ เจ้าของร้านอาหารสมรู้ร่วมคิดด้วย ลูกชายเจ้าของร้านล่อลวงเพชรให้ไปเฝ้าวัวควายไว้ จนกว่าจะมีรถของพวกเขามาขนวัวควายเหล่านั้นไปที่อื่น และเพชรก็ถูกนำตัวไปขังอยู่ที่นั่น เพชรแสร้งทำเป็นพอใจในงานที่เขาจะต้องทำ จนพวกเหล่าร้ายตายใจ ก่อนที่พวกนั้นจะกลับไปที่ตัวอำเภอ เขาขอร้องให้ช่วยนำเงินที่เขาได้เป็นค่าจ้างสามร้อยบาทมาให้แม่ของเขา โดยเพชรแอบเขียนปริศนาตัวเลขไว้ที่ธนบัตร ขณะนี้ตำรวจจับเหล่ามิจฉาชีพกลุ่มนี้ได้เกือบหมดทุกคนแล้ว ส่วนเพชรยังต้องให้ปากคำอยู่ที่สถานีตำรวจ เมื่อเสร็จธุระแล้วพ่อของเขาก็จะพากลับมาบ้าน

บรรดาผู้ใหญ่ทุกคนต่างชมเชย ปิติ มานีและชูใจว่าช่วยกันคิดปริศนาตัวเลขได้ มิฉะนั้นกว่าจะหาเพชรพบก็คงต้องใช้เวลานาน นอกจากจะได้ตัวเพชรคืนมาแล้ว ยังช่วยเจ้าหน้าที่ตำรวจจับเหล่าร้ายได้ด้วย

พอดีเพชรกับพ่อของเขาและวีระเดินหน้าบานเข้ามา ทุกคนซักถามเพชรด้วยความตื่นเต้นจนเสียงแซ่ดไปหมด ลุงบอกว่าเพชรคบเพื่อนไม่ดีจึงเป็นอย่างนี้ เพชรเล่าว่าทางเจ้าหน้าที่ตำรวจจะส่งตัวลูกชายเจ้าของร้านขายอาหารไปไว้ที่สถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางที่กรุงเทพฯ เขาขอโทษทุกคนที่ต้องเดือดร้อนวุ่นวายเพราะตัวเขา และขอบใจเพื่อนทั้งสี่คน คือ วีระ ปิติ มานีและชูใจ ที่ช่วยให้ตำรวจติดตามไปได้ถูกต้อง และในชีวิตนี้เขาจะหาเพื่อนเช่นนี้คงไม่ได้อีกแล้ว แล้วเพชรก็เข้าไปกอดแม่พลางร้องไห้เบา ๆ

วีระส่งกระดาษแผ่นหนึ่งให้เพชร เพชรรับมาดูมีข้อความดังนี้

"มิตร"

พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๖

ผู้ใดเป็นผู้มีมิตร จิตคิดต้องกันหรรษา
มีความยินดีปรีดา ยิ่งกว่ามีสินเงินทอง
แม้มีสิ่งใดที่ข้องขัด มิตรช่วยกำจัดที่ขัดข้อง
ช่วยทำให้สมอารมณ์ปอง กิจการทั้งผองช่วยคิด
เต็มใจปรึกษาหารือ ไม่ถือเกินก้ำคำผิด

สู้งดอดโกรธโทษนิตย์ ผูกจิตมิตรไว้ด้วยไมตรี
สิ่งใดควรหย่อนผ่อนตาม ผ่อนให้ทกยามถึงที่
แม้เห็นสิ่งไรไม่ดี ช่วยชี้ช่องธรรมนำทาง
การใดจะได้เกิดผล ไม่คิดถึงตนกีดขวาง
เป็นที่เชื่อใจไว้วาง มิได้อำพรางสิ่งใด
ยามดีสรรเสริญเยินยอ แต่จะสอพลอก็หาไม่
ที่ควรตำหนิติไป มิให้มิตรไซร้เพลี่ยงพล้ำ
ไม่เป็นเพื่อนกินสิ้นผลาญ ยามจนไม่พาลช่วยกระหน่ำ
จงจ้องมองดูชูค้ำ อุปถัมภ์ทำชอบตอบแทน
หามิตรเช่นนี้เหลือยาก หาได้ลำบากยากแสน
เอาใจไว้อย่าดูแคลน รักแม้นพี่น้องร่วมอุทร
อุตส่าห์รักษาน้ำจิต ให้สนิทสามัคคีสโมสร
คงจะไม่มีอนาทร ไม่มีเดือดร้อนสักเวลา

เพชรอ่านแล้วก็เงยหน้าขึ้นมองเพื่อนทั้งสี่คนด้วยความรัก นัยน์ตาทั้งสองข้างของเขามีน้ำตาคลอ

"เพื่อนรัก ฉันจะหาเพื่อนที่ดีอย่างพวกเธอไม่ได้อีกแล้วในโลกนี้"

แบบฝึก

๑. คำที่ออกเสียงมาตราตัวสะกดแม่กด มีตัวสะกดหลายตัว เช่น จ ช ซ ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ด ต ถ ท ธ ศ ษ ส นอกจากจะจำเป็นคำ ๆ ตามความหมายแล้ว อาจจำเป็นบทร้อยกรองที่มีเสียงสัมผัสคล้องจองช่วยให้จำได้ง่ายและจำได้นาน

ฝึกอ่านและสังเกต

๑.๑ คำที่สะกดด้วย จ

พินิจมิจฉาชีพ ตำรวจรีบเร่งตรวจตรา
สำรวจเท็จอิจฉา จับมัจฉาเดรัจฉาน
ธุรกิจอนิจจา ปัจจามิตรคิดเผด็จการ
รังเกียจพวกเกียจคร้าน มัจจุราชอำนาจดี
สมเด็จเสด็จพลัน ปัจจุบันปัจจัยมี
พจนานุกรมนี้ ช่วยสำเร็จประโยชน์หลาย

๑.๒ คำที่สะกดด้วย ษ

พิษ พิเศษ กระดาษ ประทุษร้าย มนุษย์
สันโดษ ศิษย์ เศษ สัมภาษณ์ ริษยา

๑.๓ คำที่สะกดด้วย ศ

พินาศ ทิศ นิราศ นิเวศ ปราศจาก
รัศมี ประเทศ ทศ พิศวาส เทศน์

๒. คำภาษาต่างประเทศที่นำมาใช้ในภาษาไทย

ฝึกอ่านและสังเกต

๒.๑ คำไทยที่มาจากภาษาต่างประเทศ และยังไม่ได้คิดคำไทยขึ้นแทน จำเป็นต้องเขียนภาษาไทยเป็นสำเนียงใกล้เคียงภาษาต่างประเทศที่นำมาใช้

ปลาสติก เลขอารบิค สวิทช์ไฟ ไอศกรีม ฟุตบอล ไมโครโฟน เต็นท์ เสื้อเชิ้ต นอต ปลั๊กไฟ ก๊อกน้ำ เช็ค

๒.๒ คำที่มาจากภาษาต่างประเทศ และมีคำไทยใช้แทนแล้ว ก็ควรใช้คำไทย

รถจักรยานยนต์	มาจาก	รถมอเตอร์ไซค์
ธนาคาร	”	แบงค์
แถบบันทึกเสียง	”	เทป
แถบกาว	”	สก๊อตเทป
ถังเก็บน้ำ	”	แทงค์น้ำ

๒.๓ คำที่มาจากภาษาต่างประเทศ และมีคำไทยใช้แทนแล้ว ในภาษาพูดยังนิยมใช้ตามภาษาเดิม แต่ไม่ควรนำมาใช้ในภาษาที่เป็นทางการ

ดวงตราไปรษณียากร	มาจาก	แสตมป์
รถประจำทาง	”	รถเมล์
ได้เปล่า ให้เปล่า	”	ฟรี
แผ่นป้ายโฆษณา	”	โปสเตอร์
สนับสนุน	”	เชียร์

๓. การเรียบเรียงถ้อยคำจากบทร้อยกรองให้ได้ใจความตรงกัน

ฝึกอ่านและพิจารณา

๑. คนใดเป็นผู้มีมิตร จิตคิดต้องกันหรรษา
(ใครมีเพื่อนที่รู้ใจก็จะมีความสุข)
มีความยินดีปรีดา ยิ่งกว่ามีสินเงินทอง
(ความสุขที่ได้รับมีค่ายิ่งกว่ามีเงินมีทอง)

๒. เพื่อนกินสิ้นทรัพย์แล้ว แหนงหนี
(เพื่อนที่คอยหวังประโยชน์จากเรา เมื่อเราไม่มีเงินทองก็จะไม่เป็นเพื่อนกับเราอีก)
หาง่ายหลายหมื่นมี มากได้
(เพื่อนชนิดนี้หาได้ง่าย กี่หมื่นกี่แสนคนก็หาได้)

เพื่อนตายถ่ายแทนชี - วาอาตม์
(เพื่อนตายที่รักเรา ตายแทนเรานั้น)
หายากฝากผีไข้ ยากแท้จักหา
(จะหาไว้พึ่งพาอาศัยยามเราลำบากก็แสนยาก)

๔. คำบางคำมีความหมายหลายอย่าง จะสังเกตและรู้ความหมายได้จากหน้าที่ของคำในประโยคหรือวลี

ฝึกอ่านและสังเกต

๑. ขน

ทำหน้าที่เป็นคำนาม หมายถึง ผมหรือขนที่ขึ้นตามผิวหนัง
ปิติลูบ**ขน**วัวเล่น (ขนที่ขึ้นบนหนังวัว)
ทำหน้าที่เป็นกริยา หมายถึง เคลื่อนไป ย้ายไป
ขโมย**ขน**วัวขึ้นรถ (ขนคือบรรทุก จูง)

๒. ตำหนิ

ทำหน้าที่เป็นคำนาม หมายถึง รอยซึ่งเป็นเครื่องหมาย
เขามี**ตำหนิ**เป็นแผลเป็นที่หลังมือ
ทำหน้าที่เป็นกริยา หมายถึง ติเตียน
ลุง**ตำหนิ**เพชรว่าคบเพื่อนไม่ดี

๕. การพูดหรือเขียนอธิบายเรื่องราว เหตุการณ์ หากรู้จักใช้คำมาขยายคำต่าง ๆ จะทำให้ข้อความชัดเจนขึ้น คำขยายนี้ เรียกว่า "คำวิเศษณ์"

ฝึกอ่านและสังเกตความแตกต่าง

พ่อกับแม่ของเพชรวิ่ง**กระหืดกระหอบ**มาปลุกลุงของวีระ
พวกเขาขนวัวควาย**เหล่านั้น**ไปที่อื่น
โรงเลื่อย**แห่งนี้**ทิ้งร้างไว้นานหลายปี
เพชรอ่านแล้วก็เงยหน้าขึ้นมองเพื่อน**ทั้งสี่คน**ด้วยความรัก
นัยน์ตา**ทั้งสองข้าง**ของเขามีน้ำตาคลอ

๖. การอ่านเครื่องหมายให้ถูกต้อง

ฝึกอ่านและสังเกต

๖.๑ เวลา ๐๖.๕๐ น. ให้อ่านว่า หก นา ลิ กา ห้า สิบ นา ที
ไม่อ่านว่า หก จุด ห้า สูน นอ

๖.๒ "๓๕ – 14 – ๗" อ่านว่า สามสิบห้า สิบสี่ เจ็ด ไม่อ่านว่า สามสิบห้า ขีด สิบสี่ ขีด เจ็ด

เครื่องหมาย – (ยัติภังค์)

ในคณิตศาสตร์ อ่านว่า ถึง เช่น ๕ – ๖ อ่านว่า ห้าถึงหก

ในภาษาไทยไม่ต้องอ่านเครื่องหมายนี้ เขียนไว้ให้รู้ว่ายังไม่จบคำหรือให้เว้นวรรค ใช้ในบทร้อยกรอง เช่น

เจ้าพระยาผู้พี่ นามจัก – รีนา

๗. การอ่านในใจให้เร็วและจับใจความหรือเข้าใจความคิดของเรื่องได้ดีนั้น ต้องรู้จักอ่านข้ามคำที่ไม่จำเป็น คำที่มีความหมายซ้ำซ้อนกัน หรือคำที่เพิ่มเติมมาเพื่อความไพเราะ

ฝึกอ่านและสังเกต

ตัดคำคล้องจอง เสียงสัมผัส หรือกลุ่มคำ อ่านเพียงคำเดียวหรือสองคำ

ซักไซ้ไล่เลียง	อ่าน	ซัก หรือซักไซ้	ก็รู้ความหมาย
สะอึกสะอื้น	อ่าน	สะอื้น	ก็รู้ความหมาย
ปรึกษาหารือ	อ่าน	ปรึกษา	ก็รู้ความหมาย
สรรเสริญเยินยอ	อ่าน	สรรเสริญ	ก็รู้ความหมาย
ลำบากยากแสน	อ่าน	ลำบาก	ก็รู้ความหมาย

๘. กลุ่มคำที่มีเสียงสัมผัส

ฝึกอ่านและสังเกต

๘.๑ คำที่มีเสียงพยัญชนะเดียวกัน หากเขียนหรือพูดเข้าคู่กัน เรียกว่า เสียงสัมผัสพยัญชนะ เช่น

ไล่เลียง ครึกครื้น ตื่นเต้น คลี่คลาย
เงื่อนงำ ล่อลวง ชมเชย ผลุนผลัน
ปราดเปรียว เกรี้ยวกราด กระซิบกระซาบ
สะทกสะท้าน ประเดี๋ยวประด๋าว เฉลียวฉลาด

๘.๒ คำที่มีเสียงสระเหมือนกัน และมีตัวสะกดอยู่ในมาตราเดียวกัน หรือไม่มีตัวสะกดเรียกว่า เสียงสัมผัสสระ เช่น

ชุมนุม สอพลอ ทุกข์สุข อ้างว้าง เข้าเฝ้า
ปรึก**ษาหา**รือ ซัก**ไซ้ไล่**เลียง ยิน**ดีปรี**ดา
ลำ**บากยาก**เย็น

บทที่ ๕

สำคัญที่คำพูด

ดวงแก้วชอบอ่านหนังสือวรรณคดี เขาอ่านจบไปหลายเรื่องแล้ว ส่วนใหญ่เป็นหนังสือประเภทร้อยกรอง ครูทำหน้าที่บรรณารักษ์แนะนำว่าควรอ่านประเภทร้อยแก้วด้วย จะได้ตัวอย่างการใช้สำนวนภาษาและโวหารต่าง ๆ เช่น เรื่อง สามก๊ก ดวงแก้วจึงขอยืมหนังสือเรื่องสามก๊กไปอ่าน พออ่านเข้าก็รู้สึกติดใจสำนวนภาษา บางตอนก็ใช้คารมคมคาย

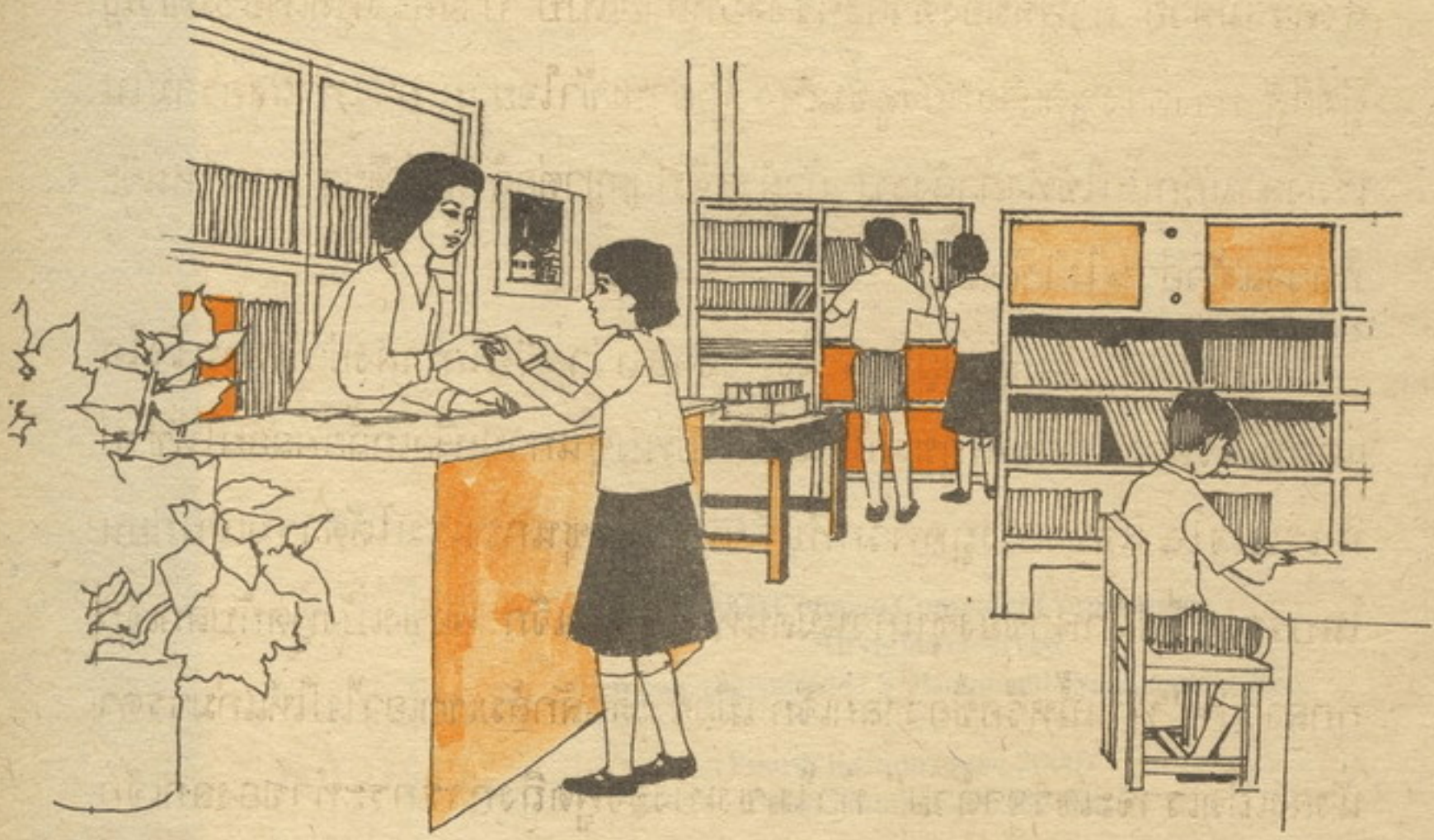

บางตอนใช้ข้อความอุปมาอุปไมยทำให้เห็นจริงเห็นจัง นอกจากนั้นยังแฝงความคิดที่ลึกซึ้งแยบยลไว้ด้วย ข้อความบางตอนดวงแก้วอ่านไม่เข้าใจเพราะยากเกินความสามารถของเขาที่จะตีความได้ แต่ถึงกระนั้นดวงแก้วก็ยังได้รับความบันเทิงไม่น้อย เขานึกนิยมบูชากวีที่สร้างสรรค์วรรณคดีอันทรงคุณค่ามหาศาล ไว้เป็นมรดกสำหรับลูกหลานรุ่นหลังให้ได้ศึกษาหาความรู้ความเพลิดเพลิน

"เรื่องสามก๊กสนุกไหมดวงแก้ว" ครูทำหน้าที่บรรณารักษ์ถาม

"สนุกค่ะ แต่บางตอนอ่านแล้วไม่เข้าใจ รู้สึกว่าตัวละครใช้คำพูดเข้าใจยาก"

"เรื่องสามก๊กเป็นเรื่องแปล และเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการทำสงครามด้วย คำพูดของตัวละครจึงมีหลายแบบ บางครั้งพูดเพื่อข่มขวัญคู่ต่อสู้ บางครั้งพูดเพื่อหยั่งดูชั้นเชิง จึงอ่านเข้าใจยาก การทำสงครามในเรื่องสามก๊กนั้นใช้ทั้งกำลังรบ กำลังสติปัญญาต่อสู้กันทีเดียว ตอนไหนจ๊ะที่ดวงแก้วอ่านไม่เข้าใจ"

ดวงแก้วอึกอักอยู่นิดหนึ่ง จึงตอบว่า "ฉันกำลังอ่านตอนโจโฉแตกทัพเรือค่ะ ถึงตอนที่ขงเบ้งจะเข้าไปพบซุนกวนเพื่อเกลี้ยกล่อมให้ช่วยกันรบโจโฉ แต่ขงเบ้งถูกพวกที่ปรึกษาของซุนกวนรุมโต้คารมเสียก่อน ในบรรดาที่ปรึกษาของซุนกวนมีคนหนึ่งชื่อลกเจ๊ก พอขงเบ้งพูดกับลกเจ๊กก็กล่าวว่า "ท่านนี้หรือชื่อว่าลกเจ๊ก เมื่อยังเด็กลักส้มเขาเอาไปให้แก่มารดานั่งลงเถิดเราจะเจรจาด้วย" ทำไมขงเบ้งจึงพูดถึงการกระทำของลกเจ๊ก

เมื่อยังเป็นเด็กอยู่ล่ะคะ แล้วต่อมาก็ไม่เห็นว่าการลักส้มของลกเจ๊กจะมามีผลเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้เลย”

ครูหัวเราะเบา ๆ “นี่แหละคำพูดข่มขวัญละ ขงเบ้งพูดกับลกเจ๊กอย่างนี้ เพื่อปรามให้ลกเจ๊กรู้ว่า ลกเจ๊กยังเด็กอยู่ แม้แต่เรื่องที่เขาเคยทำเมื่อยังเล็กขงเบ้งยังรู้เลย ฉะนั้นไม่บังควรที่ลกเจ๊กจะมาประคารมกับผู้มีอาวุโสและคงแก่เรียนอย่างขงเบ้ง โดยที่ขงเบ้งไม่ต้องพูดตรง ๆ พูดเป็นนัยแค่นี้ลกเจ๊กก็ขยาดแล้ว”

“คำพูดนี่สำคัญมากนะคะ” ดวงแก้วเสริม

“จ้ะ คำพูดสำคัญมาก ลกเจ๊กเอง ก็เป็นคนพูดจาคมคายมาแต่เด็ก ครูเคยอ่านเกร็ดเกี่ยวกับประวัติของลกเจ๊ก”

"คุณครูจะกรุณาเล่าให้ฟังได้ไหมคะ" ดวงแก้วพนมมือไหว้ขอร้อง

ครูทำหน้าที่บรรณารักษ์จึงเล่าว่า "ราวพุทธศักราช ๗๑๑ ประเทศจีนเกิดยุคเข็ญจลาจล โจรโพกผ้าเหลืองเที่ยวปล้นสะดมเมืองน้อยใหญ่ หัวเมืองต่าง ๆ พากันแข็งเมือง ชิงความเป็นใหญ่ ต่อมาระหว่างปีพุทธศักราช ๗๖๓ ถึง ๘๐๒ ก็แตกแยกออกเป็นสามก๊ก เรียกระยะนี้ว่าสมัยสามก๊ก

กาลครั้งนั้นมีเด็กน้อยผู้หนึ่ง ชื่อ ลกเจ๊ก อายุ ๖ ขวบ เป็นผู้มีสติปัญญาเฉียบแหลมและเพียบพร้อมด้วยความกตัญญูกตเวที วันหนึ่งลกเจ๊กติดตามอาของเขาไปพบอ้วนสุด เจ้าเมืองกังเกา เจ้าของบ้านจัดส้มใส่ตะลุ่มออกมารับรองตามประเพณี เมื่อลกเจ๊กรับประทานแล้วก็นึกถึงมารดา ใคร่จะให้นางได้รับประทานด้วย จึงถือโอกาสหยิบส้ม ๒ ผล ใส่ซ่อนไว้ในแขนเสื้อเพื่อเอาไปฝากนาง

ถึงเวลากลับบ้านลกเจ๊กเข้าไปคู้กายลาอ้วนสุด บังเอิญส้มที่ซ่อนไว้หล่นลงบนพื้น อ้วนสุดเห็นก็ยิ้มแล้วพูดสัพยอกว่า "กุมารผู้มาแต่ตระกูลลู่เอ๋ย เธอเป็นอาคันตุกะที่อายุเยาว์ ไฉนจึงแอบลักส้มของข้าพเจ้า" ลกเจ๊กก้มลงคำนับแล้วกล่าวว่า "มารดาของข้าพเจ้านิยมรสส้มชนิดนี้ยิ่งนัก จึงตั้งใจจะเอาไปฝาก เมื่อมารดารับประทานก็นับว่าท่านได้เลี้ยงแขกเพิ่มขึ้นอีกคนหนึ่ง" อ้วนสุดได้ฟังดังนั้นก็นิยมว่าเป็นผู้มีความกตัญญูกตเวทีดียิ่งนัก ออกปากชมว่า "พูดจาคมคาย ต่อไปภายภาคหน้าจะได้เป็นขุนนางมีชื่อเสียงอย่างแน่แท้" ลกเจ๊กก้มลงเก็บส้มแล้วลาตามอากลับบ้าน

มารดาของลกเจ๊กเมื่อได้รับส้มจากบุตร นางให้รู้สึกฉงนสนเท่ห์ จึงถามถึงการที่ได้ส้มนั้นมา เมื่อทราบเรื่องแล้วก็ให้โอวาทว่า “การที่ระลึกถึงแม่นั้น นับว่าเป็นจิตที่งดงามก็จริงอยู่ แต่ถ้าประสงค์จะเอามาฝากก็ควรขอเจ้าของเสียก่อน ต่อนี้ไปจะหยิบฉวยข้าวของของผู้ใด ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของแล้วจึงค่อยถือเอา” โอวาทนี้ ลกเจ๊กถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดจนชั่วชีวิต

กาลต่อมา เมื่อลกเจ๊กเจริญวัย ศึกษาวิทยาการเชี่ยวชาญแล้ว มารดาบอกว่า อันลักษณะของซุนกวนนั้นเป็นผู้มีบุญ ไม่ช้าคงได้เป็นกษัตริย์ ให้ไปอาสาทำการอยู่ด้วย ลกเจ๊กจึงฝากฝังมารดาให้ภริยาดูแล

ปรนนิบัติ แล้วไปสมัครทำการกับซุนกวน ต่อมาไม่ช้าได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษาราชการ

"ครูคะ ลกเจ๊กพูดคมคายอย่างไรคะ" ดวงแก้วถาม

"อ้าว! ก็ที่เขาบอกกับเจ้าของบ้านว่า เมื่อมารดาของเขาได้รับประทานส้ม ก็นับว่าเจ้าของบ้านได้เลี้ยงแขกเพิ่มขึ้นอีกคนหนึ่งไงล่ะ คือแทนที่จะเป็นเรื่องไม่ดีในการที่เขาหยิบส้มไป กลับพูดให้เป็นเรื่องดีที่เจ้าของบ้านจะได้มีโอกาสแสดงความเอื้อเฟื้อมากยิ่งขึ้น" ครูทำหน้าที่บรรณารักษ์อธิบาย ดวงแก้วหัวเราะ "ลกเจ๊กนี่ขี้ตู่แท้ ๆ นะคะ"

"โชคดีที่เจ้าของบ้านเป็นนักปราชญ์ เข้าใจความหมายของคำพูดของลกเจ๊ก ถ้าเป็นคนที่ฟังแล้วไม่รู้จักคิด ก็อาจจะโกรธเคืองลกเจ๊กก็ได้ คำพูดนั้นสำคัญ จะพูดกับใครต้องรู้จักพิเคราะห์ดูว่าจะใช้คำพูดอย่างไรจึงจะเหมาะและเป็นประโยชน์ ถ้าพูดไม่ถูกกาลเทศะและนิสัยใจคอของคนฟังแล้ว นอกจากจะไม่เกิดประโยชน์แล้วยังอาจจะทำให้เกิดความเสียหายหรือเดือดร้อนด้วย เหมือนอย่างเรื่องของเจ้าสายน้ำผึ้งกับนางสร้อยดอกหมาก"

"คุณครูมีเกร็ดเยอะดีจัง จะรบกวนมากไหมคะ ถ้าฉันจะขอความกรุณาให้เล่าเรื่องเจ้าสายน้ำผึ้งกับนางสร้อยดอกหมาก" ดวงแก้วพูดพร้อมกับแสดงท่าทางเกรงใจ ครูทำหน้าที่บรรณารักษ์ยิ้ม พลางส่ายศีรษะ

"ไม่รบกวนหรอก ตอนนี้ครูว่าง ยินดีเล่าให้เธอฟัง"

"เป็นพระคุณค่ะ ฉันจะได้ไปเล่าต่อให้เพื่อน ๆ ฟังด้วย"

"ดีมาก เรื่องเจ้าสายน้ำผึ้งกับนางสร้อยดอกหมากเป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องการใช้คำพูดโดยไม่พิเคราะห์ดูอารมณ์หรือจิตใจของผู้ฟัง แล้วเกิดโศกนาฏกรรมขึ้น" แล้วครูทำหน้าที่บรรณารักษ์ก็เล่าว่า

เรื่องเจ้าสายน้ำผึ้งกับนางสร้อยดอกหมากเป็นตำนานการสร้างวัดพนัญเชิง หรือบางแห่งเรียกวัดพระเจ้าแพนงเชิงก็มี วัดพระนางเชิงก็มี เป็นวัดสำคัญมาแต่โบราณของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา แต่ไม่ปรากฏว่าใครสร้าง มีผู้สันนิษฐานว่าสร้างก่อนกรุงศรีอยุธยา และนิยายพื้นเมืองว่าพระเจ้าสายน้ำผึ้งเป็นผู้สร้าง เรื่องของเจ้าสายน้ำผึ้งกับนางสร้อยดอกหมากมีดังนี้

กาลครั้งหนึ่ง เมืองไทยกำลังว่างผู้ปกครองแผ่นดิน และไม่มีรัชทายาทที่จะสืบราชสมบัติต่อ ดังนั้นบรรดาสมณชีพราหมณ์จึงพร้อมกันกระทำพิธีเสี่ยงเรือสุวรรณหงส์เอกชัย บรรทุกเครื่องเบญจราชกกุธภัณฑ์ครบถ้วน เพื่อเสาะหาผู้มีบุญวาสนามาเป็นพระเจ้าแผ่นดิน เรือแล่นไปถึงสถานที่แห่งหนึ่ง ที่ริมฝั่งมีเด็กเลี้ยงโคกำลังชุมนุมเล่นกันอยู่ เรือสุวรรณหงส์หาได้แล่นต่อไปไม่ แม้ฝีพายจะพายเท่าไรก็ไม่เขยื้อน พราหมณ์เห็นเช่นนั้นก็สังหรณ์ใจ จึงเข้าไปในกลุ่มเด็กเลี้ยงโคนั้น เห็นเด็กคนหนึ่งท่าทางฉลาด พูดจาโต้ตอบฉะฉาน ชะรอยจะเป็นผู้มีบุญวาสนา จึงได้เชิญเด็กคนนั้นมาราชาภิเษกเป็นพระเจ้าแผ่นดิน และถวายพระนามว่า พระเจ้าสายน้ำผึ้ง

พระเจ้าสายน้ำผึ้งรักษาบ้านเมืองเป็นปรกติสุข และพระองค์ก็ทรงเจริญวัยเป็นหนุ่มใหญ่ อยู่มาครั้งหนึ่งพระองค์เสด็จประพาสเมืองจีนด้วยเรือพระที่นั่งโดยลำพังพระองค์เอง การเดินทางเรียบร้อยจนชาวจีนเห็นเป็นอัศจรรย์ จึงทูลพระเจ้ากรุงจีนว่า พระเจ้าแผ่นดินไทยองค์นี้มีบุญญาธิการมาก พระเจ้ากรุงจีนทอดพระเนตรเห็นอภินิหารก็ทรงโสมนัส จึงอัญเชิญให้พระเจ้าสายน้ำผึ้งอภิเษกกับพระนางสร้อยดอกหมาก พระธิดาของพระองค์

พระเจ้าสายน้ำผึ้งพาพระนางสร้อยดอกหมากเสด็จกลับมาเมืองไทย พอถึงปากน้ำพระองค์ก็รีบเสด็จเข้าพระนครก่อนแล้วจึงจัดขบวนแห่ให้สมเกียรติไปรับพระนาง แต่พระเจ้าสายน้ำผึ้งทรงมีราชกิจยุ่งอยู่ ไม่ได้

เสด็จไปรับด้วย พระนางสร้อยดอกหมากทรงน้อยพระทัย ไม่ยอมเสด็จขึ้นจากเรือ พระเจ้าสายน้ำผึ้งต้องเสด็จไปรับเอง เมื่อไปถึงก็ทรงกล่าวสัพยอกว่า “เมื่อไม่อยากขึ้นก็จงอยู่ที่นี่เถิด” พระนางสร้อยดอกหมากทรงน้อยพระทัยเป็นทุนอยู่แล้ว เมื่อได้ฟังรับสั่งของพระเจ้าสายน้ำผึ้งเช่นนั้น จึงทรงกลั้นใจตายด้วยความโทมนัสเป็นที่ยิ่ง พระเจ้าสายน้ำผึ้งทรงเสียพระทัยมาก จึงโปรดเกล้า ฯ ให้เชิญพระศพของพระนางขึ้นมาพระราชทานเพลิง และทรงสร้างวัดขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์ ชื่อว่า “วัดพระนางเชิญ” แล้วเพี้ยนเป็น “วัดพนัญเชิง” หรือ “วัดพระนางเชิง”

"โธ่! คำพูดเพียงประโยคเดียวแท้ ๆ ฆ่าคนได้" ดวงแก้วอุทาน

"ก็นี่แหละที่ครูบอกว่าเป็นตัวอย่างการพูดต้องพิเคราะห์ดูอารมณ์ของคนฟังอย่างไรล่ะ พระนางสร้อยดอกหมากพลัดบ้านพลัดเมืองมาก็ว้าเหว่อยู่แล้ว หวังพึ่งพระเจ้าสายน้ำผึ้งเท่านั้น เมื่อมาถึงเมืองไทย พระเจ้าสายน้ำผึ้งก็รีบเสด็จเข้าพระนครก่อน พระนางสร้อยดอกหมากก็คงจะทรงคิดไปต่าง ๆ นานาว่า พระเจ้าสายน้ำผึ้งอาจจะมีมเหสีหรือนางสนมกำนัลในที่โปรดปราน พอมาถึงก็ต้องรีบเสด็จไปหา มิหนำซ้ำจัดขบวนแห่มารับก็ไม่เสด็จมารับเสียอีก พระนางก็ต้องทรงน้อยพระทัย ยิ่งได้ฟังรับสั่งของพระเจ้าสายน้ำผึ้งก็ยิ่งต้องทรงน้อยพระทัยเป็นทวีคูณ"

"เพื่อน ๆ ของฉันหลายคนโกรธกันเพราะพูดไม่คิด พูดไม่นึกถึงคนฟังบ่อย ๆ ค่ะ" ดวงแก้วเสริม ขณะนั้น เสียงสัญญาณบอกเวลาเข้าเรียนดังขึ้น

"ฉันกราบขอบพระคุณครูเป็นอย่างยิ่งค่ะ ที่กรุณาเล่าเรื่องสนุกมีทั้งความรู้และข้อคิดให้ฟัง" ดวงแก้วพนมมือไหว้

"ไม่เป็นไร ถ้าอยากฟังอีกก็มาหาครู จะเล่าให้ฟัง รีบไปเข้าเรียนเถอะ"

"ค่ะ วันหลังฉันจะชวนเพื่อน ๆ มาฟังครูเล่าเกร็ดสนุก ๆ ให้ฟังอีกค่ะ"

แบบฝึก

๑. การพูดเพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจถูกต้องนั้น จะต้องออกเสียงให้ถูกต้องชัดเจนทุกพยางค์

ฝึกอ่านและสังเกต

๑.๑ คำที่ออกเสียงตัวสะกดพยางค์หน้าเป็น อะ กึ่งเสียง

อุปมา อุปไมย สัพยอก สกปรก

๑.๒ คำที่มีรูปคำคล้ายกัน แต่ออกเสียงต่างกัน

ปรกติ	อ่านว่า	ปรก–กะ–ติ
ปกติ	”	ปะ–กะ–ติ
ภริยา	”	พะ–ริ–ยา
ภรรยา	”	พัน–ยา หรือ พัน–ระ–ยา
มรรยาท	”	มัน–ยาด
มารยาท	”	มา–ระ–ยาด

๒. กลุ่มคำที่สร้างขึ้นให้มีความหมายลึกซึ้ง ต้องแปลหรือตีความหมายให้ถูก อธิบายให้ชัดเจนจึงจะเข้าใจความหมายถูกต้องเรียกว่าสำนวนภาษา

ฝึกอ่านและสังเกต

หยั่งดูชั้นเชิง หยั่ง – วัด คะเน กะ

ชั้นเชิง – ท่าที ความสามารถ

ความหมาย กระทำการเพื่อคะเนความสามารถ เช่น
ตัวละครพูดเพื่อ**หยั่งดูชั้นเชิง**

คงแก่เรียน คง – มีอยู่
แก่เรียน – เรียนมามาก เรียนมานาน

ความหมาย มีความรู้มาก เรียนมามาก เช่น
ลกเจ๊กประคารมกับผู้**คงแก่เรียน**อย่างขงเบ้ง

แตกทัพ แตก – กระจาย แยก
ทัพ – กองทหาร

ความหมาย ทัพแตก พ่ายแพ้ทั้งกองทัพ เช่น
โจโฉ**แตกทัพ**เรือ

ถือโอกาส ถือ – จับ ยึด ยึดเอา
โอกาส – ที่ว่าง ช่อง ทาง เวลาที่เหมาะ

ความหมาย ทำสิ่งที่ต้องการจะทำทันทีเมื่อมีโอกาส เช่น
พอไม่มีใครมองเขาก็**ถือโอกาส**หยิบของนั้นมา

แข็งเมือง แข็ง – กล้า ไม่อ่อน
เมือง – จังหวัด ประเทศ

ความหมาย แข็งข้อ กลับตั้งเป็นอิสระ ไม่ยอมเป็นเมืองขึ้น เช่น
หัวเมืองต่าง ๆ พากัน**แข็งเมือง**ชิงความเป็นใหญ่

๓. **คำพูดแสดงความหมายโดยนัย ใช้เพื่อให้รู้เรื่องดี เฉพาะคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องเท่านั้น หรือไม่พูดถึงเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยตรงแต่ก็ทำให้ผู้ฟังเข้าใจได้**

ฝึกอ่านและสังเกต

๑. ขงเบ้งพูดว่า "ท่านนี้หรือชื่อว่าลกเจ๊ก เมื่อยังเด็กลักส้มเขาเอาไปให้แก่มารดา...." เป็นคำพูดข่มขวัญแสดงเป็นนัยว่าตนคงแก่เรียนกว่าอย่ามาสู้คารม

๒. คำอื่น ๆ ที่ชอบพูดกันในชีวิตประจำวัน เช่น "ฉันอาบน้ำร้อนมาก่อน" หมายความว่า เกิดมาก่อน มีประสบการณ์มากกว่า

๔. สำนวนเปรียบเทียบทำให้ผู้ฟังเข้าใจความหมายลึกซึ้ง เข้าใจเรื่องได้แจ่มชัดขึ้น เพราะมักจะนำความเป็นจริง เหตุการณ์หรือเรื่องราวที่รู้กันทั่วไปมาอ้างอิงยกตัวอย่าง เรียกว่า อุปมา

ฝึกอ่านและสังเกต

๑. เหมือนลูกไก่อยู่ในกำมือ จะบีบก็ตายจะคลายก็รอด

๒. เหมือนหมู่แมลงเม่ากำลังถลาร่อนเข้าสู่กองไฟอันร้อนแรง ที่ไหนจะเหลือรอดกลับไป

๕. การพูดหรือเขียนเพื่อให้ผู้ฟังรับรู้หรือปฏิบัติตาม จะต้องเลือกใช้คำและประโยคให้เหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล

ฝึกอ่านและสังเกต

๕.๑ คำสั่ง

ห้ามเดินลัดสนาม

อย่านำอาหารและเครื่องดื่มเข้าห้องสมุด

๕.๒ ขอร้อง

โปรดช่วยกันรักษาความสะอาด

"ครูกรุณาเล่าประวัติของลกเจ๊กให้ฉันฟังได้ไหมคะ" ดวงแก้วขอร้อง

๕.๓ สอน ตักเตือน และให้ข้อคิด

"การที่ระลึกถึงแม่นั้น นับว่าเป็นจิตที่งดงามก็จริงอยู่ แต่ถ้าประสงค์จะเอามาฝาก ก็ควรขอเจ้าของเสียก่อน ต่อนี้ไปจะหยิบฉวยข้าวของของผู้ใด ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของแล้วจึงค่อยถือเอา"

๕.๔ ขอโทษ

"ฉันขอโทษที่มารบกวนครูค่ะ" มานีพูด

"ฉันขอโทษนะที่แกว่งไม้ไปโดนเธอ ฉันไม่เจตนาเลย เสียใจจริง ๆ" ปิติพูด

๕.๕ ขอบคุณ ขอบใจ

"ฉันกราบขอบพระคุณคุณครูเป็นอย่างยิ่งค่ะ" ดวงแก้วพูด

"ฉันขอบใจเพื่อนทุกคนที่ให้กำลังใจค่ะ" จันทรพูด

๖. การถาม ต้องเลือกใช้คำและใช้วิธีถามให้ถูกต้อง จึงจะได้คำตอบตรงตามที่ต้องการ และการตอบก็ต้องตอบให้ตรงกับที่ผู้ถามต้องการรู้

ฝึกอ่านและสังเกต

๖.๑ ใคร

ถาม ใครลักส้ม ลักส้มของใคร ลักส้มไปให้ใคร
(คำถามที่ต้องการคือชื่อคนที่แสดงกิริยา)

ตอบ **ลกเจ๊ก**ลักส้ม ส้มของ**อ้วนสุด** ลักส้มไปให้**มารดา**

๖.๒ อะไร

ถาม ลกเจ๊กลักอะไร (ต้องการทราบคำนามที่เป็นสิ่งของ)

ตอบ ลกเจ๊กลัก**ส้ม**

๖.๓ ที่ไหน

ถาม ลกเจ๊กลักส้มที่ไหน (ต้องการทราบคำนามที่เป็นสถานที่)

ตอบ ลกเจ๊กลักส้มที่**บ้านของอ้วนสุด**

ถาม ลักส้มไว้ที่ไหน (ต้องการทราบคำนามที่เป็นสถานที่)

ตอบ ลักส้มซ่อนไว้**ในแขนเสื้อ**

๖.๔ เมื่อไร

ถาม ลกเจ๊กลักส้มเมื่อไร (ต้องการทราบเวลา)

ตอบ ลักส้ม**ตั้งแต่ยังเป็นเด็ก**

๖.๕ ทำไม

ถาม ไฉนจึงลักส้ม ทำไมจึงลักส้ม ลักส้มทำไม (ต้องการทราบเหตุผล)

ตอบ เพราะเอาส้มไปให้มารดา

เพราะความรักมารดา

เพราะความกตัญญู

เพราะ.....

๖.๖ อย่างไร

ถาม ลักอย่างไร (ต้องการทราบวิธีการ)

ตอบ ลักโดยเอาข่อนไว้ในแขนเสื้อ

บทที่ ๑๐

สังข์ศิลป์ชัย

มานีมาถึงโรงเรียนแต่เช้า เห็นนิพัทธ์เพื่อนนักเรียนชายนั่งหน้าเศร้าอยู่ที่โต๊ะในห้องเรียนเพียงคนเดียว มานีรู้สึกเห็นใจเขามาก เพราะพ่อกับแม่ของนิพัทธ์หย่าร้างแยกกันอยู่หลายเดือนแล้ว นิพัทธ์อยู่กับแม่ ส่วนน้องสาวของเขาต้องไปอยู่กับพ่อที่ต่างจังหวัด ตั้งแต่พ่อกับแม่แยกกันนิพัทธ์ก็เหงาหงอย เรียนหนังสือเลวลง ครูประจำชั้นและเพื่อน ๆ คอยปลอบใจอยู่เสมอ

มานีเปิดกระเป๋าหนังสือหยิบหนังสือเล่มเล็ก ๆ ออกมาเล่มหนึ่ง แล้วเดินไปหานิพัทธ์

"กินข้าวเช้าหรือยังจ๊ะนิพัทธ์"

นิพัทธ์หันมาพยักหน้า "กินแล้วจ้ะ ขอบใจมานีมาก"

"ตอนนี้ยังเช้าอยู่ อีกนานกว่าโรงเรียนจะเข้า เธอลองอ่านหนังสือเล่มนี้ดูไหมจ๊ะนิพัทธ์ รับรองว่าสนุกจริง ๆ"

"หนังสือเรื่องอะไรจ๊ะ" นิพัทธ์เอื้อมมือมารับหนังสือแล้วพลิกดูหน้าปก "อ้อ เรื่องสังข์ศิลป์ชัย ชื่อแปลกดี ขอบใจมาก เธอขอยืมมาจากห้องสมุดใช่ไหม"

"ใช่จ้ะ แต่ยังมีเวลาอีกสองวันจึงจะหมดกำหนด เธออ่านเถอะ"ว่าแล้วมานีก็เดินออกไปจากห้อง

นิพัทธ์จึงเปิดหนังสืออ่าน ตอนแรก ๆ จิตใจของเขาไม่เป็นปรกติจึงไม่รู้สึกสนุก แต่พออ่านต่อไปก็ลืมความเศร้าหมองเสียสิ้น เรื่องสังข์ศิลป์ชัย มีดังนี้

สังข์ศิลป์ชัยเป็นโอรสท้าวเสนากุฏกับนางปทุม นางปทุมมีพี่สาวหกคน และเป็นมเหสีของท้าวเสนากุฏทุกคน ท้าวเสนากุฏต้องการมีโอรสเป็นรัชทายาท จึงให้มเหสีทั้งเจ็ดและบรรดานางสนมกำนัลบวงสรวงขอลูก นางไกรสรซึ่งเป็นสนมมีลูกก่อน แต่ลูกนั้นเกิดมาเป็นราชสีห์หาเป็นมนุษย์ไม่ มีชื่อว่า สิงหรา มเหสีทั้งเจ็ดมีโอรสเป็นมนุษย์ โอรสของมเหสีองค์ที่หนึ่งชื่อ ศรีสันท์ มีนิสัยเลวทรามมาก ส่วนโอรสของ

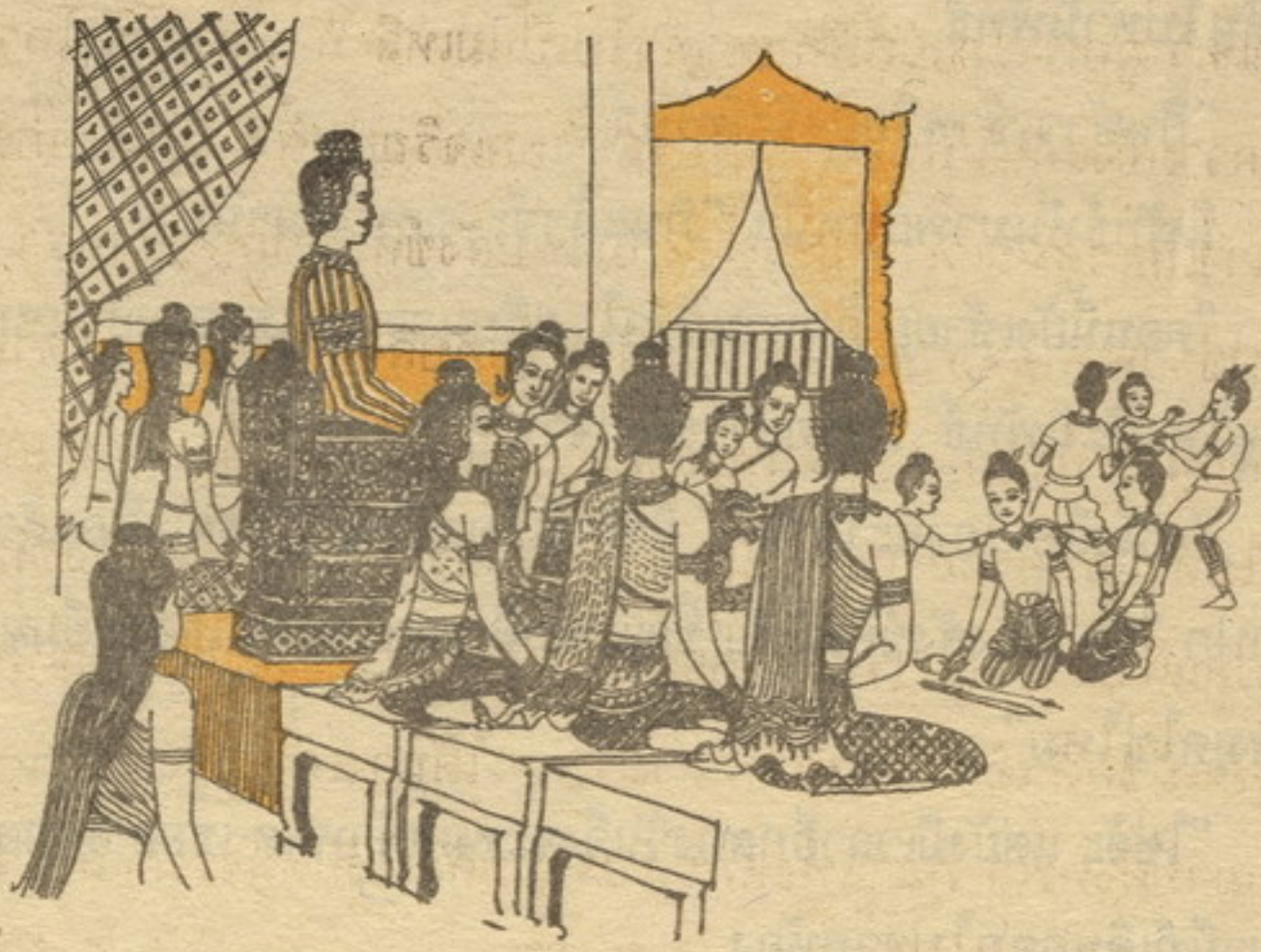

นางปทุมมเหสีองค์ที่เจ็ดชื่อ สังข์ศิลป์ชัย ถึงแม้จะเป็นมนุษย์ แต่มีความมหัศจรรย์ต่างจากคนอื่น ๆ คือมีสังข์ ศรกับพระขรรค์เป็นคู่บุญมาด้วย นางทั้งหกเห็นน้องสาวได้ราชกุมารมีบุญญาธิการผิดกับลูกของตนก็คิดริษยา จึงติดสินบนโหรให้พยากรณ์ว่าสังข์ศิลป์ชัยกับสิงหราเป็นกาลกิณี ให้ขับออกไปเสียจากเมืองทั้งแม่และลูก ท้าวเสนากุฏถูกแรงยุก็เชื่อ จึงขับไล่นางทั้งสองไปพร้อมกับโอรส นางปทุมและนางไกรสรจึงพาโอรสซัดเซพเนจรไปตามยถากรรม สังข์ศิลป์ชัยเป็นผู้มีบุญญาธิการ พระอินทร์จึงลงมาเนรมิตเมืองที่มั่งคั่งสวยงามให้อยู่

ตั้งแต่ท้าวเสนากุฏยังไม่มีมเหสี มีน้องสาวอยู่คนหนึ่งชื่อนางเกสรสุมณฑา ถูกพระยายักษ์ลักพาตัวไปเป็นมเหสี ท้าวเสนากุฏโกรธมากเก็บความคั่งแค้นไว้ในอก พอโอรสทั้งหกเจริญวัยขึ้น จึงให้ออกติดตามหานางเกสรสุมณฑา กุมารทั้งหกมาพบสังข์ศิลป์ชัยกับสิงหรา จึงลวงให้ไปช่วยพวกตนตามหาอา สังข์ศิลป์ชัยกับสิงหราจึงลามารดาทั้งสองไปกับกุมารทั้งหก การเดินทางไปเมืองยักษ์มีความลำบากมากเพราะเต็มไปด้วยอันตราย กุมารทั้งหกกลัวอันตรายไม่กล้าไป สังข์ศิลป์ชัยจึงไปคนเดียว ให้กุมารทั้งหกคอยอยู่ที่ฝั่งทะเลโดยให้สิงหราอยู่เป็นเพื่อน สังข์ศิลป์ชัยดั้นด้นผจญภัยติดตามไปจนได้นางเกสรสุมณฑาและธิดากลับมาที่ฝั่งทะเล กุมารทั้งหกริษยาสังข์ศิลป์ชัยคิดจะฆ่าเสีย วันหนึ่งสิงหราออกไปหาอาหาร ศรีสันท์จึงออกอุบายลวงฆ่าสังข์ศิลป์ชัย คำกลอนตอนนี้มีว่า

เมื่อนั้น
พาเที่ยวเลี้ยวเลียบเวียนวง
หยิบศิลามาทิ้งลงไปดู
ชะโงกตามลงไปใจทึกทึก
จึงร้องเรียกพระสังข์ศิลปชัย
ว่าพลางพรั่งพร้อมเข้าล้อมตัว
ทำชี้โว้ชี้เว้ด้วยเล่ห์กล
ตรงมือนั่นแน่แลแวววาว
ต่างเข้ายืนเคียงเมียงเขม้น
จึงผลักพระสังข์ศิลปชัย
ศรีสันท์ครั้นเห็นพระสังข์หลง
พบเหวดังประสงค์จำนงนึก
เอียงหูคอยฟังไม่ดังกึก
แลลึกเป็นหมอกมืดมัว
มาดูเหวใหญ่มิใช่ชั่ว
อย่ากลัวเลยพี่อยู่นี่แล้ว
ลางคนหลอกลวงว่าดวงแก้ว
เห็นแล้วหรือยังถอยหลังไย
ครั้นเห็นงวยงงหลงใหล
ตกลอยลงไปในเหวนั้น

แล้วกุมารทั้งหกคนจึงพานางเกสรสุมณฑาและธิดาไปเฝ้าท้าวเสนากุฎ และทูลว่าพวกตนทั้งหกคนเป็นผู้ไปพาอามาได้ ท้าวเสนากุฎชื่นชมยินดีมาก แต่นางเกสรสุมณฑาทูลคัดค้านว่า

เมื่อนั้น *นางเกสรสุมณฑาก็ทูลเถียง*
เออช่างกระไรไม่ไล่เลียง *เมื่อความจริงแท้เที่ยงอยู่เช่นนี้*
น้องจะขอถามเนื้อความหลัง *แต่ข้ายังไปอยู่ด้วยยักษี*
ที่ชื่อนางปทุมนารี *กับไกรสรเทวีทั้งสองนั้น*
พระพี่รู้จักนางบ้างหรือไม่ *เขาว่าอรไทอยู่ไพรสัณฑ์*
อันลูกนางปทุมแจ่มจันทร์ *นามนั้นชื่อว่าสังข์ศิลปไชย*
อีกเจ้าสิงหราลูกไกรสร *ทั้งสองทรงฤทธิรอนจะหาไหน*
บอกว่าบิดาบัญชาใช้ *ให้ไปรับข้ามาธานี*
เจ้าชักวงศ์พงศ์พันธุ์ให้รู้จัก *จึงแจ้งว่าหลานรักทั้งสองศรี*
อันโอรสหมดแล้วหรือยังมี *พระพี่จงรำลึกตรึกตรา*

ฟังเอยฟังความ *เอ๊ะงามจะจริงเหมือนเจ้าว่า*
อันปทุมนั้นเมียของพี่ยา *อยู่ด้วยกันมาจนมีครรภ์*
ลูกคลอดผิดคนทั้งแผ่นดิน *มือถือสังข์ศิลปแลพระขรรค์*
อีจัญไรไกรสรทาสีนั้น *ลูกมันชั่วจริงเป็นสิงหรา*
โหรเฒ่าเขาว่าอุบาทว์เมือง *พี่แค้นเคืองขับไล่ไปเสียป่า*
อ่อ อ้ายลูกอีปทุมมา *มันไปรับขนิษฐาไม่รู้เลย*
แล้วถามโอรสเล่าตามเค้าเงื่อน *จริงเหมือนอาว่าหรือลูกเอ๋ย*
พ่อหลับตาว่าเจ้าเฝ้าชมเชย *ไม่บอกให้รู้เลยแต่เดิมที*

ศรีสันท์ก็เถียงว่าไม่เป็นความจริง นางเกสรสุมณฑาแค้นเคืองมากจึงจะพาธิดาหนีไปอยู่กับนางปทุมและนางไกรสร ท้าวเสนากุฎจึงต้องพาไปเพื่อพิสูจน์ความจริงด้วย

กล่าวถึงสังข์ศิลป์ชัย เมื่อตกลงไปในเหวแล้ว สิงหรากลับจากหาอาหารมาไม่พบก็เที่ยวตามหา เมื่อไม่พบจึงกลับไปยังบ้านเมือง และเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นให้มารดาทั้งสองคนฟัง นางปทุมและนางไกรสรเสียใจมากถึงแก่สิ้นสติสมประดี พอฟื้นขึ้นมาเห็นสังข์ศรและพระขรรค์ยังอยู่จึงคิดว่าสังข์ศิลป์ชัยคงไม่เป็นอันตราย เหตุการณ์ก็เป็นไปตามที่ทั้งสองนางคาดคิดไว้ พระอินทร์ลงมาช่วยสังข์ศิลป์ชัยขึ้นมาจากเหวและพาไปส่งถึงเมือง มารดาทั้งสองคนพอทราบเรื่องราวต่าง ๆ จากสังข์-ศิลป์ชัยจึงเตือนลูกทั้งสองให้ระมัดระวังอันตรายจากกุมารทั้งหกคน

เมื่อวันที่ท้าวเสนากุฎกับนางเกสรสุมณฑาและธิดาออกมาตามหาที่อยู่ของนางปทุมนั้น สังข์ศิลป์ชัยก็ชวนสิงหราลามารดาทั้งสองคนออกไปเที่ยวป่า ในที่สุดก็ได้พบกับนางเกสรสุมณฑาและท้าวเสนากุฎเมื่อพ่อกับลูกรู้จักกัน ทุกคนก็มีความยินดีเป็นอันมาก ท้าวเสนากุฎทราบความจริงทั้งหมดแล้ว จึงขอให้สังข์ศิลป์ชัยและสิงหราพาไปรับนางปทุมและนางไกรสรกลับบ้านเมือง แต่สังข์ศิลป์ชัยและสิงหราไม่แน่ใจว่ามารดาหายโกรธพระบิดาแล้ว จึงกลับไปดูลาดเลาก่อน โดยให้ท้าวเสนากุฎกับนางเกสรสุมณฑาพร้อมทั้งธิดารออยู่นอกเมืองก่อน สังข์-ศิลป์ชัยกับสิงหรากลับไปหามารดาทั้งสองคนแล้วพยายามวิงวอน ดังคำกลอนกล่าวว่า

"ถ้าแม้นพระพ่อมาง้องอน มารดรจะดีด้วยหรือไม่
จะมึนตึงขึ้งโกรธกันทำไม ลูกยาจะใคร่ให้ดีกัน
ไม่คิดสงสารข้ากำพร้าพ่อ มีแต่หัวร่อเย้ยหยัน
ลูกทุกข์ร้อนนอนละเมอไม่เว้นวัน เห็นจะอาสัญเสียเที่ยงแท้
นิจจาเอ๋ยแต่กำเนิดเกิดมา มิได้เห็นบิดาว่าหนุ่มแก่
ลูกไม่แกล้งว่าสาระแน พระแม่ทั้งสองจงตรองดู"

นางปทุมกับนางไกรสรโกรธเคืองเป็นอันมาก ยืนยันว่าเป็นตายร้ายดีอย่างไรก็จะไม่ขอคืนดีกับท้าวเสนากุฎอย่างแน่นอน สังข์ศิลป์ชัยกับสิงหราจนปัญญามิรู้ที่จะทำอย่างไรจึงใช้วิธีสุดท้าย

ว่าพลางทางชักพระขรรค์แก้ว จะเชือดคอเสียแล้วให้ลับชื่อ
สิงหราคว้าเชือกที่ผูกมือ จะปืนขึ้นบนขื่อผูกคอตาย

ทั้งสองนางตกใจ

ว่าพลางนางยุดพระขรรค์ไว้ สังข์ศิลป์ชัยทำว่าอย่าจู้จี้
นางกลัวลูกตายวายชีวี จึงว่าแม่จะดีด้วยบิดา

สังข์ศิลป์ชัยกับสิงหราดีใจ รีบกลับออกไปเชิญพระบิดาเข้ามาในเมือง ท้าวเสนากุฎจึงอ้อนวอนขอคืนดีกับนางทั้งสอง

อนิจจาเจ้าปทุมของผัวเอ๋ย มาเชือนเฉยผินหลังนั่งนิ่ง
เมื่อตะกี้พี่แปลกเจ้าจริงจริง ด้วยงามยิ่งกว่าเก่าเป็นเท่าไร
อันโทษตัวผัวผิดเป็นล้นพ้น เพราะเชื่อคนยุยงหลงใหล
เจ้าจงเงื่อดดังดอดใจ อย่าได้ถือโกรธคุมโทษทัณฑ์
บัดนี้ผัวกลับมารับเจ้า จงคืนเข้านิเวศน์เขตขัณฑ์
อีกคนชั่วตัวร้ายเหล่านั้น ทั้งเจ็ดชั่วโคตรมันจะบรรลัย

ในที่สุดเหตุการณ์ก็แจ่มใส นางทั้งสองยอมคืนดีด้วย ท้าวเสนากุฎจึงพานางทั้งสี่คนและโอรสทั้งสองกลับไปยังบ้านเมือง เมื่อไปถึงก็ให้นำกุมารทั้งหกคนและมเหสีทั้งหกคนมาสอบสวนจนได้ความจริง ท้าวเสนากุฎจึงสั่งให้ประหารชีวิตเสีย รวมทั้งโหรผู้รับสินบนด้วย แต่นางปทุมและสังข์ศิลป์ชัยไม่คิดพยาบาทจองเวร จึงขออภัยโทษให้ ทั้งหมดจึงรอดชีวิตและกลับตัวเป็นคนดี ทุกคนก็อยู่ด้วยกันอย่างเป็นสุขสืบมา

วันนั้นนิพัทธ์เรียนหนังสือด้วยจิตใจที่ผ่องแผ้ว เขาเรียนหนังสือรู้เรื่องดีกว่าทุก ๆ วัน พอว่างเขาก็ครุ่นคิดหาวิธีที่แยบยลจะให้พ่อกับแม่คืนดีกัน น้องสาวของเขาที่ไปอยู่กับพ่อเขียนจดหมายมาเล่าให้เขาฟังว่าพ่อยังคิดถึงแม่อยู่เสมอและยังไม่คิดจะแต่งงานใหม่ นิพัทธ์เองก็สังเกตเห็นว่าแม่ก็ยังรักอาลัยและคิดถึงพ่ออยู่เช่นกัน แต่ต่างคนต่างมีทิฐิ

พอเลิกเรียนนิพัทธ์เอาหนังสือไปคืนให้มานี "ขอบใจมากนะจ๊ะมานี เรื่องสังข์ศิลป์ชัยสนุกมาก" มานียิ้ม "สนุกมากหรือจ๊ะ"

"จ้ะ แล้วฉันขอบใจมานีเป็นพิเศษอีกด้วยที่ทำให้ฉันได้ความคิดอะไรดี ๆ หลายอย่าง ก่อนนี้ฉันคิดอะไรไม่ออกเลย รู้สึกอัดอั้นตันใจไปเสียทุกอย่าง ได้แต่กลุ้มอกกลุ้มใจอยู่คนเดียว"

"ฉันดีใจที่เธอได้ความคิด หวังว่าเธอคงแก้ปัญหาได้นะจ๊ะนิพัทธ์ ฉันเอาใจช่วย ขอให้เธอทำได้สำเร็จ"

แบบฝึก

๑. คำบางคำมีความหมายอย่างเดียวกัน บางคำมีความหมายใกล้เคียงกัน ต้องเลือกใช้ให้ถูกต้องตามความหมาย เหมาะกับกาลเทศะและบุคคล

ฝึกอ่านและสังเกต

ตาย – ถึงแก่กรรม มรณภาพ อาสัญ สวรรคต ฯลฯ

กิน – รับประทาน ฉัน เสวย

พูดไม่จริง – พูดปด พูดเท็จ พูดหลอกลวง โกหก

ทาย – เดา คาดคะเน ทำนาย พยากรณ์

โกรธ – ขัดเคือง โมโห เคียดแค้น

เลว – ชั่ว ต่ำช้า ไม่ดี ทราม อุบาทว์

๒. คำบางคำที่นำมาใช้ในบทร้อยกรอง บางครั้งต้องการให้เสียงไพเราะ มีเสียงสัมผัส มีพยางค์ครบตามบังคับ อาจแปลความหมายหรือไม่แปลก็ได้

ฝึกอ่านและสังเกต

ยา –ใช้ต่อท้ายคำในคำราชาศัพท์ เช่นพระเจ้าลูกยาเธอ...
พระเจ้าน้องยาเธอ...หมายถึง เจ้านายที่เป็นชาย
– มักใช้ต่อท้ายในคำประพันธ์ว่า พี่ยา น้องยา ลูกยา ทำให้ฟังไพเราะ เช่น

จะมืนตึงขึ้งโกรธกันทำไม **ลูกยา**จะใคร่ให้ดีกัน

อา – ปกติหมายถึงน้องของพ่อ แต่เมื่อใช้ต่อท้ายคำในคำประพันธ์อาจไม่ต้องแปลความหมาย เช่น

ดีแล้วแก้วแม่**อา**

นา	– เสียรู้เร่งดำรง	ความสัตย์ ไว้**นา**
นอ	– ขุนศึกจอมทแกล้ว	ประเทศ ไทย**นอ**
แล	– ล้วนแต่สุจริตไพ	บูลย์เลิศ เหลือ**แล**
แฮ	– ทัพอะแซหวุ่นกี้	มารอน ราน**แฮ**
เอย	– อายุท่านจอมเดช	แม่ทัพ พม่า**เอย**

๓. การใช้คำพ้องเสียงต้องพิจารณาเลือกความหมายให้ตรงกับเรื่องราวที่ต้องการ

ฝึกอ่านและสังเกต

นาค – หมายถึงสัตว์ในนิยาย เป็นงู มีหงอน
นาก – สัตว์สี่เท้าชนิดหนึ่ง เที่ยวหาปลากินในน้ำ
ต้นโพธิ์ – ต้นไม้ที่พระพุทธเจ้าได้ประทับภายใต้แล้วได้ตรัสรู้
ต้นโพ – ต้นไม้ชนิดหนึ่ง มีลักษณะเดียวกับต้นโพธิ์
ขัณฑ์ – เขตแดน
ขรรค์ – มีด

๔. การใช้คำซ้ำ บางครั้งไม่ใช้ไม้ยมก แต่เขียนคำนั้นซ้ำอีก

ฝึกอ่านและสังเกต

๔.๑ ในร้อยกรองไม่ใช้ไม้ยมก

เมื่อตะกี้พี่แปลกเจ้า**จริงจริง**
ตรงมือนั่นแน่แล**แววแวว**
ชะโงกตามลงไปใจ**ทึกทึก**

๔.๒ นานา เป็นคำเดียวกัน จะใช้ไม้ยมกไม่ได้ เช่น

ต่าง ๆ นานา ต้นไม้นานาพันธุ์ ฯลฯ

๔.๓ การเขียนคำซ้ำเพื่อเน้นความรู้สึก ไม่ต้องใช้ไม้ยมก

ใช้ไม้ยมก	**ไม่ใช้ไม้ยมก**
– ใจเต้นตึก ๆ (อ่านติดกัน)	– ใจเต้นตึก ... ตึก
– เจ้านิลเดินดังกุบกับ ๆ	– เจ้านิลเดินดัง ... กุบกับ ... กุบกับ
– เสียงน้ำตกดังซ่า ๆ	– เสียงน้ำตกดังซ่า ... ซ่า

๕. การผูกประโยคให้ได้ความชัดเจน ต้องใช้คำมาต่อโยงคำหรือกลุ่มคำให้ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน ทำให้รู้ว่าคำที่ตามมาข้างหลังนั้นเกี่ยวข้องกับคำข้างหน้า คำชนิดนี้เรียกว่า คำต่อหรือคำบุพบท

ฝึกอ่านและสังเกต

๕.๑ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำกับคำ

วีระอยู่**กับ**ลุง

เขาให้เงิน**แก่**ลูก

ฉันรักมานี เขาดี**ต่อ**ฉัน

ฉันถวายภัตตาหาร**แด่**พระภิกษุ

๕.๒ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำและกลุ่มคำในประโยค

โอรส**ของ**มเหสีองค์ที่หนึ่ง

นิพัทธ์ลืมความเศร้าหมอง**ตั้งแต่**อ่านเรื่องสังข์ศิลป์ชัย

นางปทุมและนางไกรสรเสียใจมาก**ถึงแก่**สิ้นสติสมประดี

ขุนดาบผู้เกรียงไกร**แห่ง**ลุ่มน้ำน่าน

หนังสืออ่านนอกเวลา

หนังสือส่วนนี้เป็นส่วนที่ให้นักเรียนอ่านนอกเวลาเรียน นักเรียนจะใช้เวลาว่างตอนใดอ่านก็ได้ จะอ่านจบในคราวเดียวหรืออ่านหลายครั้งจึงจบก็ได้ เมื่ออ่านจบแล้วให้ทำกิจกรรมท้ายเรื่องด้วย

การให้นักเรียนอ่านหนังสือนอกเวลานี้ก็เพื่อให้ได้อ่านเรื่องที่สนุกสนานเพิ่มเติมจากหนังสือเรียน นักเรียนจะได้มีความรู้กว้างขวางยิ่งขึ้นกว่าเดิม และฝึกฝนตนเองให้สนใจอ่านหนังสืออยู่เสมอ แม้เมื่อการศึกษาเล่าเรียนในโรงเรียนเสร็จสิ้นไปแล้วก็จะได้มีนิสัยรักการอ่านติดตัวอยู่ เพราะการอ่านทำให้มีความรู้ ความคิด มีความเฉลียวฉลาดทันต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ทำให้ตนเองมีความเจริญก้าวหน้าขึ้นตามลำดับ นักเรียนจึงต้องฝึกฝนตนเองให้รักการอ่านจนติดเป็นนิสัย

บทละครพูดคำกลอน
เรื่อง
พระร่วง
องก์ที่ ๒ ตอนที่ ๑ และตอนที่ ๒

บทนำเรื่อง

บทละครพูดคำกลอนเรื่องพระร่วงนี้ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ทรงพระราชนิพนธ์ขึ้นใหม่เพื่อให้สมาชิก**เสือป่า**และผู้ที่ไม่เคยฝึกหัดรำละครแบบเก่าเล่นได้ เพราะบทพระราชนิพนธ์ที่เคยทรงไว้ก่อนนั้น เป็นบทสำหรับการเล่นละครรำแบบเก่า

บทละครพูดเรื่องพระร่วงนี้เป็นบทพระราชนิพนธ์ที่กล่าวถึงความเฉลียวฉลาดและความสามารถของพระร่วงพ่อเมือง เมืองละโว้ (เมืองลพบุรีในปัจจุบัน) จนภายหลังได้เป็นกษัตริย์ครองกรุงสุโขทัย และมีกษัตริย์สืบพระวงศ์เป็นลำดับมาจนเปลี่ยนราชธานีเป็นอยุธยาและรัตนโกสินทร์อยู่ทุกวันนี้

เพื่อให้นักเรียนอ่านบทละครพูดคำกลอนเรื่องพระร่วงเข้าใจได้ชัดเจน นักเรียนควรได้ทราบความเป็นมาของเรื่องพระร่วงตามตำนานและการสันนิษฐานทางโบราณคดีด้วยดังนี้

เมื่อประมาณ พ.ศ. ๑๗๘๐ **แผ่นดินที่เป็นประเทศไทยปัจจุบันนี้นั้น ตอนใต้เป็นอาณาเขตของขอม** เมืองละโว้เป็นเมืองส่วยขึ้นต่อประเทศขอม ในเมืองละโว้มีทะเลสาบแห่งหนึ่ง น้ำจืดใสบริสุทธิ์ พวกพราหมณ์ขนานนามว่าทะเลชุบศร ตามลัทธิในศาสนาพราหมณ์ถือกันว่า เมื่อพระนารายณ์อวตารลงมาเป็นพระรามนั้น หากจะแผลงศรผลาญศัตรูเมื่อใด จะชุบคมพระแสงศรในห้วงน้ำที่ใกล้เสียก่อนแล้วจึงแผลง บรรดาห้วงน้ำที่พระรามได้ชุบพระแสงศรต่อมาจึงเป็นที่ศักดิ์สิทธิ์ทุก ๆ แห่ง และทะเลชุบศรแห่งนี้เป็นแห่งหนึ่งที่อ้างว่าเป็นห้วงน้ำอันศักดิ์สิทธิ์ เมื่อน้ำในห้วงน้ำเหล่านี้ถือว่าศักดิ์สิทธิ์เป็นสิริมงคลดังกล่าว พระเจ้าแผ่นดินขอมจึงได้ทรงกำหนดให้พ่อเมืองละโว้ตักน้ำทะเลชุบศรส่งไปยังพระนครธม นครหลวงราชธานีของประเทศขอม เพื่อใช้ในราชพิธีสำคัญต่าง ๆ โดยมีพระราชกำหนดบังคับไว้ให้ส่งน้ำมาถวาย ๓ ปีต่อ ๑ ครั้ง ถ้าไม่ส่งก็แสดงว่าไม่ยอมอ่อนน้อมต่อพระราชอำนาจ จะต้องทำการปราบปรามและเอาโทษฐานกบฏ

หมายเหตุ

เสือป่า หมายถึงผู้ช่วยพลรบ ซึ่งฝึกหัดการสอดแนมเพื่อช่วยเหลือกองทหาร รัชกาลที่ ๖ เป็นผู้ทรงจัดตั้งกองเสือป่าขึ้น

ความโดยย่อ องก์ที่หนึ่ง

เมื่อพระร่วงได้ครองเมืองละโว้เป็นพ่อเมืองสืบต่อจากบิดาแล้ว ในระยะนั้นเป็นปีที่ดินฟ้าอากาศแห้งแล้ง พืชพรรณธัญญาหารฝืดเคือง

ชาวเมืองละโว้ได้รับความเดือดร้อนมาก บังเอิญประจวบกับปีนั้นเป็นปีครบกำหนดต้องส่งส่วยน้ำให้แก่ขอม พระร่วงจึงมีความวิตกกังวลมาก ในขณะที่พระร่วงกำลังนั่งคิดรำพึงอยู่นั้น หลวงเมืองได้เข้ามาบอกข่าวว่านักคุ้มมาทวงส่วยน้ำแล้ว พระร่วงจึงสั่งให้จัดการต้อนรับเลี้ยงดูนักคุ้มนายทหารขอมและไพร่พลอย่างเต็มที่ แม้นักคุ้มจะทัดทานไม่ให้เลี้ยงเพราะเห็นว่าบ้านเมืองแห้งแล้ง พระร่วงไม่ยินยอม บอกกับนักคุ้มว่า "เป็นธรรมเนียมไทยแท้แต่โบราณ ใครมาถึงเรือนชานต้องต้อนรับ" หลังจากนั้นพระร่วงได้เจรจาเรื่องส่งส่วยน้ำ ในขั้นต้นของดส่งน้ำในปีนั้น นักคุ้มไม่ตกลง พระร่วงจึงขอร้องให้ทหารขอมขนน้ำไปเองโดยที่ชาวไทยไม่ต้องขนไปให้อย่างเคย นักคุ้มพูดจาบ่ายเบี่ยงโดยอ้างว่าคุมพลมาเพียง ๑๐ เล่มเกวียน แต่น้ำที่เมืองละโว้จะส่งไปนั้นมีจำนวนถึง ๒๐ เล่มเกวียน พระร่วงต่อรองขอให้ขนไปให้โดยจะพยายามบรรจุน้ำจำนวน ๒๐ เล่มเกวียนเต็มอัตรา ให้พอใน ๑๐ เล่มเกวียน นักคุ้มประมาทว่าพระร่วงคงทำไม่ได้ จึงยอมรับขนไปให้ พระร่วงจึงได้ประชุมพวกกรมการเมืองเพื่อบอกอุบายให้ทราบ และให้จัดคนเป็นหมู่เป็นพวกเข้าป่าตัดไม้ไผ่ให้ได้จำนวนมาก นำมาสานเป็นรูปชะลอมขนาดกระบุงตาถี่เหมือนกระจาด แล้วเอาชันยา เรียกว่ากะละออม ภาชนะใหม่นี้ใช้ใส่น้ำแทนตุ่ม ถึงจะวางซ้อนกันเป็นจำนวนมากก็ไม่แตก และสามารถขนน้ำตามต้องการลงใน ๑๐ เล่มเกวียน พระร่วงคิดว่านักคุ้มคงไม่เสียวาจาและจะต้องยอมขนไปแน่นอน

คำแนะนำในการอ่าน

๑. อ่านในใจตั้งแต่ต้นจนจบครั้งหนึ่งก่อน เพื่อจับใจความและสังเกตคำศัพท์ที่ไม่เข้าใจความหมาย

๒. นำคำศัพท์มาศึกษาเพื่อหาคำอ่านและความหมาย โดยดูจากคำอธิบายท้ายบท หรือจากพจนานุกรม

๓. อ่านในใจอีกครั้งหนึ่งเพื่อจับใจความ หากอ่านไม่จบในคราวเดียวให้แบ่งอ่านเป็นตอน ๆ พยายามอ่านและจับใจความให้ได้เร็วขึ้นตามลำดับ

๔. ชวนเพื่อน ๆ อ่านโดยสมมติเป็นตัวละครในเรื่องเหมือนแสดงละคร อ่านแบบร้อยแก้ว และอ่านทำนองเสนาะ

๕. ควรหาหนังสืออ่านกวีนิพนธ์ เรื่อง พระร่วง พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๖ ของกระทรวงศึกษาธิการ อ่านเพื่อจะได้ทราบเรื่องละเอียด แล้วนักเรียนจะได้รับความสนุกสนานมาก

องก์ที่ ๒

ตอนที่ ๑

ฉาก ริมฝั่งทะเลชุบศร มีแคร่อันหนึ่งสำหรับตั้งเครื่องสังเวยเทวดา; มีเสื่อลาดบนแคร่เสร็จแล้ว.

(เมื่อเปิดม่าน, นายมีกำลังกำกับไพร่ให้จัดที่แคร่)

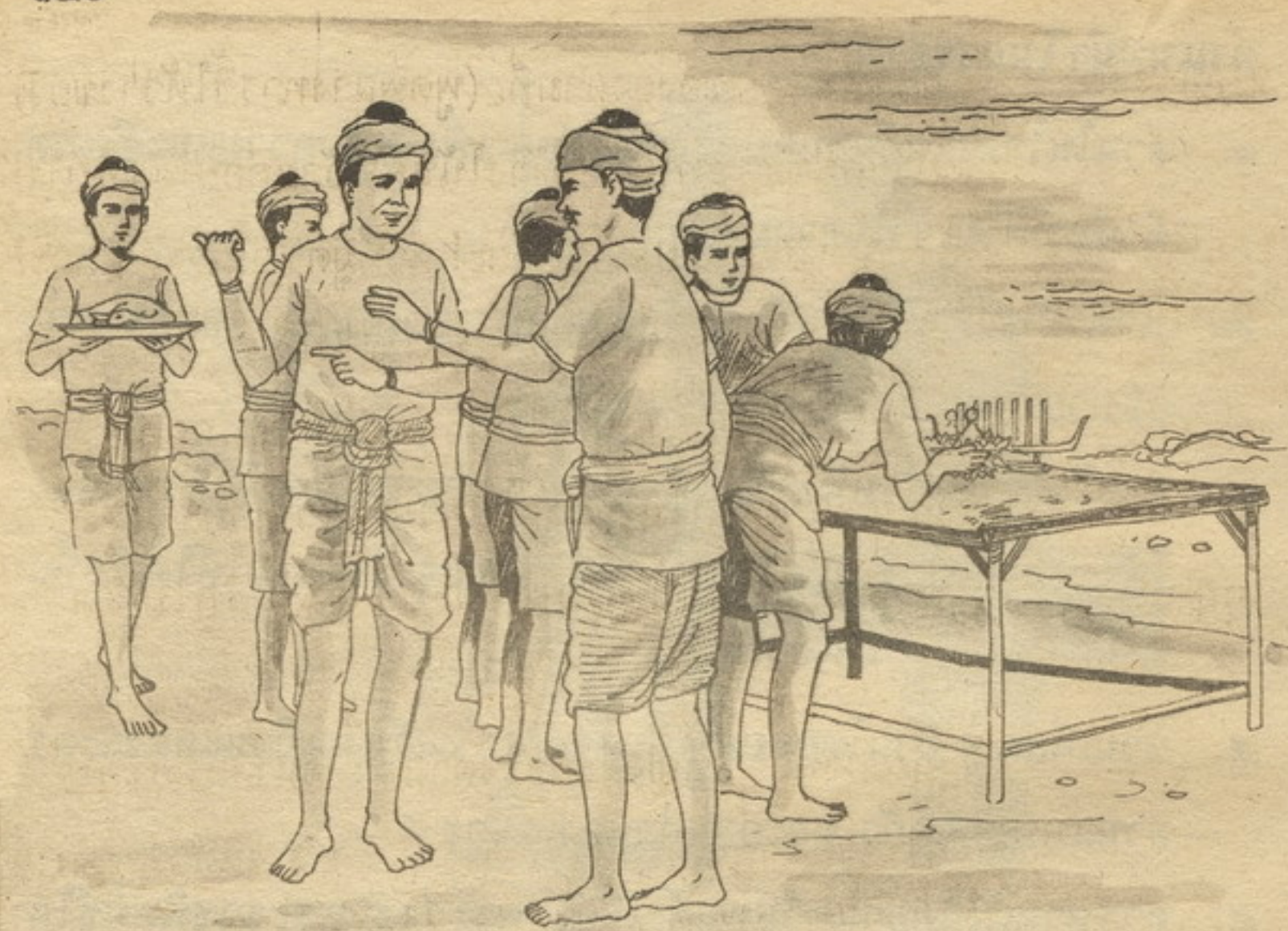

มี เฮ้ย! ไว ๆ เข้าเถิดพวกเราทั้งหลาย, ประเดี๋ยวเจ้านายก็จะเสด็จมา; อย่าชักช้า ปูเสื่อเข้าสิ.

ไพร่คน ๑ ปูแล้ว.

มี นี่นายบุญยังไม่มาหรือ?

ไพร่ มาโน่นแล้ว

มี เดินช้าราวกับเป็นขุนนางผู้ใหญ่! (ตะโกน) บุญ! ไว ๆ, จวนเวลาแล้ว.

(นายบุญออก, นำไพร่ผู้ยกหัวหมู, เป็ด, ไก่, และบายศรี.)

บุญ อย่าช้า, วางของลงตามที่. (พูดพลางทางชี้ให้วางของ) บายศรีตั้งตรงกลาง. ข้างโน้นสิ, อ้ายถ่อย! เขยิบไปข้างขวาอีกหน่อย - เออ! ดีละ! หัวหมูตรงนั้น - นั่นแหละ! เป็ดไก่เคียง บายศรี – ราวธูปเทียนวางตรงหน้า บายศรี – ดีละ, พวกสูไปนั่งพักเสียก่อนเถอะ

มี นี่แน่พ่อบุญทำไมจึงมาล่านัก; จนจวนเวลาแล้ว.

บุญ พวกผู้หญิงเขาเย็บบายศรีพึ่งจะแล้ว; กูไปเร่งเร้าเขาก็ด่าให้.

มี สูนี้อย่างไร, หญิงจึงพอใจด่านัก; จนชั้นเมียของตนก็ไม่เว้นด่าตน.

บุญ สูอย่าเย้าเสียให้ยากเลย; วันนี้ไม่โกรธใคร, เพราะกูปลื้มใจเต็มประดา, ที่เห็นพ่อเจ้าหน้าตาชื่นมื่น; ตั้งแต่ตื่นก็ยิ้มแฉ่งราวกับแสงอรุณ.

มี จริงอยู่เมื่อเจ้าขุนมูลนายท่านสบายใจ, เราผู้เป็นไพร่ก็พลอยสบาย.

บุญ ช้านานมาแล้วไม่ได้เห็นพ่อเจ้าเบิกบานปานเวลานี้ ท่านกำชับสั่งว่าการพิธีให้จัดเต็มที่ เช่นแต่ก่อนกาล; หมู เป็ด ไก่ สุราบาน, ท่านกำชับว่าอย่าให้ขาดแคลน. เวลานี้หรือก็แร้นแค้นเต็มประดา, กูต้องเที่ยววิ่งหาเสียเจียนจะตาย.

มี จริงสิ! พวกขอมผู้เป็นนายมานั่งกินนอนกิน, จนหมูเป็ดไก่แทบจะหมดสิ้นเมืองละโว้. มันกินจุ อักโขราวกับผีทะเล! ไม่ว่าอะไรกินได้ทั้งเพ, ส่งเข้าไปให้ก็ไม่เหลือหลอ; เลี้ยงเท่าไรมันก็ไม่พอ, ขอเติมอีกร่ำไป. ครั้นจะไม่จัดหาให้, มันอดอยาก, ก็จะลากเอาลูกเต้าของเราไปหักคอกินเสียเท่านั้น, เพราะมันคล้ายอสูระยักษ์มากกว่าคนเรา!

มี เออก็เครื่องสังเวยเหล่านี้เอามารอดได้อย่างไร, ไฉนทหารขอมไม่ยื้อแย่งเสียกลางทาง.

บุญ (หัวเราะ) กูต้องใช้อุบายอำพรางหลอกมัน, ว่าของเหล่านั้นกูจะเอาไปให้นักคุ้ม; พวกทหารขอมที่กลุ้มรุมกำลังจะยื้อเครื่องสังเวย, ก็เลยต่างคนต่างหลีกเลี่ยงไป.

มี เจ้าประคุณขอให้พ่อเจ้าไทยได้สมความปรารถนา, จะได้รอดพ้นจากอ้ายพวกยักษาไปทีหนึ่ง.

บุญ สูอย่าพูดอึงให้มากไป! กูเข้าใจว่ามีพวกอ้ายขอมปลอมตัวตามกูมา; แต่ว่าไม่เป็นไร, ในที่นี้, มันทำไมเราไม่ได้ดอก, เป็นแต่จะเก็บความไปบอกอ้ายตัวนาย, ก็อาจจะให้ร้ายแก่ตัวเรา.

มี ว่าแต่ชะลอมของพ่อเจ้านั้นจะเป็นอันใส่น้ำไม่รั่วหรือฉันใด?

บุญ กูเข้าใจว่าคงใส่อยู่, ดูเขาเอาชันยาแน่นหนาดีไม่มีรูรั่ว

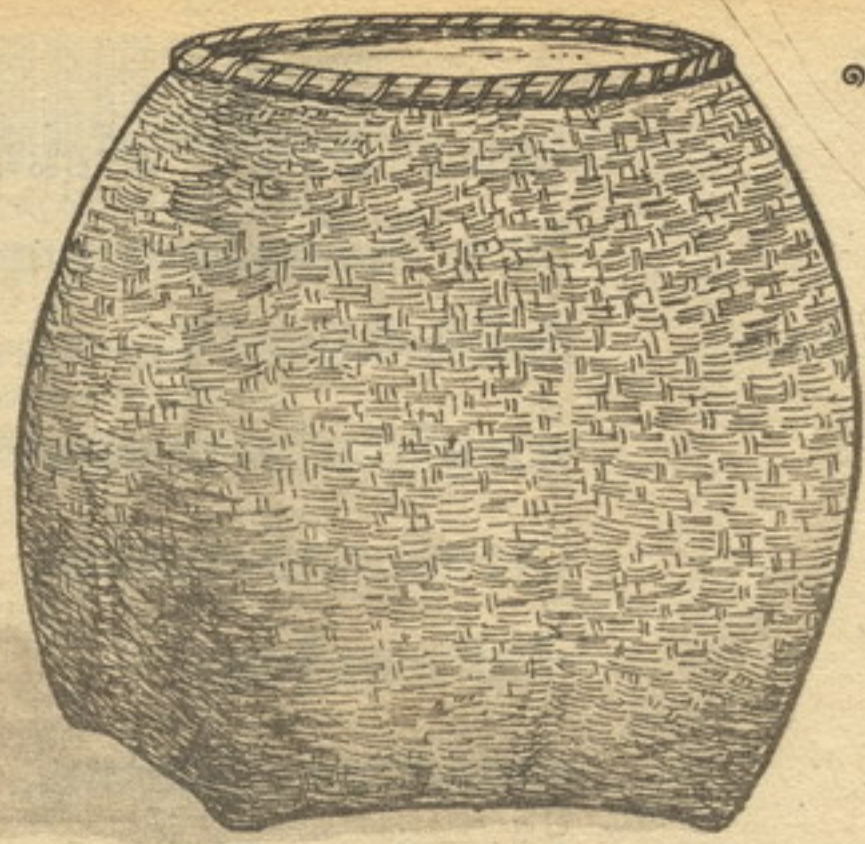

ไหล. นึก ๆ ก็น่าประหลาดใจ ที่มิได้มีใครเคยคิดทำของเช่นนี้ขึ้นได้, เคยใช้ก็แต่กะโหลกกะลาสำหรับตักน้ำน้อย ๆ, หรือถ้าจะเก็บน้ำไว้ใช้สอยก็ใส่ตุ่มและโอ่งดินเผา. แต่ชะลอมของพ่อเจ้าทั้งเบาทั้งจุน้ำ.

มี เมื่อทำขึ้นพวกขอมมันว่ากระไร?

บุญ มันมิใคร่จะได้เห็นได้หน เพราะพวกเราต่างคนต่างแบ่งรับเอาไปลอบทำในเรือนในชาน.

มี แต่ถึงพวกอ้ายมารจะเห็นก็คงไม่รู้ว่าเป็นของอะไร.

บุญ จริงอยู่, เพราะเป็นของใหม่ไม่เคยมีมาแต่ก่อนเก่า.

มี นั่นแน่พ่อเจ้าท่านมาแล้วละ, ประเดี๋ยวคงจะได้ดูกัน.

(หลวงวังออก)

หลวงวัง พ่อเจ้าจะถึง ณ บัดนี้;
การพิธีเตรียมเสร็จหรือไฉน?

บุญ ได้เตรียมเสร็จพร้อมพรั่งดังสั่งไว้, ไม่บกพร่องสิ่งใด.

หลวงวัง เรียบร้อยดี!

(พระร่วงออก, พร้อมด้วยหลวงเมืองและกรมการ
อื่น ๆ, กับมีพลเมืองหาบกะละออมที่ทำใหม่ตามมาด้วย.)

พระร่วง วันนี้วันดีเป็นศรีวัน,
พระสุริยันเรืองรองผ่องศรี;
ประกอบฤกษ์งามยามดี,
เห็นทีจะสมจินดา.
ดูก่อนกรมการน้อยใหญ่,
อีกทวยไทยละโว้ทั่วหน้า,
จงพร้อมกันบำบวงเทวา
ขออานุภาพช่วยด้วยไมตรี.

หลวงเมือง เหล่าข้าภักดีมีจิตพร้อม,
นอบน้อมเทวาทุกราศี;
ขอให้ช่วยอวยชัยในวันนี้,
เพื่อกิจพิธีเสร็จด้วยพลัน.
(พระร่วงขึ้นนั่งบนแคร่และจุดธูปเทียน, และผู้อื่นก็นั่งประนมมือ.)

พระร่วง ข้าขอเคารพนบไหว้
พระไตรสรณะยึดมั่น,
สามรัตนะคุณอนันต์
จงช่วยคุ้มกันสรรพภัย,
อนึ่งไหว้เทวาสุราฤทธิ์,
สิงสถิตวิมานน้อยใหญ่;
พระจักรีมีฤทธิ์เกรียงไกร,
ปรเมศวร์เป็นใหญ่และพรหมา;
เสื้อเมืองทรงเมืองเรืองศักดิ์,
หลักเมืองอารักษ์เมืองข้า,
อีกท้าวจัตุโลกปาลา
ผู้รักษาสี่ทิศฤทธิรอน.
ตูข้ามุ่งจิตคิดให้-
ทวยไทยเป็นสุขสโมสร,
เป็นไทยได้สมนามกร,

พ้นร้อน, พ้นปวงอันตราย
ตูข้านี้มีความคิด,
ขอให้สัมฤทธิ์สมหมาย;
ขอเทพศักดิ์สิทธิ์ฤทธิ์ขจาย
ให้ข้าทั้งหลายสมคิด.
ยามเอาชะลอมเหล่านี้
จ้วงตักวารีจงอยู่ติด,
อย่ารั่วไหลไปแม้แต่สักนิด;
เทพช่วยประสิทธิ์สมปอง.

(พิณพาทย์บรรเลงเพลงสาธุการ; พวกกรมการกำกับให้ไพร่ตักน้ำ.)

หลวงเมือง เป็นอย่างไร?

หลวงนา ใช้ได้ดีทั้งหมด,
น้ำไม่รั่วจนสักหยด!

หลวงวัง เต็มทั้งผอง!

นายบุญ ชะลอมตักน้ำได้?

นายมี เปี่ยมทั้งกอง!

หลวงเมือง พวกเราทั้งผองควรยินดี!
นายเราท่านมีบุญมาก,
กล่าวอะไรสมปากอย่างเต็มที่.

หลวงวัง เราควรนิยมชมบารมี!

หลวงนา บัดนี้จงโห่!

พลเมือง ชโย, ชัย!

พระร่วง ดูราประชาชาวละโว้,
บุญมากอักโขหาน้อยไม่;
กูแสนเกษมเปรมใจ
เห็นชาวไทยบุญมีโชคดีครัน.
ทหารขอมต้องยอมตามกู,
ขนน้ำสู่นิเวศน์เขตขัณฑ์;

ได้ลั่นวาจามาเช่นนั้น,
ถ้าแม้บิดเบี่ยงกันก็ต้องอาย.

หลวงเมือง ถ้ามิยอมต้องพร้อมกันบังคับ!

หลวงวัง ต้องเอายับเอายิบฉิบหาย!

หลวงนา มันบังอาจประมาทเจ้านาย,
แม้เสียสัตย์ต้องวายชีวัน!

พระร่วง มาเถิดอย่าช้า, พากันไป
ที่ในบุรีขมีขมัน;
แม้ขอมมิยอมตามคำมั่น,
ก็จะได้เห็นกันในวันนี้! (พากันโห่ร้องเข้าโรง.)

ตอนที่ ๒

ฉาก ลานหน้าคุ้มพระร่วง, เมืองละโว้.
(เสียงชาวละโว้โห่กันมาไกล ๆ; นักคุ้มออก.)

นักคุ้ม เอะ! นี่วันนี้เป็นไฉน
ชาวไทยส่งเสียงอึงมี่?
สังเกตกิริยาท่าที
หมู่นี้ดูกระหยิ่มกันอย่างไร.
เฮ้ย, ไพร่!
(ทหารขอมคน ๑ ออกมา)
รีบไปดูนักแก้ว,

เขากลับมาแล้วหรือไฉน? (ทหารเข้าโรง.)
ชาวละโว้ดูกระหยิ่มอยู่ไซร้,
น่าจะมีอะไรเป็นมั่นคง.
(นักแก้วออกมา.)

นักแก้ว ข้าพึ่งกลับมา.

นักคุ้ม เออ, ว่ากระไร?

นักแก้ว ข้าได้สืบความตามประสงค์,
ปลอมแปลงตนไปดังใจจง,
คงได้ความมาอย่างน่ารู้.

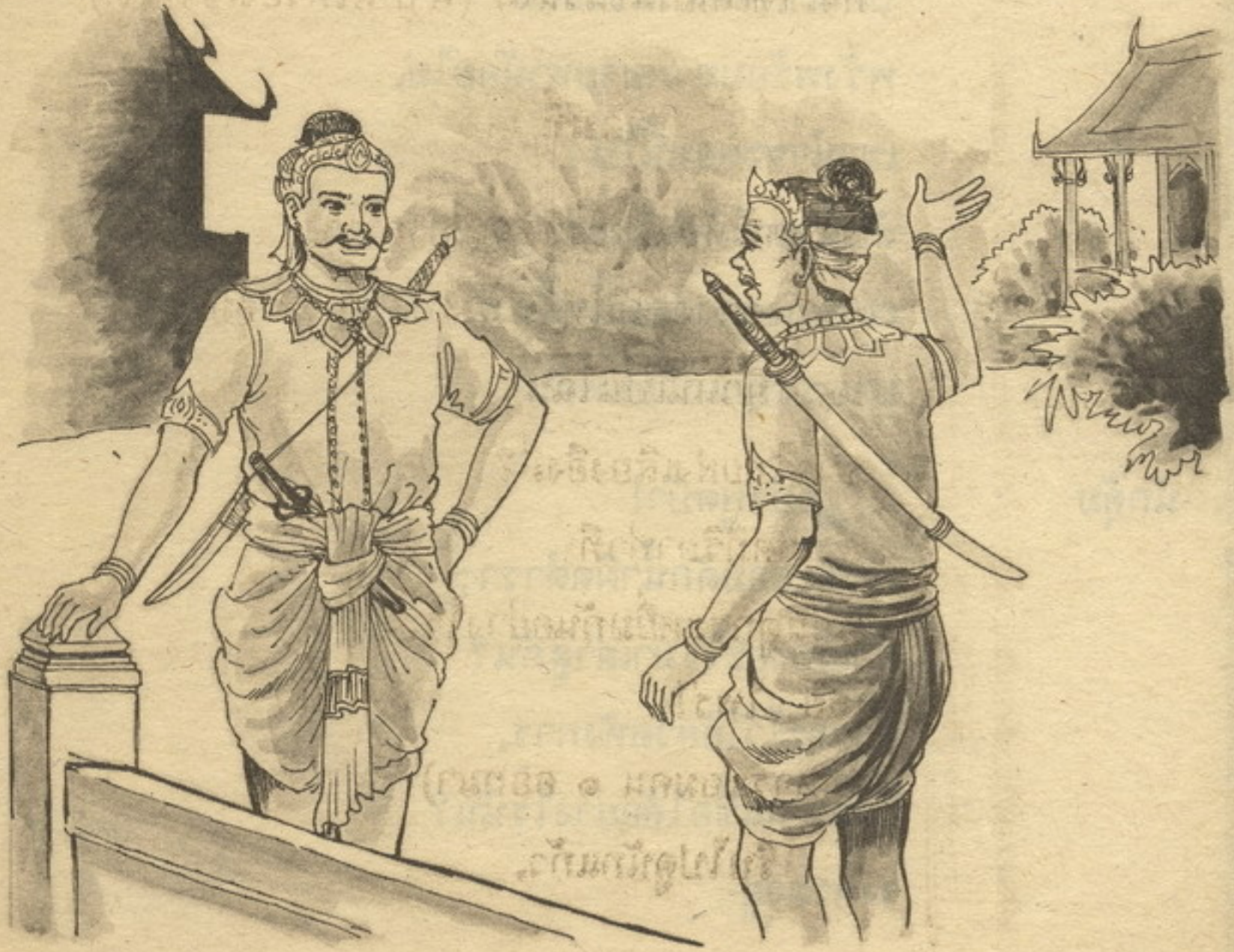

นักคุ้ม เออ, จงเล่าเรื่อง.

นักแก้ว พ่อเมืองนี้
มีผู้นิยมมากอยู่;
เขาลือว่าซื่อดังตราชู,
อีกว่าเป็นผู้เรืองฤทธิ์.
ชาวละโว้จงรักภักดี,
จนกล่าวว่ามีวาจาสิทธิ์;
จะบัญชาว่าไรได้เป็นนิตย์,
คนทำตามจิตทุกเมื่อไป.
บัดนี้เขาคิดสานชะลอม
พรั่งพร้อมมากมายหาน้อยไม่,
เขานำชะลอมนี้ไป
ตักน้ำมาได้ดังจินดา.
เขาจะเอาชะลอมน้ำนั้น ๆ
มาบรรทุกเกวียนพลัน-

นักคุ้ม อย่าพูดบ้า!
เอาชะลอมตักน้ำผิดตำรา;
นำเรื่องอะไรมาเล่าสู่กัน?
ชาวละโว้โอ้อวดหังการ,
ไฉนท่านเชื่อได้อย่างไรนั่น?
จงตรองดู-

นักแก้ว ข้ารู้มาเช่นนั้น,
ก็มาเล่าสู่กันเพื่อทราบไว้;
แต่ว่าผู้ได้ดูได้รู้เห็น
กล่าวว่าเป็นความจริงไม่สงสัย
ชะลอมของพ่อเมืองที่ทำใหม่
ขังน้ำอยู่ได้เป็นแน่นอน.

นักคุ้ม เมื่อยังไม่เห็นชัดถนัดตา,
ตูข้าสงสัยไม่เชื่อก่อน.

นักแก้ว ถ้าแม้จริงเหมือนว่า-

นักคุ้ม อย่าทุกข์ร้อน;
จะยอกรกราบงามสักสามลา!
จะชมซ้ำด้วยคำอันอ่อนหวาน,
ว่าตัวท่านช่างสืบเป็นนักหนา;
แต่ถ้าไม่จริงเหมือนเล่ามา
จะให้ข้าทำอย่างไร?

นักแก้ว ตามใจนาย!
ข้าเล่าความให้ตามที่เสาะหา,
ได้ความมากลับเป็นโทษ?

นักคุ้ม อย่าโกรธง่าย!

นักแก้ว พระร่วงนี้มีปัญญา, อย่าดูดาย,
ประมาทเขาง่าย ๆ จะเสียที.

นักคุ้ม ข้าก็เป็นทหารรู้การอยู่,
จะดูถูกศัตรูไม่ควรที่;
แต่จะเอาชะลอมตักวารี
ได้จริงก็มีแต่เทวัญ.
ถึงพระร่วงจะมีฤทธิรุทร,
ก็เป็นเพียงมนุษย์เป็นแม่นมั่น,
จะวิเศษปานใด?

นักแก้ว ไม่ช้าพลัน
ก็จะได้เห็นกันอย่างแน่ใจ.
(ชี้) โน่นแน่พ่อเมืองเรืองยศ
จรจรดมาสู่เรือนใหญ่,
กับพวกพลเมืองชาวไทย
หาบอะไรกันมา? ข้าบอกแล้ว
ว่าเขาเก่ง.

นักคุ้ม เพ่ง ๆ ดูของนั้น,
ออกอัศจรรย์นะนักแก้ว.
อะไรหือ?

นักแก้ว คือชะลอมที่กล่าวแล้ว!
ดูเถิด, หาบเป็นแถว.

นักคุ้ม พิกลนัก!
ถ้ามีวารีเต็มอยู่ไซร้,
เหตุไฉนดูหาบมิใคร่หนัก.
จำจะรอขอดูเสียสักพัก
ให้ประจักษ์จริงแท้แก่ใจ.
(พระร่วงและหลวงเมืองออก, กับมีคนหาบกะละออมมาด้วย ๒–๓ คน.)

พระร่วง ดูราเสนานายทหาร,
ขอท่านจงรับน้ำใส

ซึ่งชาวพาราตักมาให้,
จากทะเลสาบใหญ่ตามตำรา.

นักคุ้ม อันภาชนะที่ใส่,
คือสิ่งอันใด? แปลกนักหนา.

พระร่วง นี้ชะลอมซึ่งชาวประชา
สานขึ้นใส่ธาราในคราวนี้,
เพื่อให้เป็นภาชนะเบา,
จะได้เอาบรรทุกเต็มที่
ในเกวียนสิบเล่มของเสนี,
ตามมีวาจาสัญญากัน.

นักคุ้ม ขอดูสักใบ.

พระร่วง ได้สิท่าน!
กรมการ, จงยกชะลอมนั่น
ให้เสนี.

นักคุ้ม ท่านนี้ฉลาดครัน!
ของนี้อัศจรรย์เหลือใจ! (พิจารณาดูชะลอม.)

นักแก้ว (พูดกับนักคุ้ม) ชะลอมสานใส่น้ำอยู่เต็มแปล้,
แน่แท้ไม่มีที่รั่วไหล!

นักคุ้ม (พูดกับนักแก้ว) พ่อเมืองคนนี้นี่กระไร;
ปัญญาไวช่างตริริทำ! (พิจารณาชะลอมต่อไปอีก.)

หลวงเมือง (พูดกับพระร่วง) ดูเถิดเจ้าข้า, เสนาขอม
ตื่นชะลอมนักหนา, แสนน่าขำ,
ตามองไม่พอหนอยังซ้ำ
เอามือคลำ!

หลวงวัง น่าขันเป็นพ้นไป!

พระร่วง (พูดกับนักคุ้ม) พวกเราตักน้ำมาแล้วนี่
จริงตามวาทีแล้วหรือไม่?
จะบรรทุกเกวียนสิบเล่มไซร้
คงไม่ยากปานใดละคราวนี้.
ว่าอย่างไร? จะให้บรรทุกหรือ?

นักคุ้ม พิกลหือ! อันชะลอมทั้งหลายนี่,
จะใช้ใส่น้ำไปเช่นนี้
จะไม่มีรั่วบ้างหรืออย่างไร?

พระร่วง ไม่รั่วแน่, ถึงแม้จะซึมบ้าง
ก็ไม่หมดกลางทาง, อย่าสงสัย.

นักคุ้ม ถ้าฉะนั้นก็จงลองให้
บรรทุกที่ในเกวียนพลัน.

พระร่วง หลวงเมือง, จงจัดขนชะลอม
พรั่งพร้อมบรรทุกในเกวียนนั่น.

นักคุ้ม นักแก้ว, ไปกำกับฉับพลัน.

หลวงเมือง เชิญมาด้วยกันอย่ารอช้า.
(หลวงเมืองกับนักแก้วเข้าโรง.)

พระร่วง ตัวเราต้องขอขอบคุณ,
ที่ท่านการุญเราหนักหนา
ด้วยว่าแต่ไหนแต่ไรมา
เคยต้องขนธาราไปส่งเอง.
ครานี้พวกท่านจะขนแทน,
เราแสนยินดี!

นักคุ้ม ท่านนี้เก่ง
กว่าพ่อเมืองไทยในเมื่อเพรง,
ไม่ยำเยงย่นย่อต่อโพยภัย.

พระร่วง เรามิได้ทำผิดคิดร้าย,
จะต้องเกรงอันตรายแต่หนไหน?

นักคุ้ม อันที่คิดบิดเบี่ยงเลี่ยงวินัย,
เพื่อจะไม่ส่งส่วยคราวนี้
เป็นพยานว่าคิดจะแข็งขืน
ฝ่าฝืนอานุภาพพระทรงศีรษ์;
ฉะนั้นไซร้–

พระร่วง ฉันใดกล่าวดังนี้?
เราได้หาวารีมาตามใจ,
มิได้มีทานทัดขัดบัญชา.
จะพาลเลิกสัญญาหรือไฉน?
ถ้าจะคืนวาจาสัญญาไว้,
ก็ขอให้รู้ตรง ๆ จงว่ามา
(หลวงเมืองกับนักแก้วกลับออกมา; หลวงวัง, หลวงนา มาด้วย.)

หลวงเมือง อันน้ำบรรทุกแล้วพร้อม,
ทุกชะลอมพร้อมพรั่งเหมือนดังว่า
พอเต็มสิบเล่มนั้นเทียวหนา. (ถามนักแก้ว)
ถูกหรือไม่เสนา?

นักแก้ว ถูกเช่นนั้น.

นักคุ้ม (พูดรำพึง) ตัวกูดรานี้เสียทีพลาด,
เพราะประมาทพระร่วง, ทรวงแทบลั่น!
เสียใจ, เสียรู้อดสูครัน;
แต่ได้ลั่นวาจาก็จำใจ.
จะคืนคำก็เสียเกียรติยศ,
ผิดพจน์ชาวไทยจะติได้.
(พูดกับพระร่วง) ดูก่อนพระร่วงปัญญาไว,
เรารับขนน้ำไปตามสัญญา.
(นักคุ้มกับนักแก้วเข้าโรง)

หลวงเมือง พวกขอมคราวนี้เสียทีเรา!
โกรธไม่เบา.
หลวงวัง บ่นกราวราวกับบ้า!
หลวงคลัง ไพร่ขอมดูชะลอมกันทั่วหน้า,
จนพวกนายโกรธามากมาย.
พระร่วง จริงอยู่เช่นว่า, ณ คราวนี้;
เราได้เปรียบเต็มที่สมมุ่งหมาย;
แต่อย่าประมาทชาติขอมร้าย,
เจ็บอายคงคิดมาแก้แค้น.
ต่อนี้ไปชาวไทยจำจะต้อง
คิดป้องกันเมืองที่หวงแหน,
หาไม่ขอมจะกระหน่ำย่ำแดน
และทำความคับแค้นทั่วไป.
ละโว้จำเป็นจะต้องคิด
หาสัมพันธมิตรเมืองใหญ่
จำเราจะส่งทูตไป
ชักชวนสุโขทัยเป็นไมตรี.
ท่านทั้งหลายจะเห็นประการใด?
หลวงเมือง ชาวไทยต้องเตรียม!
หลวงวัง อย่างเต็มที่!
หลวงนา ควรเริ่มรวมธัญญาสาลี
แต่บัดนี้ขึ้นยุ้งเรื่อย ๆ ไป.

พระร่วง ถูกแล้ว. จำต้องหาเสบียง
ไว้ให้พอเพียง, เป็นข้อใหญ่.
แต่บัดนี้เราควรจะรีบไป
ส่งทหารขอมให้ถูกตำรา.
แล้วจึงค่อยกลับมาประชุม,
ชุมนุมกันเพื่อปรึกษา
กิจการงานร่างสารา
ลักษณาถึงกรุงสุโขทัย.
(พระร่วงและกรมการพากันเข้าโรง.)

อธิบายคำยาก

ไพร่ พลเมืองสามัญ ชาวเมือง

บายศรี ภาชนะประดิษฐ์ด้วยใบตองอย่างงดงาม ใส่เครื่องสังเวยในพิธีทำขวัญ

สู สรรพนามบุรุษที่สอง เป็นคำที่ผู้ใหญ่หรือผู้มีอำนาจใช้เรียกผู้น้อย

สุราบาน การดื่มเหล้า น้ำเหล้า

มาร ในที่นี้หมายถึง เขมร

อสูระยักษ์ ยักษ์ในที่นี้ หมายถึง เขมร

เครื่องสังเวย เครื่องบวงสรวง เครื่องเซ่นสรวงเทวดาตามพิธีของศาสนาพราหมณ์ หรือตามลัทธินับถือผีของคนสมัยโบราณ

ชัน ยางไม้สำหรับยาเรือ

สุริยัน พระอาทิตย์

บำบวง บนบาน เซ่นสรวง บูชา

ราศี แหล่งที่อยู่ของเทวดาบนท้องฟ้า

พระไตรสรณะ ที่พึ่งทั้งสาม คือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

รัตนะ แก้ว

เทวาสุราฤทธิ์ เทวดาผู้มีฤทธิ์เข้มแข็ง

วิมาน	ที่อยู่ของเทวดา
พระจักรี	ผู้มีจักร พระนารายณ์
ปรเมศวร์	พระอิศวร
พรหมา	พระพรหม
เสื้อเมือง	เทวดารักษาเมือง ถือกันว่าเป็นเชื้อกษัตริย์มาแต่โบราณ
ทรงเมือง	เทวดาที่คุ้มครองเมือง
หลักเมือง	เทวดาซึ่งสิงอยู่หลักเมือง
อารักษ์	เทวดาที่คอยป้องกันรักษา
ท้าวจัตุโลกปาลา	เทวดาผู้รักษาโลกประจำทิศทั้ง ๔
ตู	ตัว ฉัน เรา ข้า
ขจาย	กระจาย
ขัณฑ์	ภาค ตอน ส่วน เขตแดน
แม้เสียสัตย์ต้องวายชีวัน	ถ้านักคุ้มไม่ปฏิบัติตามที่ตกลงไว้ก็ต้องตาย (จากคติพจน์ของเสือป่า “เสียชีพอย่าเสียสัตย์”)
ตราชู	เครื่องชั่งที่มีที่ชั่ง ๒ ข้าง
สามลา	สามหน สามครั้ง
กร	มือ
เทวัญ	ชาวสวรรค์ หมู่เทวดา
ฤทธิรุทร	มีฤทธิ์มาก

ธารา	หยาดน้ำ
เพรง	ก่อน เก่า
วินัย	ระเบียบแบบแผนและข้อบังคับ
พจน์	คำพูด ถ้อยคำ
สัมพันธมิตร	เพื่อนที่มีความผูกพันกัน
ธัญญาสาลี	ข้าวเปลือก
สาราลักษณา	หนังสือ จดหมาย

กิจกรรม

๑. หาคำยากที่นักเรียนยังไม่ทราบความหมายแล้วเปิดพจนานุกรมดูคำอธิบาย

๒. ช่วยกันอภิปรายเพื่อตอบคำถามต่อไปนี้

๑) การที่กะละออมตักน้ำแล้วไม่รั่วเป็นเพราะความมีวาจาศักดิ์สิทธิ์ของพระร่วงใช่หรือไม่ เพราะเหตุใด

๒) ทำไมในตอนแรกนักคุ้มจึงไม่เชื่อเรื่องที่นักแก้วเล่าเกี่ยวกับชะลอมตักน้ำแล้วไม่รั่ว

๓) นักคุ้มเต็มใจที่จะขนน้ำแทนพระร่วงหรือไม่ เพราะเหตุใด

๔) ทำไมพระร่วงจึงคิดที่จะทำสัมพันธไมตรีกับกรุงสุโขทัย

๓. ช่วยกันคิดสำนวนเปรียบเทียบ ดังตัวอย่าง

ยิ้มแฉ่งราวกับแสงอรุณ กินจุราวกับผีทะเล

หน้าบานเป็นจานเชิง ดำเป็นตอตะโก
อ้วนเป็นหมูตอน สวยเหมือนนางฟ้า
ขาวเหมือนสำลี ฯลฯ

ช่วยกันอภิปรายความหมาย และลองเขียนเป็นประโยคที่สมบูรณ์

๔. นึกถึงประเพณีของท้องถิ่นของนักเรียนเองที่มีการบูชาเซ่นสรวง และช่วยกันอภิปรายถึงประโยชน์ที่จะได้จากพิธีกรรมนั้น ๆ

๕. ชาวไทยเราใช้ใบตองและดอกไม้ในการประดิษฐ์ของสวย ๆ งาม ๆ หลายอย่าง นอกจากบายศรีแล้ว ยังมีอะไรอีกที่ใช้ดอกไม้และใบตองมาประดิษฐ์ทำเป็นของใช้

๖. หาคำที่ขึ้นต้นด้วย “เสีย...” ในบทละครพูดคำกลอนเรื่องพระร่วง องก์ที่ ๒ ตอนที่ ๑ ตอนที่ ๒ เช่น เสียใจ เสียสัตย์ ฯลฯ ให้หมดทุกคำ แล้วนำมาแต่งประโยค ๕ ประโยค

๗. เขียนเรื่องย่อบทละครพูดคำกลอนเรื่องพระร่วงตอนที่อ่าน

๘. เขียนเล่าถึงอุปนิสัยของ พระร่วง และนักคุ้ม

๙. เขียนแสดงความคิดเห็น เรื่องพระร่วงคิดทำกะละออมตักน้ำ

๑๐. อ่านบทเจรจาโต้ตอบกันระหว่าง “บุญ” กับ “มี” กับเพื่อน แล้วสังเกตว่าบทเจรจาตอนนี้ไม่ใช่ร้อยกรอง แต่เป็นร้อยแก้วที่มีสัมผัส

ระบำดอกฝิ่น

บทนำเรื่อง

บทละครเรื่องนี้เด็กหญิงกัลยาณี ยุกตะเสวี นักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เป็นผู้เขียนเรื่องส่งเข้าประกวดและได้รับรางวัลที่ ๑ ของคณะอนุกรรมการจัดการประกวดบทละครต่อต้านยาเสพติด บทละครเรื่องนี้นอกจากจะแสดงถึงความสามารถของนักเรียนหญิงคนหนึ่ง ในด้านการประพันธ์บทละครสมัยใหม่ ใช้ภาษาสำนวนอ่านเข้าใจและได้ความหมายที่ดี อันจะเป็นตัวอย่างให้นักเรียนผู้อ่านอื่น ๆ ได้ลองหัดเขียนบ้าง เนื้อเรื่องบทละครเรื่องนี้ยังเกี่ยวกับปัญหายาเสพติด โดยเฉพาะยาเสพติดที่มาจากฝิ่นในรูปของมอร์ฟีนและเฮโรอีน หรือที่เรียกกันว่าผงขาว ซึ่งเป็นตัวการสำคัญที่ทำให้เยาวชนไทยจำนวนมากตกเป็นทาสของมัน

ปัญหายาเสพติดนี้กลายเป็นปัญหาสำคัญที่จะเป็นภัยเงียบหรือภัยมืด ทำลายประเทศไทยให้ย่อยยับพินาศไปได้ นักเรียนทุกคนจึงควรมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องนี้เพื่อจะได้ระมัดระวังอันตรายหรือพิษภัยอันร้ายกาจของมัน เพราะทำอันตรายแก่สุขภาพ ผู้เสพติดสิ่งนี้จะมีความรู้สึกครึ่งหลับครึ่งตื่น ลืมหมดทุกอย่างแม้แต่ตัวเอง สมองและสุขภาพจะเสื่อมโทรมลง เมื่อเสพติดนานเข้าจะเกิดอาการต้องการยาอย่างรุนแรง เมื่อไม่อาจหามาได้จะมีอาการทุรนทุราย ขาดความยั้งคิดและทำทุกอย่าง

เพื่อให้ได้ยามา แม้จะต้องทำสิ่งผิดกฎหมาย ก่อคดีอาชญากรรม เช่น การลักเล็กขโมยน้อย การจี้ปล้น การฆ่าทารุณ เป็นต้น นอกจากนี้เมื่อร่างกายเสื่อมโทรมลงมากในที่สุดก็เป็นอันตรายถึงแก่ชีวิตได้

ฝิ่น เป็นพืชที่ปลูกในเทือกเขาหรือที่สูง ชอบอากาศหนาว ต้องการการดูแลอย่างใกล้ชิด ปลูกยาก เมื่อต้นเจริญเติบโตจนผลิดอกและออกผลในระยะเวลาพอสมควรแล้วจึงจะกรีดยางได้ ยางฝิ่นเรียกว่า ฝิ่นดิบ นำไปเคี่ยวก็จะได้ฝิ่นออกมา เมื่อนำไปสกัดจะกลายเป็นมอร์ฟีนและเฮโรอีน ซึ่งมีฤทธิ์ร้ายแรงตามลำดับ ฝิ่นที่สกัดแล้วนี้ทางการแพทย์นำไปใช้ในการรักษาโรคได้ นับว่าฝิ่นมีทั้งคุณและโทษ แต่ถ้าผู้ใช้ใช้ไม่ถูกต้องฝิ่นก็เป็นสิ่งอันตราย ทำร้ายผู้ใช้ได้ดังเรื่องในบทละครเรื่องนี้ นับว่าฝิ่นมีทั้งคุณและโทษ

คำแนะนำในการอ่าน

๑. อ่านในใจหนึ่งครั้งเพื่อจับใจความสำคัญของเรื่อง เพื่อจะตอบคำถามว่า เป็นเรื่องอะไร เกิดที่ไหน ระหว่างใคร ทำสิ่งใด ทำอย่างไร เพราะอะไร หรือเพื่อจะสรุปเรื่องสั้น ๆ ได้ว่าใครสนทนากับใคร เรื่องอะไร เกี่ยวโยงไปถึงใคร เพราะอะไรจึงเกิดเหตุการณ์ขึ้น

๒. อ่านในใจอย่างละเอียดอีกครั้งหนึ่ง ในการอ่านครั้งนี้จะต้องสังเกตว่า

๑) ผู้เขียนเขียนเรื่องในลักษณะอะไร

๒) ผู้เขียนใช้คำ ประโยคและสำนวนภาษาอย่างไร อ่านเข้าใจง่าย หรือต้องให้คิดจึงจะเข้าใจ แสดงความรู้สึกได้ดีหรือไม่

๓) ผู้เขียนต้องการบอกสิ่งใดแก่ผู้อ่าน นักเรียนเข้าใจทันทีขณะอ่านหรือต้องคิดอีกทีหนึ่งหลังจากอ่านจบ

๔) รายละเอียดต่าง ๆ ที่ประกอบเป็นไปได้ไหม และมีส่วนช่วยให้นักเรียนพบสิ่งที่ผู้เขียนต้องการบอกหรือไม่

๓. อ่านจบแล้วทำกิจกรรมท้ายเรื่อง

ระบำดอกฝิ่น

ฉากที่ ๑ เป็นทุ่งฝิ่น

ผู้แสดง ๑. ฝิ่นแต่งตัวสีขาวและแดงประมาณ ๒๐ คน

๒. ลมแต่งตัวสีขาวใช้ผ้ามันพลิ้ว เวลาแสดงใช้พัดลมเป่าให้พลิ้ว เวลาขึ้นเวทีใช้ไฟส่อง

ฉากที่ ๒ เป็นกระท่อม

ผู้แสดง ๑. ลมแต่งชุดเดิม

๒. พ่อเฒ่าชาวเขา

ฉากที่ ๓ เป็นทุ่งฝิ่น

ผู้แสดง ๑. ฝิ่นแต่งตัวสีขาวและสีแดงประมาณ ๒๐ คน

๒. ลมแต่งตัวสีขาวใช้ผ้ามันพลิ้ว เวลาแสดงใช้พัดลมเป่าให้พลิ้ว เวลาแสดงใช้ไฟส่อง

เริ่มเรื่อง

ฉากที่ ๑ ในทุ่งฝิ่น

ลม “ทำไมเธอช่างใจร้ายนักล่ะ แม่ดอกฝิ่น”

ดอกฝิ่นสีแดง “ทำไมเธอจึงว่าพวกฉันใจร้ายเล่าจ๊ะ”

ลม “ก็เมื่อวานฉันเห็นคนตายเพราะพวกเธอละ”

ดอกฝิ่นสีแดง “เฮ๊ะ ทำไมเป็นอย่างนั้นล่ะ พวกเราไม่เคยคิดร้ายใครเลยนี่จ๊ะ” “ว่าไง พวกเราไปทำอะไรหรือ จึงทำให้คนถึงกับตาย” หันไปพูดกับดอกฝิ่นด้วยกัน

ดอกฝิ่นสีขาว “เปล่านี่ ไม่มีใครไปทำอะไรพวกคนเลย”

ลม “เธออาจไม่ทราบ เพราะพวกเธอไม่ได้ทำให้พวกคนตายในทันที”

ดอกฝิ่น “มันยังไงกันจ๊ะลม”

ลม “ตอนแรกพวกเธอจะทำให้ประสาทและระบบสมองของพวกคนทำงานไม่ปกติ รวมทั้งระบบการหายใจอีกด้วยจ้ะ”

ดอกฝิ่น “แล้วยังไงอีกจ๊ะ”

ลม “ต่อมาร่างกายของพวกคนก็จะทรุดโทรม และในที่สุดก็จะตาย”

ดอกฝิ่น “แล้วพวกเราไปทำอย่างไรจึงทำให้พวกคนเป็นอย่างนั้น”

ลม “พวกคนเขาเก็บผลฝิ่นไปใช้รับประทานหรือชงน้ำดื่มน่ะซี่ ไม่น่าเซ่อเลย”

ดอกฝิ่น “คนเขาไม่รู้หรือว่ามันจะมีโทษกับเขา ช่างโง่จริง”

ลม “เขารู้ซิ เขาฉลาดมากเชียวละ”

ดอกฝิ่น “เขาฉลาด เขารู้ แล้วทำไมจึงทำเล่า”

ลม “เขาฉลาดซี เขานำผลฝิ่นมาสกัดเป็นมอร์ฟีนและยังนำมอร์ฟีนมาสกัดเป็นเฮโรอีนได้อีกด้วย”

ดอกฝิ่น "จะสกัดทำไมให้มันยุ่งยาก"

ลม "ก็เฮโรอีน มีฤทธิ์แรงกว่าฝิ่น ๓๐ – ๘๐ เท่า"

ดอกฝิ่น "ก็ยิ่งร้ายขึ้นไปอีกน่ะซิ"

ลม "ใช่"

ดอกฝิ่น "อ้อ แล้วทำไมเขาจึงเสพเข้าไปล่ะ"

ลม "พอสกัดเป็นมอร์ฟีนและเฮโรอีนแล้ว เขาก็ทำเป็นเม็ด เป็นผง แล้วล่อหลอกให้คนเสพ พอติดแล้วก็ต้องนำเงินมาซื้อ คราวนี้คนขายก็รวยไปเลย"

ดอกฝิ่น "ทำไมเขาไม่นึกถึงคนอื่นเลยนะ พวกคนนี่แย่จัง น่าสงสารคนที่จะต้องตายเพราะพวกเรา"

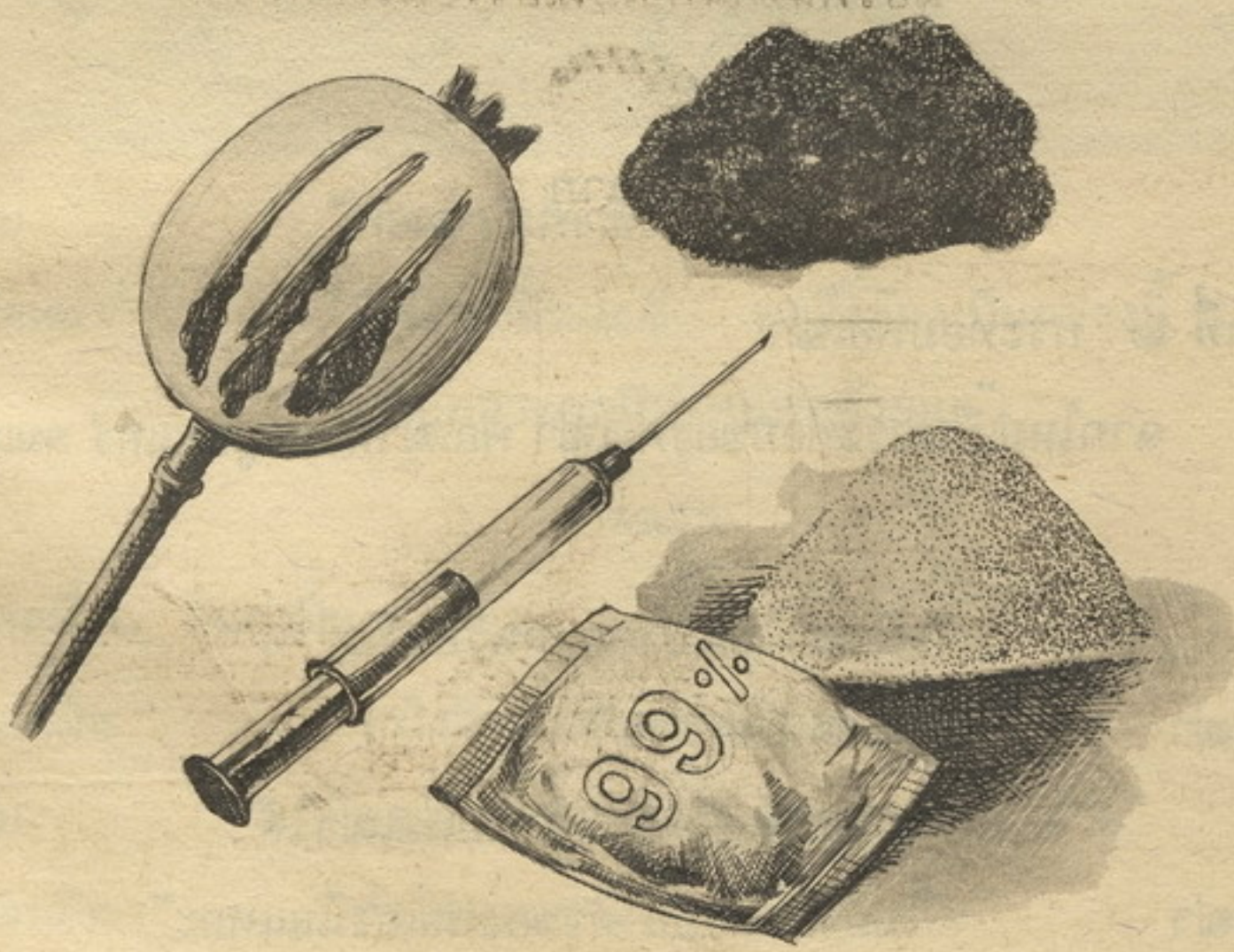

ลม "พวกคนไม่เลวหมดทุกคนหรอก มีบางพวกเขาช่วยป้องกัน และรักษาคนที่ติดแล้ว"

ดอกฝิ่น "แล้วรัฐบาลไม่ช่วยเลยหรือ"

ลม "ช่วยซิ รัฐบาลออกกฎหมายห้ามเสพและจำหน่าย"

ดอกฝิ่น "ก็คงไม่มีคนตายเพราะพวกเราแล้ว" หันไปพูดกับพวกตัวเองด้วยความดีใจ

ลม "ไม่หรอก ยังมีคนลักลอบเสพและจำหน่ายอยู่"

ดอกฝิ่น "ทำไมเขาไม่ร่วมมือกับรัฐบาลนะ"

ลม "ก็เป็นความเห็นแก่ตัวของเขาน่ะซิ"

ดอกฝิ่น "อ้อ ลม ช่วยไปดูพ่อเฒ่าหน่อยซิ ไม่ได้มาดูพวกเราตั้งอาทิตย์แล้ว"

ลม "ได้ซีจ๊ะ"

ปิดฉาก

ฉากที่ ๒ กระท่อมพ่อเฒ่า

ฉากใหม่เป็นกระท่อมของพ่อเฒ่า พ่อเฒ่านอนอยู่บนแคร่ ลมเข้ามา

ลม "พ่อเฒ่าไม่สบายมากหรือครับ"

พ่อเฒ่า "พ่อกำลังจะตาย"

ลม "ใครนะช่างใจร้ายทำกับพ่อเฒ่าได้"

พ่อเฒ่า "ไม่มีใครหรอก ตัวของพ่อเองนั่นแหละ"

ลม “พ่อเฒ่าไปทำอะไรมาจ๊ะ”

พ่อเฒ่า “ก็พ่อสูบฝิ่นน่ะซี พ่อจึงต้องเป็นอย่างนี้ ช่วยไปบอกลาดอกฝิ่นแทนพ่อด้วยนะ”

ปิดฉาก

ฉากที่ ๓ ในทุ่งฝิ่น

ดอกฝิ่น “ว่าไงจ๊ะลม พ่อเฒ่าเป็นอะไรไป”

ลม “พ่อเฒ่าตายเสียแล้ว ฝากมาบอกลาด้วย”

ดอกฝิ่น “ทำไมพ่อเฒ่าจึงตาย หือ...ทำไม”

ลม “พ่อเฒ่าสูบฝิ่น”

ดอกฝิ่น “ทำไมพวกเราถึงได้เลวร้ายเช่นนี้ แม้แก่ผู้ปลูกเรามา”

ลม “ไม่ใช่ความผิดของพวกเธอหรอก มันอยู่ที่คนนำไปใช้ต่างหากล่ะ ว่าจะนำไปใช้ในทางที่ถูกหรือผิด”

ดอกฝิ่น “ไม่จริงหรอก ฉันเป็นตัวเลวร้ายไม่มีประโยชน์เลย”

ลม “มีซิ ทางการแพทย์นำพวกเธอมาใช้ในการรักษาโรคได้ด้วย มันอยู่ที่คนนำไปใช้ต่างหาก”

ดอกฝิ่น "คงจะจริง แต่ฉันไม่อยากให้ตัวฉันทำให้ใครเป็นอะไรไปเพราะฉันเลย"

ลม "ฉันก็พยายามเตือนแล้ว แต่ไม่มีใครฟังฉันเลย"

ดอกฝิ่น "ไว้ถ้ามีคนมาเก็บฉัน ฉันจะเล่าให้เขาฟังถึงความร้ายกาจของตัวฉัน"

ลม "คงไม่มีประโยชน์หรอก ไม่มีใครเขาฟังเธอหรอก ฉันว่าทางที่ดีเรามาช่วยกันเอาใจช่วยพวกคนที่ต่อต้านยาเสพติดดีกว่า"

ปิดฉาก

กิจกรรม

๑. ให้ตอบใช่หรือไม่ใช่ ถ้าตอบไม่ใช่ให้บอกข้อความที่ถูกต้อง

๑) เรื่องนี้เขียนเป็นบทละคร

๒) ตัวละครในเรื่องมี ดอกฝิ่น สายลม และผู้เฒ่า

๓) เรื่องทั้งหมดเกิดในตัวเมือง

๔) ฉากแรกมีตัวละครเพียง ๒ ตัว คือ ดอกฝิ่นสีแดง ๑ ดอกและสายลม

๕) ดอกฝิ่นและสายลมสนทนากันเกี่ยวกับโทษและอันตรายของฝิ่น

๖) ฝิ่นทำร้ายมนุษย์ด้วยการทำลายประสาทและสมอง จนในที่สุดต้องเสียชีวิต

๗) ฝิ่นให้ประโยชน์แก่มนุษย์ด้วย

๘) ฝิ่นนำมาสกัดเป็นมอร์ฟีนและเฮโรอีนได้

๙) มีกฎหมายห้ามเสพและจำหน่ายยาเสพติดแล้ว จึงไม่มีคนตายเพราะยาเสพติดอีก

๑๐) พ่อเฒ่าเจ็บป่วยได้หนึ่งอาทิตย์แล้ว

๑๑) ผู้ทำร้ายพ่อเฒ่าให้ตาย คือ ดอกฝิ่นซึ่งพ่อเฒ่ารักมาก

๑๒) ฝิ่นเป็นสิ่งเลวร้ายไม่มีประโยชน์อันใด

๒. ลองทำกิจกรรมเหล่านี้ (พูดหรือเขียน)

๒.๑ คำที่ขีดเส้นใต้คือใคร

๑) “ก็เมื่อวาน**ฉัน**เห็นคนตายเพราะพวกเธอละ”

๒) “**พวกเรา**ไม่เคยคิดร้ายใครเลยนี่จ๊ะ”

๓) “อ้อ แล้วทำไม**เขา**จึงเสพเข้าไปล่ะ”

๔) “ก็เป็นความเห็นแก่ตัวของ**เขา**น่ะซิ”

๕) “**พ่อ**กำลังจะตาย”

๒.๒ อธิบายความหมายของข้อความที่ขีดเส้นใต้

๑) ทำไม**เธอช่างใจร้าย**นักล่ะ แม่ดอกฝิ่น

๒) แล้วพวกเราไปทำอย่างไร**จึงทำให้พวกคนเป็นอย่างนั้น**

๓) ก็เฮโรอีน**มีฤทธิ์แรงกว่าฝิ่น** ๓๐ – ๘๐ เท่า

๔) ทำไม**เขาไม่ร่วมมือกับรัฐบาลนะ**

๕) ก็พ่อสูบฝิ่นน่ะซี **พ่อจึงต้องเป็นอย่างนี้** ช่วยไปบอกลาดอกฝิ่นแทนพ่อด้วยนะ

๖) **มันอยู่ที่คนนำไปใช้ต่างหากล่ะ**

๗) คงจะจริง **แต่ฉันไม่อยากให้ตัวฉันทำให้ใครเป็นอะไรไปเพราะฉันเลย**

๘) ฉันว่าทางที่ดี **เรามาช่วยกันเอาใจช่วยพวกคนที่ต่อต้านยาเสพติดดีกว่า**

๒.๓ ใช้ข้อความเหล่านี้แต่งประโยค

๑) เอ๊ะ ทำไมเป็นอย่างนั้นล่ะ

๒) ไม่น่าเซ่อเลย

๓) ช่างโง่จริง

๔) พวกคนนี่แย่จัง

๕) ว่าไงจ๊ะ

๒.๔ ใช้คำต่อไปนี้แต่งเรื่อง ความยาว ๑ ย่อหน้า

จึง ก็ เพราะ เมื่อวานนี้ ทันที ตอนแรก ต่อมา ในที่สุด แล้ว คราวนี้

๓. แบ่งกลุ่มแล้วทำกิจกรรมต่อไปนี้

๓.๑ อภิปรายถึงโทษของยาเสพติดและวิธีป้องกันตัวไม่ให้ติดยาเสพติด

๓.๒ อ่านออกเสียงบทละครเรื่องนี้ โดยใส่น้ำเสียงและอารมณ์เหมือนเล่นละคร

๓.๓ สมมติตัวละครและเล่นละครเรื่องนี้

๓.๔ แต่งบทละครสั้น ๆ เรื่องอะไรก็ได้

"ไอ้ตุ่น"

บทนำเรื่อง

"ไอ้ตุ่น" เป็นเรื่องสั้นที่อ่านเข้าใจง่าย ผู้เขียนเรื่องนี้คือ รัชนี ศรีไพรวรรณ ได้เขียนลงในหนังสือวันเด็กเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๓ และในหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง รวมเรื่องชื่นใจ ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ถึงแม้ว่าจะเป็นเวลาหลายปีมาแล้ว แต่ก็เป็นเรื่องจริงที่เกิดขึ้นได้เสมอ เป็นเรื่องของความรักระหว่างเด็กชายคนหนึ่งกับสุนัขของเขา สุนัขเป็นสัตว์เลี้ยงที่ซื่อสัตย์ รักเจ้าของยิ่งกว่าอะไรทั้งหมด ซ้ำยังเป็นเพื่อนที่ดีที่สุดของมนุษย์ด้วย ดังนั้นเมื่อเด็กชายผู้นั้นต้องสูญเสียเพื่อนที่รักไปเช่นนี้ ความรู้สึกของเขาจึงไม่แตกต่างจากบทพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ทรงไว้เมื่อ "ย่าเหล" สุนัขของพระองค์ถูกฆ่าตาย

"อนุสาวรีย์นี้เตือนจิต ให้กูคิดรำพึงถึงสหาย
โอ้อาลัยใจจ่อยู่ไม่วาย กูเจ็บคล้ายศรสักปักอุรา
ยากที่ใครเขาจะเห็นหัวอกกู เพราะเขาดูเพื่อนเห็นแต่เป็นหมา
เขาดูแต่เปลือกนอกแห่งกายา ไม่เห็นลึกตรึกตราถึงดวงใจ
เพื่อนเป็นมิตรชิดกูอยู่เป็นนิตย์ จะหามิตรเหมือนเจ้าที่ไหนได้
ทุกทิวาราตรีไม่มีไกล กูไปไหนเจ้าเคยเป็นเพื่อนทาง....."

ในเรื่องนี้ผู้อ่านจะเห็นความรักความผูกพันระหว่างคนกับสัตว์เลี้ยง ความรู้สึกผิดและการให้อภัย อันเป็นรากฐานของการสร้าง

มิตรภาพระหว่างเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ผู้อ่านจะรู้สึกซาบซึ้งในความรัก ระหว่างเด็กชายคนหนึ่งกับสุนัขของเขาคือ ไอ้ตุ่น เขามิได้รู้สึกว่าไอ้ตุ่นเป็นเพียงสุนัขเท่านั้น แต่มันยังเป็นเพื่อนที่ดีที่สุดของเขาด้วย ดังนั้น ผู้อ่านจะเห็นว่าเขารู้สึกโกรธแค้น และเศร้าเสียใจมากเมื่อต้องเสียไอ้ตุ่นไป และในตอนสุดท้ายผู้อ่านก็จะประทับใจในมิตรภาพของเด็กชายสองคนที่เกิดขึ้นได้เพราะ “ไอ้ตุ่น”

คำแนะนำในการอ่าน

๑. อ่านในใจเพื่อจับใจความสำคัญของเรื่อง และเพื่อให้เกิดความซาบซึ้งในเนื้อเรื่อง

๒. อ่านในใจอีกครั้งเพื่อ

๑) หาข้อคิดที่ได้จากเรื่อง

๒) หาคำยาก และสำนวนภาษาที่ทำให้เกิดความซาบซึ้ง

๓. ทำกิจกรรมท้ายบท

ไอ้ตุ่น

"โครม....เอ๋ง"

รถนั่งคันยาวสีสวยเหมือนสีของท้องฟ้าไร้เมฆในตอนบ่ายคันนั้นพุ่งทะยานต่อไปบนถนนอันราบเรียบดูประหนึ่งมิได้สนใจต่อเสียงที่เกิดขึ้นนั้นเลย

หมาพันธุ์ไทยสีนวลที่ถูกชนนอนแน่นิ่ง ตายสนิท

และในเสี้ยววินาทีที่เสียงมรณะดังขึ้นนั้น ทัด ก็วิ่งขึ้นมาถึงผิวถนน เขาเขม้นมองและจดจำหมายเลขของรถคันงามด้วยความดั่งแค้นและอาฆาต เพ่งมองเหมือนจะจำไว้ทุกลักษณะ จนรถคันนั้นลับหายไปบนเส้นทางอันคดโค้ง

แล้วทัดก็ทิ้งตัวฮวบลงข้างร่างหมาสีนวลพันธุ์ไทยที่นอนนิ่งตัวนั้น สองมือของเขาประคองส่วนหัวของมันขึ้น ดวงตาที่แข็งกร้าวเพราะความอาฆาตแดงก่ำ น้ำตาคลอเต็มสองเบ้าตา ริมฝีปากบางเฉียบชิดขาวเม้มเข้าหากันแน่น เขาดึงตัวของมันขึ้นพาดตัก ตัวมันยังอุ่น ลูบคลำไปทั่วร่างไม่มีรอยแผล ไม่มีเลือด แต่หัวของมันหมุนไปได้โดยรอบ คอมันหัก

น้ำตาของทัดหยดลงบนเส้นขนนุ่ม ๆ สีนวลของมัน

เขานั่งร้องไห้เงียบ ๆ บนถนนอันสงบกลางแสงแดดตอนบ่ายอยู่นาน

นาน...จนความรักความอาลัยกลายเป็นความแค้นและอาฆาตรุนแรงยิ่งขึ้น

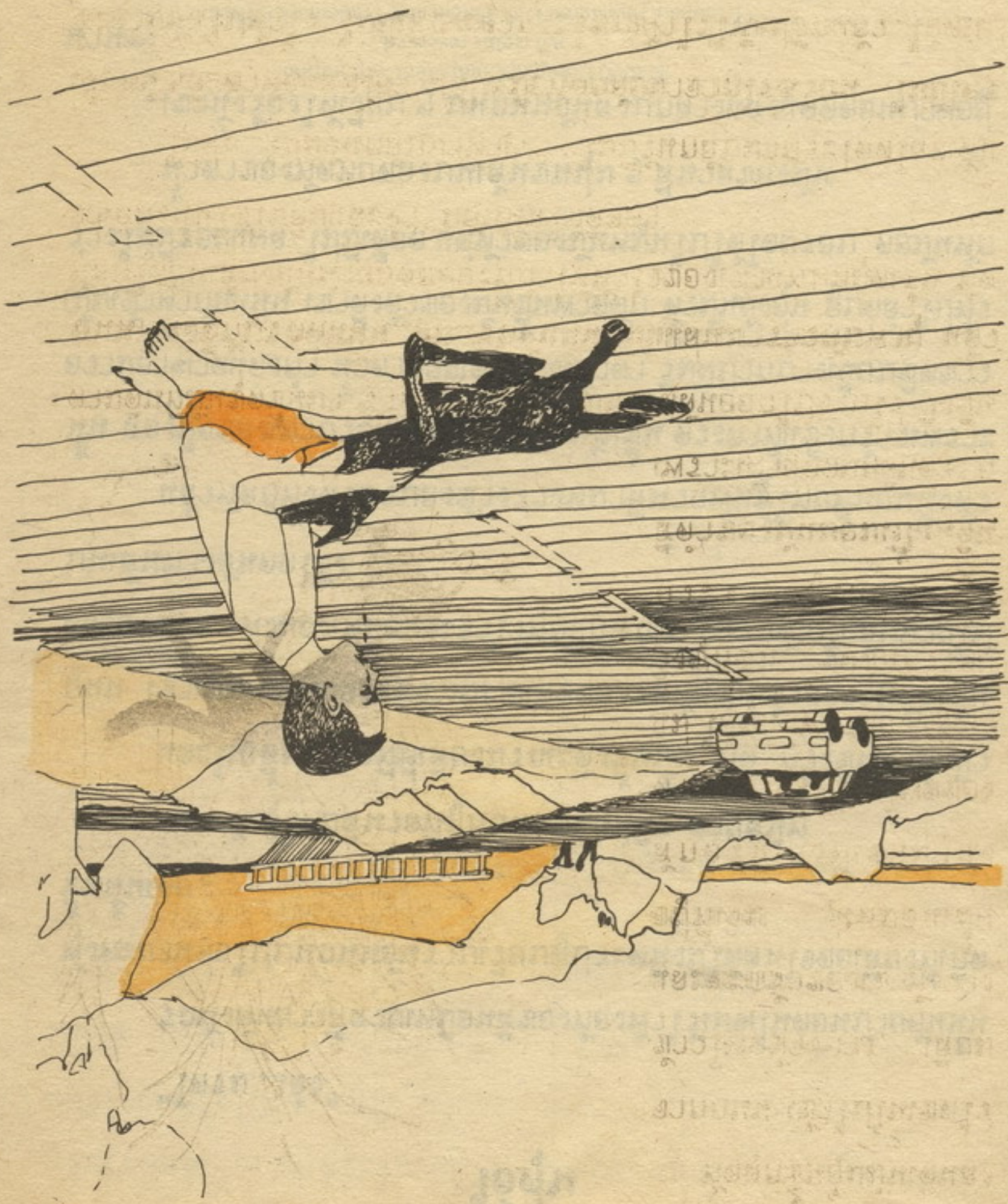

ทัดลุกขึ้นอุ้มมันเดินลงจากถนน เข้าไปในเขตไร่ข้าวโพดข้างทาง เสียมและตะกร้าของเขายังวางอยู่ที่เดิม ดูเหมือนเมื่อสักครู่นี่เองที่เขามานั่งดายหญ้าที่ไร่ข้าวโพดของแม่ ไอ้ตุ่น หมาของเขายังวิ่งซุกซน ขุดดินกระจุยกระจายอยู่ใกล้ ๆ จมูกสีดำของมันมอมเปื้อนดิน เพราะเฝ้าสูดดมกลิ่นต่าง ๆ ตามดินที่มันขุดขึ้นมา ชั่วพริบตาเดียวที่มันวิ่งถลันออกไปจากไร่ วิ่งขึ้นถนนก็พอดีกับรถคันนั้น...ฮึ่ม...รถคันนั้น มันแล่นมาราวกับพายุ แล้วทัดก็ได้ยินเสียงอันน่าสยดสยองที่ทำให้หัวใจของเขาแทบหยุดเต้น ทัดจำเสียงนั้นได้ไม่ลืมและจำรถคันนั้นได้ติดตา

ไอ้ตุ่น...ไม่มีวันกลับมาหาเขา ไม่มีวันกลับมากระโดดโลดเต้นเลียหน้าเลียตาทัดแสดงความดีใจเมื่อทัดกลับมาจากโรงเรียน ไม่มีใครวิ่งตามทัดไปทั่วไร่ ไม่มีเสียงเห่ากระโชกเฝ้าไร่ให้แม่อีกแล้ว...ไอ้ตุ่น

ทัดหยิบเสียมที่ใช้ดายหญ้าเมื่อสักครู่ ขุดดินจนเป็นหลุมลึก ลึกจนถึงเอวของเขา ดึงไอ้ตุ่นลงในหลุม จับหน้ามันเงยขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ตาสีดำรับ

กับจมูกของมันปิดสนิท ปิดสนิทตลอดไปไม่มีวันลืมขึ้นมามองเขาอย่างรักใคร่อีกแล้ว น้ำตาของทัดซึมออกมาอีก เขาวางมันลง จัดให้มันนอนท่าที่มันชอบนอนที่สุด มองเป็นครั้งสุดท้ายแล้วจึงกลบดิน

ตลอดเวลาทัดจะหมั่นมองขึ้นไปบนถนนตรงโค้งที่รถคันนั้นวิ่งหายไป หูก็คอยเงี่ยฟังเสียงเครื่องยนต์ แต่ทุกสิ่งทุกอย่างก็เงียบสงบ ไม่มีรถคันใดผ่านอีกเลย เมื่อเขากลบดินเรียบร้อย ทัดก็ถือเสียมเดินกลับขึ้นไปบนถนน นั่งลงตรงขอบถนนแล้วคอย....

แม่มาตามเขาเมื่อตะวันลับฟ้า

ทัดนั่งชันเข่าทั้งสองข้าง วางคางเล็ก ๆ บนเข่า มือกำเสียมไว้แน่น

"ทัด มานั่งทำอะไรลูก" แม่ถามพลางเดินเข้ามาใกล้ ก้มลงมองดูเขา "แม่คอยลูกอยู่จนค่ำ ทำไมไม่กลับบ้านจ๊ะ ลูกนั่งคอยใคร"

ทัดร้องไห้โฮ "แม่จ๋า ไอ้ตุ่นตายแล้วแม่ รถชนมันตาย"

แม่ยืนนิ่งอึ้งอยู่นาน จึงพูดเบา ๆ ว่า "ถึงคราวของมันลูกเอ๋ย ลูกฝังมันแล้วใช่ไหม"

"จ้ะ แม่ ผมฝังมันไว้ในไร่ของเรา"

"แล้วลูกคอยใคร" แม่ถามทั้ง ๆ ที่ดูเหมือนแม่ก็รู้ว่าทัดคอยอะไร ทัดนิ่ง "ค่ำมืดแล้วลูก...กลับบ้าน ไปกินข้าวกันเถิด แม่หิว"

ทัดลุกขึ้นออกเดินนำหน้าแม่กลับบ้าน

เขากลืนข้าวไม่ลง

"แม่จะหาให้ทัดใหม่สัก ๒ ตัว ดีไหม หมาบ้านทิดปรุงมันตกลูกเมื่ออาทิตย์ที่แล้ว" ทัดไม่ตอบ "ลูกอย่าไปพยาบาทอาฆาตเลย คิดเสียว่าไอ้ตุ่นมันถึงคราว"

"แม่จ๋า...ครูสอนผมว่า คนกับหมาก็เป็นสิ่งมีชีวิตและรักชีวิตเหมือนกัน เขาชนมันแล้ว ทำไมเขาจึงไม่หยุดดูมันบ้างล่ะแม่"

"เขาอาจจะรีบร้อนก็ได้นะลูก"

ดวงตาทั้งคู่ของทัดวาวขึ้นด้วยความรู้สึกชิงชังเหยียดหยาม

"ผมว่า มันเห็นชีวิตของคนอื่นไม่สำคัญมากกว่า ยิ่งเป็นหมามันยิ่งไม่สนใจเลย คนอย่างนี้ทัดอยากให้มันเกิดเป็นหมา แล้วให้ถูกรถชนเหมือนไอ้ตุ่น"

"แม่ก็รักและเสียดายไอ้ตุ่นไม่น้อยกว่าทัด"

"ผมขออนุญาตแม่ จับไอ้คนขับรถคันนี้ได้ไหมแม่"

"อะไรกันทัด ทำไมลูกพูดอย่างนั้น จะไปจับเขาได้อย่างไร ลูกเอ๋ย แม่ขอเสียทีเถอะ อย่าอาฆาตจองเวรเลย เรื่องเล็กจะเป็นเรื่องใหญ่ไปเปล่า ๆ"

"ถ้าเช่นนั้นผมคงไม่มีความสุขไปตลอดชาติ ผมรับรองว่าจะไม่ทำอะไรให้แม่เดือดร้อน ผมจะถามเขาว่า ถ้าเขาเป็นเจ้าของหมา เขาจะเสียใจไหม เท่านั้นเองแหละแม่"

"เขาจะหยุดรถให้ทัดถามหรือลูก เขามิไปไหนต่อไหนแล้วหรืออย่าเลยทัด เรามีกันสองคนแม่ลูกเท่านี้ ทัดอย่าทำให้แม่ต้องเสียใจเลย"

ทัดไม่ตอบ เขานิ่งเงียบ จนถึงเวลานอน

ก่อนนอนเขาภาวนาว่า ขอให้เขาได้พบเจ้าของรถคันนั้น เพราะพรุ่งนี้เป็นวันเสาร์ เขาจะเฝ้ารอคอยที่ถนนแต่เช้าจนเย็น ขอให้วิญญาณไอ้ตุ่นช่วยให้เขาแก้แค้นสำเร็จ

เช้าขึ้นดูเหมือนแม่จะลืมเรื่องไอ้ตุ่น เพราะแม่กำชับให้เขากินข้าวเช้าแล้วซักเสื้อผ้า ส่วนแม่เข้าไปทำงานในไร่เช่นเคย

ครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่ทัดฝ่าฝืนคำสั่งของแม่ เขากลิ้งขอนไม้ขนาดใหญ่ขึ้นไปคอยอยู่บนถนน หัวใจดวงเล็ก ๆ ของเขาร่ำร้องให้รถคันนั้นกลับมา

รถผ่านหน้าเขาไปมาหลายคัน แต่ไม่ใช่คันที่ทัดเฝ้าคอย พอตะวันขึ้นสูงถึงยอดไม้ รถคันยาวสีสวยก็แล่นเลี้ยวโค้งที่ทัดจับตามองเขม้นอยู่มันแล่นช้า ๆ

ช้า...จนทัดมองเห็นเงาคนที่นั่งมาในรถอย่างชัดเจน...ใกล้เข้ามา ...ยังไม่ทันที่เขาจะกลิ้งขอนไม้ใหญ่ขวางปะทะ รถคันงามก็จอดสนิท

ผู้ที่เปิดประตูรถลงมาอย่างรีบร้อนนั้น เป็นเด็กชายรุ่นราวคราวเดียวกับเขา ใบหน้าใสสะอาดเหมือนรอยยิ้ม เขาสวมเสื้อผ้าราคาแพง คงแพงเหมือนรถที่เขานั่งมา

ทัดยืนตะลึง สองตาเพ่งมองไม่กะพริบ

"เธอใช่ไหมที่เป็นเจ้าของหมาที่รถของเราชนเมื่อวานนี้"

เสียงนั้นนุ่มนวลเป็นมิตร น่าจะทำให้ใจอาฆาตของเขาคลายลง แต่เขากลับตวาดสวนออกไป

"ใช่สิ...หมาข้างถนนที่แกชนนั่นแหละ"

"ฉันเสียใจ"

"แกอย่ามาพูด แกเสียใจรึ แกชนมันแล้ว รถแกก็แล่นหนีไป..."

ก่อนที่หนุ่มน้อยผู้ดีนั่งรถคันโก้จะตอบ ประตูรถด้านหน้าก็เปิดออก คนขับวัยกลางคนก้าวลงมา

"คุณคิด มาขึ้นรถ...เด็กไม่มีมารยาทอย่างนั้น คุณอย่าไปขอโทษให้เสียน้ำใจเลย ให้เขาด่าคุณเล่นเปล่า ๆ"

เด็กชายหันไปตอบว่า "เขากำลังโกรธนี่ชู เขาก็ต้องพูดอย่างนี้แหละ ชูกลับขึ้นไปนั่งในรถเสียเถอะ เราจะเจรจากับเขาเอง"

"คุณจะไปชี้แจงอย่างไรเขาถึงจะเข้าใจ เด็กป่า ๆ อย่างนี้ เขาไม่มีวันจะเชื่อหรอกว่า เมื่อคืนนี้คุณนอนไม่หลับ รบเร้าให้ผมพามาหาเขา มาขึ้นรถเสียเถอะ เดี๋ยวเขาจะทำร้ายคุณ"

"เหลวไหลจริงชู" เด็กชายร้อง ละสายตาจากคนขับรถกลับมามองทัด ซึ่งบัดนี้ยืนนิ่งด้วยใบหน้าซีดสลด

"ฉันเสียใจ" เขาย้ำอีก "จะมาขอโทษเธอ ฉันเองก็มีหมาอยู่ตัวหนึ่ง ฉันรักมันมาก เมื่อวานนี้ตอนที่รถชนหมาของเธอ ฉันแลเห็นเธอวิ่งมาหามัน ฉันยังนั่งนึกว่าถ้าฉันเป็นเธอฉันคงร้องไห้ และถ้ามีปืน ฉันคงยิงไปที่รถแน่ ๆ"

ทัดยืนนิ่งงัน

"เมื่อวานนี้ เรารีบร้อนกันมาก คุณย่าเจ็บหนัก บ้านเราอยู่ระยอง หมอที่ระยองแนะนำให้ส่งโรงพยาบาลที่กรุงเทพ คุณพ่อคุณแม่ของฉันพาคุณย่ารีบขึ้นรถให้ชูขับ ฉันติดรถมาด้วย เราตัดมาทางนี้ตรงแยกอู่ตะเภา คุณพ่อบอกว่า ทางสายที่ผ่านฉะเชิงเทรานี้เพิ่งเปิดให้รถแล่น รถยังไม่มาก ถึงระยะทางจะไกลกว่าไปทางชลบุรี แต่รถก็แล่นสะดวกเพราะไม่ติด เราจึงบึ่งมา บึ่งจริง ๆ จนชนหมาเธอ แล้วเราก็ไม่มีเวลาลงมาแสดงความเสียใจกับเธอ เพราะเราห่วงคุณย่ากัน ฉันอยากจะมาแสดงความเสียใจกับเธอตั้งแต่เมื่อคืนนี้แล้ว"

หัวใจของทัดอ่อนเปลี้ย เขามองหน้าเด็กชายที่คนขับรถเรียก "คุณคิด" ด้วยความอบอุ่นและเต็มตื้น

"เธอชื่ออะไร"

ทัดตอบทันที "ชื่อทัด นามสกุล พนาลี เรียนอยู่ชั้น ป. ๖ โรงเรียนวัดเขา"

"โอ...อยู่ชั้นเดียวกัน ฉันชื่อมรุต..."

"เอ๊ะ เมื่อกี้นี้ได้ยินว่าชื่อ คิด"

"นั่นชื่อเล่นของฉันดอก ฉันชื่อมรุต นามสกุล เกรียงไกร บ้านเธออยู่แถวนี้หรือ "

"ใช่...ผมอยู่กับแม่สองคน เราทำไร่ข้าวโพด"

"อ้าว...แล้วคุณพ่อล่ะ น้อง พี่...ไม่มีหรือ"

"ไม่...พ่อผมตายเมื่อผมเล็ก ๆ เราอยู่กันสองคน"

"ฉัน...เอ้อ...ผมจะไปเที่ยวที่บ้านทัดได้ไหม เดี๋ยวนี้เลย"

"ได้สิ...ได้ ไปสิ...แม่ผมคงดีใจที่ผมไม่ต้องทะเลาะกับเอ้อ มรุต"

เด็กชายมรุต ตะโกนบอกคนขับรถก่อนจะวิ่งตามทัดไป "ชูรอเราสักสองชั่วโมงนะ"

เมื่อวิ่งลงสู่ไร่เคียงคู่กัน มรุตถามว่า

"หมาของทัดชื่ออะไร"

"ชื่อไอ้ตุ่น"

"ทัดจะเรียกผมว่าไอ้ตุ่นก็ได้นะ เพราะผมจะเป็นเพื่อนกับทัดแทนไอ้ตุ่น"

ทัดรู้สึกมีความสุขเหมือนวิ่งอยู่กับไอ้ตุ่นของเขา เขาหัวเราะเบา ๆ มรุตบอกว่า “ผมจะเอาลูกหมามาฝากทัดสักตัวเมื่อรับคุณย่ากลับบ้าน”

“ดี...ผมจะเรียกมันว่า ไอ้ตุ่นอีก...เพราะมันทำให้ผมได้พบเพื่อนใหม่”

เด็กชายทั้งสองหัวเราะขึ้นพร้อมกัน พลางเร่งฝีเท้าไปสู่เรือนหลังน้อย ท่ามกลางทิวข้าวโพดอันเขียวชอุ่มที่กำลังเอนไหวตามแรงลม เหมือนแสดงความยินดีกับมิตรภาพใหม่ที่เริ่มต้นจากความเข้าใจและการให้อภัย

คำที่ควรศึกษา

ตายสนิท	ตายแน่นอน
ผิวถนน	พื้นถนน
ชั่วพริบตา	ชั่วกะพริบตา ชั่วประเดี๋ยวเดียว
ถึงคราว	ถึงเวลา
ตกลูก	ออกลูก (ใช้กับสัตว์)

กิจกรรม

๑. ตอบคำถามเพื่อทดสอบความเข้าใจในการอ่าน

๑) ไอ้ตุ่นตายเพราะอะไร

๒) ไอ้ตุ่นตายเวลาใด

๓) จงอธิบายลักษณะของไอ้ตุ่นตามความคิดที่ได้จากเรื่อง

๔) เหตุใดไอ้ตุ่นจึงออกจากบ้านมาที่ถนน

๕) ทัดมีความรู้สึกอย่างไร เมื่อไอ้ตุ่นตาย

๖) ทัดทำอย่างไรกับศพของไอ้ตุ่น

๗) ทำไมทัดจึงยอมกลับบ้าน

๘) จงกล่าวถึงอาการเสียใจของทัดตั้งแต่ไอ้ตุ่นตาย

๙) เหตุใดแม่ของทัดจึงพูดว่า “เรามีกันสองคนแม่ลูกเท่านี้ ทัดอย่าทำให้แม่ต้องเสียใจเลย”

๑๐) นักเรียนคิดว่าทัดกลิ้งขอนไม้ขึ้นไปไว้บนถนนเพื่ออะไร

๑๑) เหตุใด มรุตจึงพูดดีกับทัดทั้ง ๆ ที่ทัดแสดงอาการโกรธแค้น

๑๒) เหตุใดมรุตจึงไม่กลับมาดูไอ้ตุ่นในทันทีที่เกิดเรื่อง

๑๓) เพราะเหตุใดทัดจึงหายโกรธมรุต

๑๔) เพราะอะไรมรุตจึงอยากให้ทัดเรียกเขาว่าไอ้ตุ่น

๑๕) มิตรภาพของเด็กชายทั้งสองเกิดขึ้นได้เพราะอะไร

๒. อธิบายสำนวนเปรียบเทียบต่อไปนี้

๑) รถนั่งคันยาวสีสวยเหมือนสีของท้องฟ้าไร้เมฆ

๒) รถคันนั้นมันแล่นมาราวกับพายุ

๓) ใบหน้าใสสะอาดเหมือนรอยยิ้ม

๔) ทิวข้าวโพดอันเขียวชอุ่มที่กำลังเอนไหวตามแรงลมเหมือนแสดงความยินดีกับมิตรภาพใหม่ที่เริ่มต้น

๓. แต่งประโยคที่เป็นสำนวนเปรียบเทียบ ประมาณ ๕ ประโยค

๔. อธิบายความหมายของข้อความต่อไปนี้

๑) ตายสนิท

๒) เสียงมรณะ

๓) ทิ้งตัวฮวบ

๔) น้ำตาคลอเต็มสองเบ้าตา

๕) ชั่วพริบตาเดียว

๖) ถึงคราวของมัน

๗) ตกลูก

๘) หมาข้างถนน

๙) เด็กป่า ๆ อย่างนี้

๑๐) มองด้วยความอบอุ่นและเต็มตื้น

๕. เขียนสั้น ๆ ที่เป็นเรื่องประสบการณ์ของนักเรียนที่เกี่ยวกับความประทับใจในสัตว์เลี้ยง โดยสมมติตัวนักเรียนเองเป็นตัวละครในเรื่อง และมีตัวละครอื่นประกอบบ้างให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง ความยาวประมาณ ๓ – ๕ หน้ากระดาษ

๖. ถ้าเรื่องไอ้ตุ่นจบลงในตอนที่ทัดเฝ้าคอยรถคันนั้นให้กลับมา ให้นักเรียนเขียนเรื่องนี้ต่อให้จบตามที่นักเรียนต้องการ

๗. เขียนคำคล้องจองหรือบทร้อยกรองที่นักเรียนถนัดเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงของนักเรียน หรือเท่าที่นักเรียนเคยพบเห็น ความยาวไม่จำกัด

คำชี้แจงการใช้ประมวลคำใหม่

๑. ครูไม่จำเป็นต้องอธิบายความหมายของคำทุกคำให้นักเรียนทราบ คำใดที่นักเรียนรู้ความหมายแล้วไม่ต้องอธิบาย

๒. ความหมายของคำที่ให้ไว้นี้ พยายามเลือกใช้คำอธิบายสั้น ๆ ง่าย ๆ ถ้านักเรียนยังไม่เข้าใจ ครูควรอธิบายเพิ่มเติมและยกตัวอย่างให้เห็นจนนักเรียนเข้าใจ

๓. ถ้าจะอธิบายความหมายของคำใดให้แก่นักเรียน ควรถามนักเรียนว่า นักเรียนคนใดรู้ความหมายของคำนั้น ๆ แล้ว ถ้ามีนักเรียนบางคนรู้ ก็ให้นักเรียนคนนั้นเป็นผู้อธิบายโดยครูคอยเพิ่มเติมให้

๔. คำบางคำนักเรียนอาจไม่เข้าใจความหมายที่ให้ไว้หรือที่ครูอธิบายเพิ่มเติม ควรหาของจริงหรือหาภาพ หรือวาดภาพให้นักเรียนดู

ประมวลคำศัพท์

ก

กมล	ใจ
กรวดน้ำ	แผ่ส่วนบุญให้ด้วยการหลั่งน้ำ
กระซิบกระซาบ	บอกหรือคุยกันเบา ๆ
กระเย้อกระแหย่ง	ตะเกียกตะกายให้สูงขึ้น (พจนานุกรมเขียนว่า เขย้อแขย่ง)
กระอ้อมกระแอ้ม	พูดเบา ๆ อยู่ในคอ ไม่ชัดเจน
กรู	วิ่งไปพร้อมกัน
กล้อมแกล้ม	พูดไม่ได้ใจความชัดเจน เคี้ยวไม่สะดวก แล้วรีบกลืน เคี้ยวไม่ถนัด
กอปร (กอบ)	ประกอบด้วย
กังขา	สงสัย เคลือบแคลง
กาลเทศะ	เวลาและสถานที่
กำมะหยี่	ผ้าไหมชนิดหนึ่ง ขนนุ่ม มันข้างเดียว
กำยำ	ล่ำสัน แข็งแรง
กำหนดการ	รายการที่กำหนดไว้
กินเลี้ยง	กินอาหารร่วมกันในโอกาสต่าง ๆ
กึ่ง	ครึ่ง กลาง
เกริ่น	บอกล่วงหน้า ร้องนำ

เกินก้ำ ล่วงเกิน ดูหมิ่น

แกงจืด แกงชนิดหนึ่ง รสไม่เผ็ด อย่างแกงจีน

แกงเลียง แกงชนิดหนึ่ง ใส่ผักหลายอย่าง ใช้กุ้งหรือปลาโขลกทำน้ำแกง รสไม่เผ็ด

แกน ส่วนที่อยู่ตรงกลาง

แกล้วกล้า เก่ง กล้า ว่องไว

แก้วสารพัดนึก แก้วที่ช่วยให้นึกสิ่งใดได้อย่างใจ

ข

ขนิษฐา น้องสาว

ข่มขวัญ ทำให้หมดกำลังใจ

ขลัง ศักดิ์สิทธิ์ กำลัง แรง มีอำนาจ

ขวัญใจ สิ่งที่สำคัญประจำใจ

ข้อคิด สิ่งที่บุคคลคิดได้จากเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ

ข้อมูล ข้อเท็จจริงหรือตัวเลขที่รวบรวมได้เพื่อใช้เป็นหลักฐาน

ขี้ตู่ พูดทึกทักเอา

ขื่อ ไม้ที่วางขวางเพื่อยึดปลายเสาใต้หลังคาบ้าน

ขุนนาง ข้าราชการระดับสูงในสมัยก่อน

เขม็ง	เคร่ง ตึง แน่น แข็ง
แข็งเมือง	ไม่ยอมเป็นเมืองขึ้น ตั้งตนเป็นอิสระ
แขวง	ตำบล เขต แดน ส่วน ฝ่าย ข้าง

ค

คงแก่เรียน	มีความรู้มาก
คบคิด	ร่วมคิดกัน
คมคาย	ไหวพริบดี เฉลียวฉลาด ปัญญาแหลม
ครรภ์	ท้อง มีครรภ์ หมายถึงมีบุตรอยู่ในท้อง
ครุ่นคิด	คิดกังวลอยู่
ความทรงจำ	สิ่งที่จำได้
คางเหลือง	อาการหนักเกือบตาย
ค้ำชู (ชูค้ำ)	ช่วยให้คงอยู่หรือให้ดีขึ้น
คึกคัก	มีกำลังขึ้น แข็งแรงขึ้น มากมาย
คู่บุญ	สิ่งที่เกิดมาเพื่อช่วยส่งเสริมให้ดียิ่งขึ้น
คู้	งอ
เครื่องเบญจราชกกุธภัณฑ์	เครื่องหมายที่แสดงความเป็นพระราชาธิบดี ๕ อย่าง ได้แก่ ๑. พระมหาพิชัยมงกุฎ ๒. พระแสงขรรค์ชัยศรี

	๓. ธารพระกร (ไม้เท้า)
	๔. วาลวีชนี (พัดกับแส้จามรี)
	๕. ฉลองพระบาท
เคลิ้ม	เผลอไป ลืมสติ หลงไป จวนหลับ
เคลือบแคลง	ระแวง สงสัย
เค้าเงื่อน	เรื่องราวที่เป็นมา ร่องรอย

ง

ง้องอน	ขอคืนดีด้วย
งามชน	ผู้หญิงสวย
เงี่ย	เอียงหูฟังเพื่อให้ได้ยินชัดเจน
เงือดงด	อดกลั้น ยับยั้ง
เงื่อนงำ	สิ่งที่ซ่อนอยู่ สิ่งที่ไม่เปิดเผย สิ่งที่ปิดบัง
โงกเงก	โอนเอนไปมา

จ

จรดพระนังคัลแรกนาขวัญ	พระราชพิธีเริ่มไถนา
จองเวร	ผูกใจเจ็บและอยากแก้แค้น

จังก้า	ยืนตั้งท่าแสดงความเอาจริงเอาจังแข็งแรง
จาง	ลดไป น้อยไป
จำนง	ตั้งใจ หวังไว้
จินตนาการ	ความคิดที่ปรากฏขึ้นในใจ
จิปาถะ	ทุกอย่าง ทั้งหมด ไม่เลือกว่าเป็นอะไร
จู้จี้	เซ้าซี้ ร่ำไร บ่นจุกจิก
เจนจัด	ชำนาญ รู้แจ้ง จำได้แม่น
เจิม	แต้มแป้งหอมลงบนสิ่งที่ต้องการให้มีความเจริญ
แจกแจง	อธิบายอย่างละเอียด กระจายออก
ไจ	เข็ดด้ายหรือไหมที่ผูกคั่นไว้เป็นตอน ๆ เพื่อไม่ให้ยุ่ง

ฉ

ฉะฉาน	ชัดเจน แจ่มแจ้ง
เฉื่อยแฉะ	ช้าอืดอาด
โฉมฉาย	งดงาม หมายถึง ผู้หญิง

ช

ช่อฟ้า ส่วนที่อยู่สูงสุดของโบสถ์ รูปเหมือนหัวนาคชูขึ้นเบื้องบน

ชั้นเชิง เล่ห์เหลี่ยม อุบาย

ชายพก ริมผ้านุ่งที่รวบขึ้นมาไขว้ไว้ข้างหน้า อาจจะใช้ห่อสิ่งของได้ด้วย

ชายา เมีย

ชำนิชำนาญ เชี่ยวชาญ คล่องแคล่ว ว่องไว

ชี้โว้ชี้เว้ ชี้เปะปะ ให้ดูนั่นดูนี่

เชือด ปาด แล่ เถือ

เชือนเฉย เฉยนิ่ง ละเลย ไม่เอาใจใส่ ทอดทิ้ง ไม่เหลียวแล

แช่มชื่น เบิกบาน สดใส อิ่มเอิบใจ

ซ

ซ้อมใหญ่ การซ้อมครั้งสุดท้ายเหมือนการแสดงจริง

ซักซ้อม ทำความเข้าใจให้ตรงกัน

ซ่านซ่า แผ่กระจายไปทั่ว

ซึมซาบ ซึมเข้าไปทั่ว เอิบอาบเข้าไปทั่วถึง

เซ่น บูชา สังเวย บวงสรวง

ด

ด้วง แมลงปีกแข็งชนิดหนึ่ง

ดัดแปลง แก้ไขเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสม

ด่าน ที่สำหรับกักเพื่อตรวจตรา

ดิฉัน คำแทนชื่อผู้พูดที่เป็นหญิง

เดิมพัน ของสำหรับผู้ชนะในการพนัน

ต

ต้นจามจุรี ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง ดอกมีเกสรเป็นฝอย บางแห่งเรียกว่าต้นก้ามปูหรือฉำฉา

ตรวจตรา ดูให้ละเอียด

ตรวจสอบ ดูทบทวน

ตระเตรียม จัดไว้ให้พร้อม จัดแจงให้เสร็จ

ตระเวน เที่ยวไปทั่ว

ตราบ จนถึง

ตรึกตรา คิด นึก

ตะลุ่ม ภาชนะมีเชิงสำหรับใส่ของแทนถาดหรือพาน

ตะลุย	บุกเข้าไป ฝ่าเข้าไป ไม่รั้งรอ
ต่างจังหวัด	จังหวัดที่ไม่ใช่เมืองหลวง
ตายใจ	เชื่อใจอย่างไม่สงสัย วางใจ
ตำลึง	ไม้เถาชนิดหนึ่ง ใช้เป็นอาหาร
ติดใจ	รู้สึกชอบมาก
ติดสินบน	ให้ทรัพย์หรือสิ่งของเพื่อให้ทำผิดต่อหน้าที่โดยมุ่งประโยชน์ของตน
ตีความ	แปลความหมาย
เต็มเม็ดเต็มหน่วย	ครบถ้วน ไม่ขาดตกบกพร่อง
เต็มเหนี่ยว	เต็มกำลัง
เตร็ดเตร่	เที่ยวไปไม่อยู่เป็นที่
แต่ไหนแต่ไร	นานมาแล้วจนถึงปัจจุบัน
โต้คารม	ใช้คำพูดโต้เถียงอย่างมีไหวพริบ
โต๊ะหมู่บูชา	โต๊ะที่เป็นชุดสำหรับตั้งพระพุทธรูปและเครื่องบูชา

ถ

ถวัลย์	ครอง ทรง เจริญ
เถลิง	ขึ้น
ไถกลบ	ไถดินกลบ
ไถดะ	ไถตะลุย

ท

ทรรศนะ ความเห็น

ทะลุปรุโปร่ง มองเห็นตลอด รู้เรื่องราวตลอด

ท้ายทอย ส่วนท้ายสุดของกะโหลกศีรษะด้านหลัง

ทาสี ทาสผู้หญิง

ทุกขเวทนา ความรู้สึกลำบาก เจ็บปวดและเดือดร้อน

ทุ่มเถียง ต่อสู้ด้วยวาจา

ทุ้ม เสียงไม่แหลม

เทคโนโลยี การใช้เครื่องจักรกลแทนการใช้แรงคน

เทพี เรียกหญิงที่ทำหน้าที่โปรยเมล็ดพืชในพิธีแรกนาว่านางเทพี

เทวรูป รูปเทวดาที่นับถือ

เทวี นางกษัตริย์

เทียมทาน เสมอ เท่า

โทมนัส เสียใจ ทุกข์ใจ

โทษทัณฑ์ การลงโทษ

น

นโยบาย วิธีดำเนินการ แนวทางปฏิบัติ

นอนหลับทับสิทธิ์ ไม่ใช้สิทธิ์ที่ตนมีอยู่เมื่อถึงคราวจะใช้

น้อยหน้า	ไม่เทียมหน้าเขา ไม่เสมอเขา มีไม่เหมือนคนอื่น
นางสนมกำนัล	ผู้หญิงที่มีหน้าที่รับใช้อยู่ในวัง
นามธรรม	สิ่งที่มองไม่เห็นด้วยตา แต่รู้ด้วยใจ เช่น ความรัก ความซื่อสัตย์
น้ำเสียง	เสียงสูงต่ำที่แสดงอารมณ์ คำพูด
นิตย์	เสมอ ๆ ยั่งยืน
เนิ่นนาน	ช้า นาน
โน้มน้าว	เหนี่ยว ดึง รั้ง

บ

บรรดาศักดิ์	ตำแหน่งของข้าราชการสมัยก่อน ซึ่งได้รับพระราชทานจากพระเจ้าแผ่นดิน เช่น ขุน หลวง พระยา ฯลฯ
บรรเลง	ทำเพลงด้วยเครื่องดนตรี
บังควร	สมควรอย่างยิ่ง
บ้านเกิดเมืองนอน	ถิ่นที่เกิด
เบ้าตา	กระบอกตา

ป

ปฏิคม	ผู้ต้อนรับ ผู้รับแขก
ปม	สิ่งที่ซ่อนเร้น ข้อยุ่งยาก
ปมด้อย	รู้สึกว่าตนต่ำต้อย ไม่เท่าเทียมคนอื่น
ปรองดอง	พร้อมเพรียงกัน สามัคคี
ประกาศนียบัตร	ใบแสดงคุณวุฒิ
ประคารม	โต้เถียงกัน
ประท้วง	คัดค้าน ทักท้วง
ประทับแรม	อยู่ค้างคืน
ประปราย	ห่าง ๆ เล็กน้อย ไม่ทั่ว
ประสิทธิ์ประสาท	ทำให้เกิดความสำเร็จ
ประหาร	ฆ่า
ปราม	ห้ามไว้เพื่อให้เกรงกลัว
ปริญญา	ระดับความรู้ที่จบมหาวิทยาลัย
ปลัดกระทรวง	ตำแหน่งหัวหน้าสูงสุดของข้าราชการประจำ
ปลาบปลื้ม	ยินดีจนพูดไม่ออก
ปลายข้าว	ข้าวสารที่เม็ดแตกหรือแหลก
ปอง	ตั้งใจไว้ มุ่ง ต้องการ
ปากน้ำ	ช่องแม่น้ำที่ติดต่อกับทะเล

ผ

ผงะ	ชะงัก หยุดทันที
ผลาหาร (ผะ - ลา - หาน)	อาหารประเภทผลไม้
ผลาญ	ทำลาย
ผ่องแผ้ว	สะอาด หมดจด สบายใจ
ผักตบชวา	พืชน้ำชนิดหนึ่งเป็นกอ ลอยอยู่บนผิวน้ำ มีดอกเป็นช่อสีม่วง
ผิดสังเกต	ผิดปกติ
ผุยผง	แหลกละเอียด
ผู้น้อย	ผู้มีอายุอ่อน คนที่อยู่ใต้บังคับบัญชา
ผู้นำ	ผู้เป็นหัวหน้า
แผ่นป้ายโฆษณา	แผ่นที่มีข้อความโฆษณา

ฝ

ฝรั่งพันธุ์ยักษ์	ฝรั่งพันธุ์หนึ่งที่ให้ผลใหญ่
ฝากฝัง	มอบหมายให้ช่วยดูแล
ฝีพาย	คนพายเรือ

พ

พงศ์พันธุ์ เชื้อสาย ญาติพี่น้อง

พงศาวดาร เรื่องราวที่เป็นเหตุการณ์เกี่ยวกับชาติ หรือพระมหากษัตริย์

พยัญชนะ ตัวหนังสือ ก - ฮ

พยากรณ์ ทาย ทำนาย

พรรณราย (พัน - นะ - ราย) สีเลื่อมระยับ งามผุดผ่อง

พรหมสี่หน้า ชื่อกระบวนท่าในการฟันดาบและชกมวย ชื่อกระบวนท่ารำ พระเจ้าผู้สร้างโลกของศาสนาพราหมณ์

พระกระยาหาร ของกิน (คำราชาศัพท์)

พระโค วัว (คำราชาศัพท์)

พระธรรมเทศนา การแสดงธรรม การเทศน์

พระนารายณ์ พระเป็นเจ้าที่สำคัญองค์หนึ่งของพราหมณ์ พระวิษณุก็เรียก

พระมหากรุณาธิคุณ ความกรุณาอันยิ่งใหญ่ของพระเจ้าแผ่นดิน

พระยุคลบาท เท้าทั้งสอง (คำราชาศัพท์)

พระราชทานเพลิง เผาศพโดยขอพระราชทานไฟจุดศพ

พระราชวังดุสิต ชื่อที่ประทับ (ที่อยู่) ของพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบัน

พระราชหฤทัย ใจ (คำราชาศัพท์)

พระแสงปฏัก อาวุธที่ฝังเหล็กแหลมตอนปลาย ใช้แทงสัตว์พาหนะ (คำราชาศัพท์)

พระอินทร์ เทวดาผู้เป็นใหญ่ในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์

พระอิศวร พระเป็นเจ้าที่สำคัญองค์หนึ่งของพราหมณ์ บางทีเรียกว่าพระศิวะ

พรั่งพร้อม ครบทุกอย่าง

พราหมณ์ นักบวชในศาสนาพราหมณ์ ไว้ผมมวยนุ่งขาวห่มขาว เป็นผู้ประกอบพิธีพราหมณ์

พริกกับเกลือ เครื่องจิ้ม มีพริก เกลือและน้ำตาลกับข้าวชนิดหนึ่ง มีมะพร้าวคั่วป่นผสมเกลือ

พสกนิกร (พะ - สก - นิ - กอน) ชาวเมือง พลเมือง

พะว้าพะวัง ห่วงหน้าห่วงหลัง ระวังหน้าระวังหลัง

พิฆาต ฆ่า กำจัด ทำลาย

พิธีรีตอง งานพิธีที่ทำอย่างมีแบบแผนเป็นทางการ

พุทธศาสนิกชน (พุด - ทะ - สา - สะ - นิก - กะ - ชน) ผู้นับถือศาสนาพุทธ

เพลงดาบ กระบวนท่าในการฟันดาบ

เพลงมวย กระบวนท่าในการชกมวย

เพลงมาร์ช (เพลง - ม้าด) เพลงที่ใช้เดินแถว

เพลี้ย แมลงชนิดหนึ่งที่กัดกินต้นไม้ มีสีต่าง ๆ

เพิกเฉย ไม่เอาใจใส่ ละเลย

เพี้ยง เหมือน เสมอ เท่า มักใช้ในบทร้อยกรอง แทนคำว่า เพียง เป็นคำเปล่งออกมาเพื่อขอให้ได้ดังใจ

เพี้ยน ผิดแปลกไป คลาดเคลื่อน

แพทย์หลวง หมอที่ปฏิบัติงานตามโครงการของพระเจ้าแผ่นดิน

ไพล่ เปลี่ยนไป ไขว้

ฟ

ฟรี ได้เปล่าโดยไม่ต้องเสียเงิน (มาจากภาษาอังกฤษ)

ฟั่นเฝือ ปะปนกัน ยุ่ง พัวพันกัน

ฟื้นฝอย คุ้ยเอาเรื่องที่สงบแล้วขึ้นมาพูดอีก

ภ

ภัตตาคาร ร้านขายอาหารที่ใหญ่

ม

มณฑล	บริเวณ แคว้น
มติ	ข้อตกลงร่วมกัน
มโนภาพ	เกิดความคิดเป็นภาพขึ้นในใจ
ม่อย	หลับไม่สนิท งีบ
มั่งคั่ง	ร่ำรวย
มิหนำซ้ำ	ไม่พอยัง . . . อีก
มึนตึง	เฉยเมยด้วยความไม่พอใจ
มุ่น	ขมวดให้เป็นปม บิดม้วนให้เป็นปม
เมียง	ค่อย ๆ เข้าไปใกล้
เมืองหน้าด่าน	เมืองที่ป้องกันเหตุและระวังชายแดน
แมลงเม่า	แมลงประเภทมดที่มีปีก
ไม่ชอบมาพากล	ไม่น่าไว้ใจ ชวนให้สงสัย

ย

ยถากรรม	ปล่อยตามกรรม
ยืนหยัด	ตั้งมั่น
ยุ	สนับสนุนให้ทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
ยุยง	สนับสนุนให้ทำสิ่งที่ไม่ควร
ยุคเข็ญ	คราวลำบาก
ยุด	ฉุด ดึงไว้

ร

รถจักรยานยนต์	รถสองล้อขับเคลื่อนด้วยเครื่องยนต์
รองประธาน	รองหัวหน้า
ระทม	ช้ำใจ
ระนาว	แถว สาย ราว
ระอา	หมดกำลังใจ เบื่อหน่าย
รัชทายาท	ผู้จะสืบราชสมบัติ
ราชสีห์	สัตว์ในนิยาย คล้ายสิงโต ดุร้ายและมีกำลังมาก
ราชาภิเษก	พระราชพิธีในการขึ้นสืบราชสมบัติ
รายการ	รายละเอียดที่เรียงตามลำดับ
ร่ายรำ	รำกรีดกราย
รำลึก	นึกถึง
รูปธรรม (รูบ - ปะ - ทำ)	สิ่งที่มีรูปให้มองเห็นได้
เรรวน	ไม่แน่ใจ
โรงเลื่อย	โรงงานเลื่อยไม้

ล

ล่วงลับ	ตายไปแล้ว พ้นไปแล้ว
ล่องลอย	ปล่อยไปเรื่อย ๆ
ละเมอ	ทำโดยไม่รู้สึกตัว พูดในเวลาหลับ

ลักษณะ	สิ่งที่แสดงให้เห็นว่าต่างจากสิ่งอื่น
ลับชื่อ	ตายไป
ลูกเลี้ยง	ลูกคนอื่นที่เอามาเลี้ยงเป็นลูกของตน
	ลูกติดพ่อ
ลูกอม	ขนมหวานประเภทลูกกวาด
เลขอารบิค	ตัวเลขที่ใช้กันโดยทั่ว ๆ ไปในทุกประเทศ
โล่	เครื่องป้องกันอาวุธอย่างหนึ่ง มีรูปต่าง ๆ

ว

วรรณยุกต์	สิ่งแสดงระดับเสียงสูงต่ำของคำในภาษาไทย มี ๔ รูป คือ เอก โท ตรี จัตวา (่ ้ ๊ ๋)
วสันตฤดู (วะ - สัน - ตะ - รึ - ดู)	ฤดูฝน
วัดหลวง	วัดที่อยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์
วันธรรมสวนะ (วัน - ทำ - มะ - สะ - วะ - นะ)	วันพระ

วันพืชมงคล วันทำพิธีเกี่ยวกับการทำนา

วางแผน เตรียมการทำงานล่วงหน้า

วิเคราะห์ ตรึกตรอง ใคร่ครวญ

วิริยะอุตสาหะ ความขยัน ความเพียร ความอดทน

วิสาสะ ความคุ้นเคย สนิทสนม การถือว่าเป็นกันเอง

เวียนหัว รู้สึกใจคอหวิว ๆ แลดูอะไรหมุนไปหมด

ศ

ศรี ความดีงาม ความเจริญ

ศักดิ์สิทธิ์ มีอำนาจ ขลัง

ศาลาการเปรียญ ศาลาวัดสำหรับพระสงฆ์แสดงธรรม

(สา - ลา - กาน - ปะ - เรียน)

ศิลา หิน

โศกนาฏกรรม เหตุการณ์หรือเรื่องราวที่โศกเศร้า

(โสก - กะ - นาด - ตะ - กำ) น่าสะเทือนใจ

ส

สมรู้ร่วมคิด ร่วมคิดร่วมมือในทางไม่ดี

สมญา	ชื่อ
สมณชีพราหมณ์	พระภิกษุ ชี นักบวช
(สะ - มะ - นะ - ชี - พราม)	
สมมุติ (สม - มุด)	ตกลงกันว่า ยินยอมกันว่า
สมรภูมิ (สะ - หมอ - ระ - พูม)	สนามรบ
สมุดบันทึก	สมุดสำหรับเขียนบันทึก
สวามี	สามี
สอดส่อง	ดูแลอย่างทั่วถึง
สอพลอ	คล้อยตามไปในทางเลวเพื่อให้ชอบ
สะพัด	เรื่อยไป
สะเออะ	ยื่นหน้าเข้าไปเมื่อเขาไม่ต้องการ
สักหลาด (สัก - กะ - หลาด)	ผ้าทำด้วยขนสัตว์
สังสรรค์	ร่วมกัน
สัตยาธิษฐาน	การตั้งความจริงใจ
(สัด - ตะ - ยา - ทิด - ถาน)	
สัมปทาน (สำ - ปะ - ทาน)	มอบให้ อนุญาตให้ทำกิจการบางอย่างแต่เพียงผู้เดียว
สาธิต	ทำให้ดู แสดงเป็นตัวอย่าง แสดงให้เห็นจริง
สารตรา	หนังสือสำคัญที่ดำเนินตามพระบรมราชโองการและประทับตรา

สาระ	เนื้อหา ความมีประโยชน์
สาระแน	ยุ่งไม่เข้าเรื่อง
สำแดง	ปรากฏให้เห็น
สำเนียง	เสียง น้ำเสียง
สิทธิพิเศษ	สิ่งที่ได้เกินกว่าที่ผู้อื่นได้
สิ้นเชิง	ทั้งหมด ทั้งสิ้น
สิริมงคล	ความสุข ความเจริญ
เสียหน้า	อับอายเพราะไม่เป็นไปตามที่พูด
เสียงแซ่ด	เสียงคุยกันดังจนจับความไม่ได้
เสี่ยงทาย	การกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดเพื่อทำนายโชค

ห

หม่น	ไม่แจ่มใส
หมายกำหนดการ	รายการที่กำหนดไว้ในพระราชพิธี
หมายมั่นปั้นมือ	มั่นใจว่าจะได้
หมายเลข	ตัวเลขตามที่กำหนด
หย่อน	ค่อย ๆ ไม่ตึง คลาย ทุเลา เบา น้อย
หย่าร้าง	เลิกเป็นสามีภรรยากันตามกฎหมาย
หัวเมือง	เมืองอื่นนอกจากเมืองหลวง
หาเสียง	หาผู้สนับสนุน

ห่างเหิน ไม่สนิทสนมเหมือนเก่า

หายนะ (หาย - ยะ - นะ) ความเสื่อม ความทรุดโทรม

ห้ำหั่น เข้าฟาดฟันให้เป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย

เหงาหงอย ซบเซา ไม่กระปรี้กระเปร่า

แหย หน้าซึ่งแสดงอาการยอมแพ้หรือเก้อเขิน

แหล่ง ที่ตั้ง ที่อยู่

ให้ปากคำ พูดชี้แจงเมื่อถูกสอบสวน

ไหมพรม ด้ายทำด้วยขนสัตว์เป็นเส้นปุย ๆ

อ

อดรนทนไม่ได้ นิ่งอยู่ไม่ได้ ทนไม่ได้

อธิบดี ผู้เป็นใหญ่ ผู้ปกครอง หัวหน้า

อนาทร ไม่เอาใจใส่ ไม่เอื้อเฟื้อ ละเลย

อนุกรรมการ คณะทำงานกลุ่มเล็ก

อนุชน คนรุ่นหลัง

อภัยโทษ (อะ - ไพ - ยะ - โทด) ไม่เอาโทษ ยกโทษให้

อภินิหาร อำนาจบุญที่สร้างสมไว้ อำนาจแห่งความดีที่ได้ทำไว้

อภิสิทธิ์ ความสำเร็จเหนือผู้อื่น

อรไท นางผู้เป็นใหญ่

ออกหน้าออกตา	เปิดเผย
อัดอั้นตันใจ	หนักใจ จนปัญญา
อาคันตุกะ	แขกที่มาหา ผู้มาหา
อามิสสินจ้าง	ให้เงินเป็นเครื่องล่อใจ
อึกอัก	อาการที่พูดไม่ออก ติดกึกกักอยู่ในคอ
อุดมคติ	แบบอย่างที่เป็นเลิศ ลักษณะเป็นเลิศ
อุทร	ท้อง
อุบาสก	ชายผู้ที่เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา
อุบาสิกา	หญิงที่เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา
อุปมาอุปไมย	ข้อความเปรียบเทียบ
เอกฉันท์ (เอก - กะ - ฉัน)	มีความเห็นเหมือนกัน มีความต้องการเหมือนกัน พอใจเหมือนกัน
แอก	ไม้ที่วางขวางคอวัวหรือควายขณะเทียมคู่

ฮ

ฮึกหาญ	กล้า ไม่กลัวตาย

คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ

ที่ วก ๒๖๗/๒๕๒๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหนังสือเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ แล้วนั้น เพื่อให้สื่อการเรียนต่าง ๆ สอดคล้องกับหลักสูตร และส่งเสริมกระบวนการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามเจตนารมย์ของหลักสูตร จึงแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหนังสือเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ดังมีรายนามต่อไปนี้

คณะที่ปรึกษา

๑. นายสมาน แสงมลิ
๒. นายโกวิท วรพิพัฒน์
๓. คุณลาวัลย์ ถนองจันทร์
๔. คุณหญิงสมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา
๕. คุณหญิงเบญจา แสงมลิ
๖. นางฐะปะนีย์ นาครทรรพ
๗. นางกุหลาบ มัลลิกะมาส
๘. นางสาวซ่อนกลิ่น พิเศษสกลกิจ

๙. นางกิติยวดี บุญซื่อ
๑๐. นายวินัย เกษมเศรษฐ
๑๑. นางสาววรณี สุนทรเวช
๑๒. นายสวัสดิ์ สุวรรณอักษร
๑๓. นายศิริ ศิริบุตร
๑๔. นายสมพงษ์ พละสูรย์

คณะปฏิบัติงาน

๑. นางรัชนี ศรีไพรวรรณ ประธานกรรมการ
๒. นายสุเจตน์ อิงคะสุวณิชย์
๓. นางประภา สุขีนัย
๔. นางสาวกาญจนา ศุกรสุยานนท์
๕. นางสาวสมช้อย ยุติธรรม
๖. นางนิตยา จรูญผลฐิติ
๗. นางสาวจินตนา ใบกาซูยี
๘. นางสาวพูนศรี อิ่มประไพ
๙. นางสุชาดา วัยวุฒิ กรรมการและเลขานุการ
๑๐. นางวันเพ็ญ สุทธากาศ กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๑. นางสาวปริญญา ฤทธิ์เจริญ กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

สั่ง ณ วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๒๓

(นายรังสฤษดิ์ เชาวน์ศิริ)
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

โรงเรียนบ้านเลวงเหนือ
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

พิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว นายกำธร สถิรกุล ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา ๒๕๒๖

โรงเรียนท่านลวงเหนือ
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
เรื่อง อนุญาตให้ใช้หนังสือในโรงเรียน

ด้วยกรมวิชาการได้จัดทำหนังสือเรียนภาษาไทย เล่ม ๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ ขึ้น กระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาแล้ว อนุญาตให้ใช้หนังสือนี้ในโรงเรียนได้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๒๕

(นายสายหยุด จำปาทอง)
รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

เลขที่ 1097697

๕๐๐ : ๒๕-๒๖
พิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
นายกำธร สถิรกุล ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา
๑๒ กันยายน ๒๕๒๖
พิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๒๕